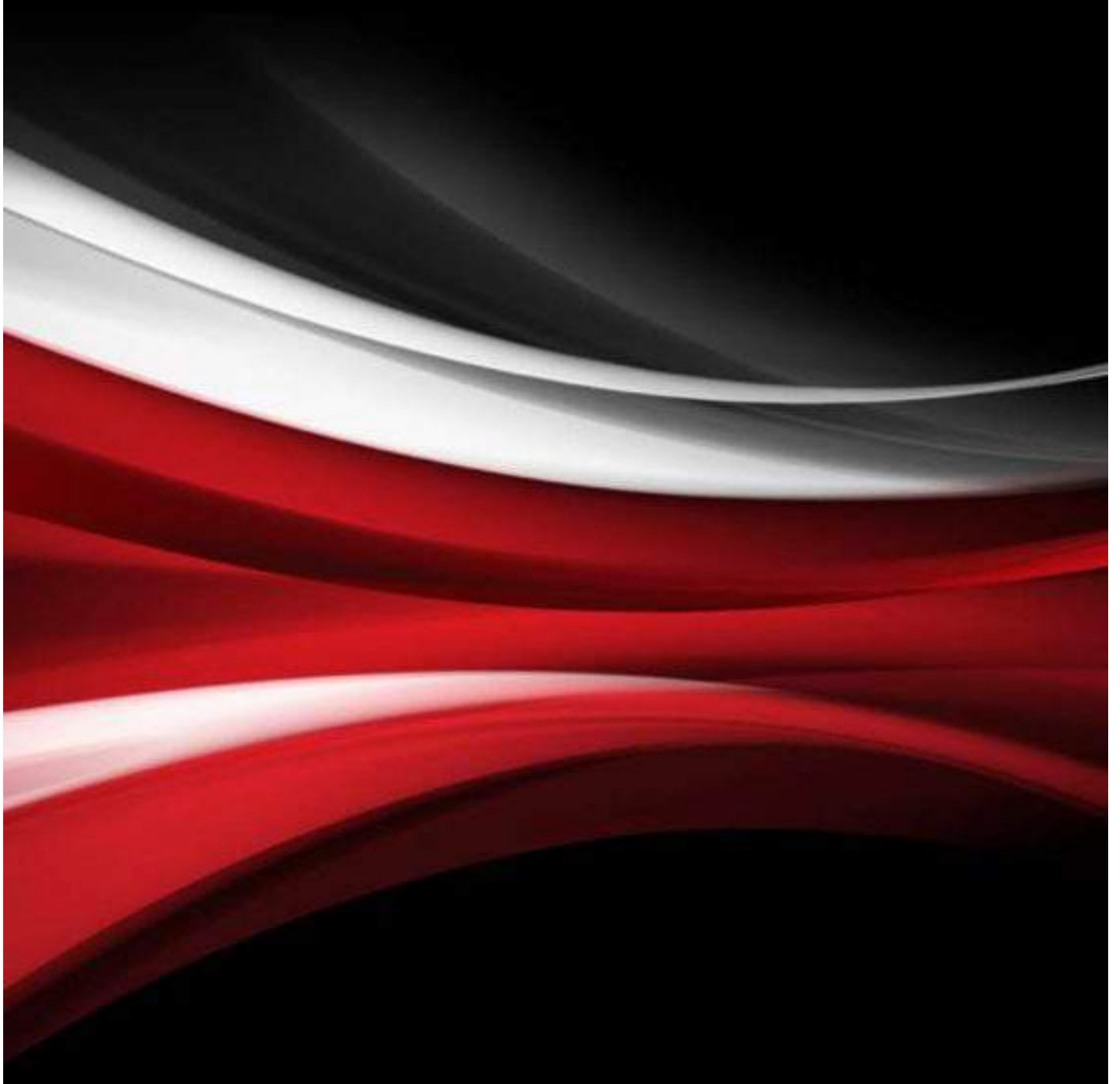

The Turkish
Online Journal
of Design
Art and
Communication

The Turkish
Online Journal
of Design
Art and
Communication

JANUARY 2019

Volume 9 – Issue 1

DOI: 10.7456/10901100

ISSN: 2146-5193

Editor

Assoc.Prof.Dr. Deniz YENGİN

Assistant Editors

Assoc.Prof.Dr. And ALGÜL

Rsc.Assist. Tamer BAYRAK

www.tojdac.org

ABOUT TOJDAC (ISSN: 2146-5193)

Design, art and communication are evaluated together since they are interdisciplinary fields. It is not possible to understand design as a mode of communication without considering design theories and design principles. The design works that do not have an artistic point of view and/or the art works that do not have design principles and design theories can not exist. In addition to these, art or design is known as a communication activity. As a result these three fields are intertwined and essential for one another.

Tojdac, which was first published after Visualist 2012 International Congress on Visual Culture at Istanbul Kültür University, is an online journal that publishes original research papers and solicits review articles on developments in these three fields. The scientific board consists of the Visualist 2012 scientific committees.

In this context, Tojdac is qualified as an “international peer-reviewed journal”. It is a peer-reviewed international journal published four times a year. Each volume has a different theme and a guest editor. Themes and subheads that are chosen under the main topic of “*Design, Art and Communication*” are determinants in choosing and publishing articles.

The aim of Tojdac is to create a source for academics and scientists who are doing research in the arts, design and communication that feature formally well-written quality works. And also create a source that will contribute and help develop the fields of study. Accordingly, Tojdac’s intentions are on publishing articles and scientific works which are guided by a scientific quality sensibility.

Peer Review Process

The editorial board peruses the submitted material with regard to both form and content before sending it on to referees. They may also consider the views of the advisory board. After the deliberation of the editorial board, submitted material is sent to two referees. In order for any material to be published, at least two of the referees must approve it. The revision and improvement demanded by the referees must be implemented in order for an article to be published. Authors are informed within three months about the decision regarding the publication of their material. All the papers are controlled academically with the [iThenticate](#) program.

Open Access Policy

The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication (TOJDAC) adopted a policy of providing open access.

Call for Papers

TOJDAC will bring together academics and professionals coming from different fields to discuss their differing points of views on these questions related to “Design, Art and Communication”.

Main Topics of Tojdac

- Social Sciences (Communication Studies, researches, applied studies)
- New Media (web 2.0, web 3.0, interactivity, convergence, virtuality, social media, etc.)
- Digital Arts (cinema, television, photograph, illustration, kinetic, graphics etc.)
- Digital Society (E-community, surveillance society, network society, etc.)
- Communication Arts (advertising, public relation, marketing, etc.)
- Performing Arts
- Visual Culture
- Visual Arts
- Visual Semiotics and Applications

Language of Tojdac

Turkish and English

The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication TOJDAC
ISSN: 2146-5193

Editor

Assoc.Prof.Dr. Deniz YENGİN, İstanbul Aydın University, Turkey

Assistant Editors

Assoc.Prof.Dr. And ALGÜL, İstanbul Aydın University, Turkey

Rsc.Asst. Tamer BAYRAK, İstanbul Aydın University, Turkey

Editorial Board

Prof.Dr. Atilla Girgin, İstanbul Aydın University, Turkey
Prof.Dr. Bülent Küçükdoğan, İstanbul Kültür University, Turkey
Prof.Dr. Christine I. Ogan, University of Indiana, U.S.A.
Prof.Dr. Cem Sütçü, Marmara University, Turkey
Prof.Dr. Donald L. Shaw, University of North Carolina, U.S.A.
Prof.Dr. Douglas Kellner, UCLA University, U.S.A.
Prof.Dr. Filiz Balta Peltekoğlu, Marmara University, Turkey
Prof.Dr. H.Hale Künüçen, Başkent University, Turkey
Prof.Dr. Haluk Gürgen, Bahçeşehir University, Turkey
Prof.Dr. Hülya Yengin, İstanbul Aydın University, Turkey
Prof.Dr. Jean-Marie Klinkenberg, Liege University, Belgium
Prof.Dr. Judith K. Litterst, St. Cloud State University, U.S.A.
Prof.Dr. Lev Manovich, University of California, U.S.A.
Prof.Dr. Korkmaz Alemdar, Atılım University, Turkey
Prof.Dr. Nazife Güngör, Üsküdar University, Turkey
Prof.Dr. Nurcay Türkoğlu, Arel University, Turkey
Prof.Dr. Nilgün Tatal Cheviron, Galatasaray University, Turkey
Prof.Dr. Hasan Saygın, İstanbul Aydın University, Turkey
Prof.Dr. Lev Manovich, University of California, U.S.A.
Prof.Dr. Lucie Bader Egloff, Zurich University, Switzerland
Prof.Dr. Maxwell E. McCombs, University of Texas, U.S.A.
Prof.Dr. Mesut İktu, İstanbul Kültür University, Turkey
Prof.Dr. Murat Özgen, İstanbul University, Turkey
Prof.Dr. Mutlu Binark, Başkent University, Turkey
Prof.Dr. Nazife Güngör, Üsküdar University, Turkey
Prof.Dr. Özden Çankaya, İstanbul Aydın University, Turkey
Prof.Dr. Rengin Küçükdoğan, İstanbul Kültür University, Turkey
Prof.Dr. Selçuk Hünlerli, İstanbul University, Turkey
Prof.Dr. Stanislav Semerdjiev, NATFA, Bulgaria
Prof.Dr. Sung-do Kim, Korea University, South Korea
Prof.Dr. Turan Sağer, İnönü University, Turkey
Prof.Dr. Ümit Atabek, Yaşar University, Turkey
Prof.Dr. Yasemin Giritli İnceoğlu, Galatasaray University, Turkey
Prof.Dr. Zafer Ertürk, Işık University, Turkey
Prof.Dr. Işıl Zeybek, İstanbul Kültür University, Turkey
Prof.Dr. Özer Kanburoğlu, İstanbul Aydın University, Turkey
Prof.Dr. Mehmet Üstünipek, İstanbul Kültür University, Turkey
Prof.Dr. Banu Manav, İstanbul Kültür University, Turkey

Assoc.Prof.Dr. Deniz Yengin, İstanbul Aydın University, Turkey
Assoc.Prof.Dr. And Algül, İstanbul Aydın University, Turkey
Assoc.Prof.Dr. Tolga Kara, Marmara University, Turkey
Assoc.Prof.Dr. İncilay Cangöz, Anadolu University, Turkey
Assoc.Prof.Dr. Nazan Haydari Pakkan, Bilgi University, Turkey
Assoc.Prof.Dr. Moldiyar Yergebekov, Süleyman Demirel University
Assoc.Prof.Dr. Ceyda Deneçli, Nişantaşı University, Turkey
Assoc.Prof.Dr. Okan Ormanlı, İstanbul Kültür University, Turkey
Assoc.Prof.Dr. Ezgi Öykü Yıldız, İstanbul Kültür University, Turkey
Assoc.Prof.Dr. Rana Kutlu, İstanbul Kültür University, Turkey
Assoc.Prof.Dr. Evrim Töre, İstanbul Kültür University, Turkey
Assist.Prof.Dr. Arzu Eceoğlu, İstanbul Kültür University, Turkey
Assist.Prof.Dr. Perihan Taş Öz, İstanbul Kültür University, Turkey
Assist.Prof.Dr. Gökmen Karadağ, İstanbul Aydın University, Turkey

ÖNEMLİ: Dergide yayınlanan görüşler ve sorumluluk yazarlara aittir. Yayınlanan eserlerde yer alan tüm içerik kaynak gösterilmeden kullanılamaz. Bütün makaleler Turnitin programı ile intihal yönüyle akademik anlamda kontrol edilmektedir.

IMPORTANT: All the opinions written in articles are under responsibilities of the authors. The published contents in the articles can not be used without being cited. All the papers are controlled academically with the Turnitin program.

Editörün Mesajı

Sevgili TOJDAC Okuyucuları,

Bu sayıda Cilt 9, Sayı 1 yayınlamızı sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz.
Dergimizin yayınlanan bu sayısında kabul edilen 11 yazarın 7 makalesi bulunmaktadır.

Sevgili okurlar, daha detaylı bilgi almak, öneri ve görüşleriniz paylaşmak ya da eserlerinizi yayınlamak için gönderimlerinizi lütfen aşağıdaki e-posta adresine iletin.
Bizlere TOJDAC Sekreterliği info@tojdac.org adresinden ulaşabilirsiniz.

İletişimde kalmak ve bir sonraki sayımızda buluşmak umudu ile.

Editör

Doç. Dr. Deniz YENGİN

İstanbul Aydın Üniversitesi Florya Kampüsü - İstanbul TÜRKİYE

Tel: 444 1 428

E-mail: denizyengin@aydin.edu.tr

URL: <http://www.tojdac.org>

Message from the Editor

Greetings Dear readers of TOJDAC,

We are happy to announce to you that our Volume 9, Issue 1 has been published. There are 7 articles from 11 authors published in this current issue.

Dear readers, you can receive further information and send your recommendations and remarks, or submit articles for consideration, please contact TOJDAC Secretariat at the below address or e-mail us to info@tojdac.org .

Hope to stay in touch and meeting in our next Issue.

Editor

Assoc.Prof.Dr. Deniz YENGİN
İstanbul Aydın University Florya Campus - İstanbul TÜRKİYE
Tel: 444 1 428
E-mail: denizyengin@aydin.edu.tr
URL: <http://www.tojdac.org>

TABLE OF CONTENTS
January 2019 Volume 9 Issue 1
(10.7456/10901100)

RESEARCH ARTICLES

GAME-BASED DESIGN MATHEMATICS ACTIVITIES AND STUDENTS' LEARNING GAINS <i>Janneth Q. RONDINA</i> <i>Dennis B. ROBLE</i>	1
FROM TURKEY TO LITHUANIA: HOW EQUAL WOMEN TO MEN, HOW ACTIVE WOMEN IN PATRIARCHY <i>Selen GÖKÇEM</i>	8
INTERPRETATION OF SYMBOLIC FUNCTION AMONG THE PHENOMENON OF 'EXISTENCE' <i>Osman ARAYICI</i>	18
A THEORICAL VIEW TO THE RELATION OF DESIGN TRAINING AND DESIGN OF EDUCATION <i>Özkal Barış ÖZTÜRK</i>	22
EXAMINING THE CONCEPT OF SUSTAINABLE ARCHITECTURE THROUGH THE SAMPLING AREA OF BAHRIYE ÜÇÖK KINDERGARTEN <i>Pelin KAYA</i> <i>Bahar KAYA</i>	28
AESTHETICAL AND EMOTIONAL EFFECTS OF MATERIAL ON CLOTHING DESIGN <i>Pınar GÖKLÜBERK ÖZLÜ</i> <i>Serap DENGİN SEVİNİR</i>	42
EXPERIENCING / PERSPECTIVE FROM A SPECIAL CHILD'S WINDOW <i>Rana KUTLU</i> <i>Sevinç ORMANCI</i>	52

İÇİNDEKİLER
Ocak 2019 Cilt 9 Sayı 1
(10.7456/10901100)

ARAŞTIRMA MAKALELERİ

**OYUN TABANLI TASARIM MATEMATİK ETKİNLİKLERİ VE ÖĞRENCİLERİN
ÖĞRENME KAZANÇLARI**

Janneth Q. RONDINA

Dennis B. ROBLE

1

**KADIN ERKEK EŞİTLİĞİ VE ATAERKİL DÜZENDE KADININ ETKİNLİĞİ:
TÜRKİYE VE LİTVANYA ÖRNEĞİ**

Selen GÖKÇEM

8

**TASARIMIN SEMBOLİK İŞLEVİNİN 'VAROLMA' FENOMENİ ÜZERİNDEN
YORUMLANIŞI**

Osman ARAYICI

18

EĞİTİMİN TASARIMI VE TASARIM EĞİTİMİ İLİŞKİSİNE TEORİK BİR BAKIŞ

Özkal Barış ÖZTÜRK

22

**SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARLIK ANLAYIŞININ BAHİRİYE ÜÇOK ANAOKULU
ÖRNEKLEM ALANI ÜZERİNDEN ANALİZİ**

Pelin KAYA

Bahar KAYA

28

GİYSİ TASARIMINDA MALZEMENİN ESTETİK VE DUYGUSAL ETKİSİ

Pınar GÖKLÜBERK ÖZLÜ

Serap DENGİN SEVİNİR

42

DENEYİMLEME / ÖZEL ÇOCUĞUN PENCERESİNDEN

Rana KUTLU

Sevinç ORMANCI

52

DOI Numbers of TOJDAC
January 2019 Volume 9 Issue 1
(10.7456/10901100)

**GAME-BASED DESIGN MATHEMATICS ACTIVITIES AND STUDENTS'
LEARNING GAINS**

Janneth Q. RONDINA

Dennis B. ROBLE

10.7456/10901100/001

**FROM TURKEY TO LITHUANIA: HOW EQUAL WOMEN TO MEN, HOW
ACTIVE WOMEN IN PATRIARCHY**

Selen GÖKÇEM

10.7456/10901100/002

**INTERPRETATION OF SYMBOLIC FUNCTION AMONG THE PHENOMENON
OF 'EXISTENCE'**

Osman ARAYICI

10.7456/10901100/003

**A THEORICAL VIEW TO THE RELATION OF DESIGN TRAINING AND
DESIGN OF EDUCATION**

Özkal Barış ÖZTÜRK

10.7456/10901100/004

**EXAMINING THE CONCEPT OF SUSTAINABLE ARCHITECTURE THROUGH
THE SAMPLING AREA OF BAHRIYE ÜÇÖK KINDERGARTEN**

Pelin KAYA

Bahar KAYA

10.7456/10901100/005

**AESTHETICAL AND EMOTIONAL EFFECTS OF MATERIAL ON CLOTHING
DESIGN**

Pınar GÖKLÜBERK ÖZLÜ

Serap DENGİN SEVİNİR

10.7456/10901100/006

EXPERIENCING / PERSPECTIVE FROM A SPECIAL CHILD'S WINDOW

Rana KUTLU

Sevinç ORMANCI

10.7456/10901100/007

GAME-BASED DESIGN MATHEMATICS ACTIVITIES AND STUDENTS' LEARNING GAINS

Janneth Q. RONDINA

University of Science and Technology of Southern Philippines

jannethqroncina@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-3880-9644>

Dennis B. ROBLE

University of Science and Technology of Southern Philippines

dennisroble@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-8322-7064>

ABSTRACT

The study was a quasi – experimental research conducted to investigate the effect of game-based design activities on students' achievement scores in Algebra. The participants of the study were the two sections of the junior high school students at Misamis Oriental General Comprehensive High School ,Cagayan de Oro City, Philippines. One section was assigned as control group who was exposed to traditional approach with usual motivation and varied activities given to them such as board works , seat works, assignments and weekly quiz while the other one was experimental group which was exposed to game activities locally called as “A Line For Win” and “Slide A Picture”.

Keywords: *mathematics game-based design activities, achievement, Algebra*

OYUN TABANLI TASARIM MATEMATİK ETKİNLİKLERİ VE ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENME KAZANÇLARI

ÖZ

Çalışmada oyun tabanlı tasarım faaliyetleri etkisini araştırmak için deneysel araştırma yapılmıştır. Katılımcılar Misamis Oriental genel kapsamlı lise, Philippines Cagayan şehri ortaokul öğrencileri olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın bir bölümünde her zamanki motivasyon ile geleneksel yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Elde edilen veriler test yoluyla elde edilmiştir. İşlemden önce ön-test ve başarı testi uygulanmıştır. Ortalama, standart sapma ve kovaryans analizi verileri çözümlemek için kullanılmıştır. Ön test ve son testler oyun tabanlı faaliyetleri belirlemek için ölçüt olarak görev yapmıştır. Verilerde öğrencilerin başarı puanları önemli farklılıklar göstermiştir.

Anahtar kelimeler: *Matematik tabanlı oyun tasarım faaliyetleri, başarı, cebir*

INTRODUCTION

In the past three decades teachers instructional technique has been viewed to be one of the key components for teaching-learning process. It was used as a tool to measure of academic gains. Despite instituting measure such as teachers professional development , students performance in high stake achievement test remain low. It implies that students academic gain cannot only be attributed to teachers ' professional development and standard curricula but also in the teaching strategy that the teachers applied during the learning – teaching process. Teaching mathematics is a process, where the teachers assist the learner to develop particular thinking. Instructional games may aid in the process because it foster discussions among the players, also each member can solicit from the group the required mathematics concepts needed for the game. Discussing among the group about what happen and reflecting on the effect of the actions that were involved helped students retain the concepts in their mind (Boober 2007). Simpson (2011) mentioned that games are motivational tools especially

Submit Date: 10.09.2018, Acceptance Date: 17.11.2018, DOI NO: 10.7456/10901100/001

1

Research Article - This article was checked by Turnitin

Copyright © The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication

for the at-risk students and for promoting healthy competition. He made use of mathopoly (the mathematics version of monopoly game) in teaching mathematics to the students. The students were motivated to participate in the game and able to apply the mathematics concepts required in playing. Hoffman and Snapp (2012) stated that games can be used to illustrate mathematical ideas. They have proven that the use of a die game could make an understanding of the connection between relative frequency and probability easier for the students. (Turgut & Dogan Temur, 2017) in their study on the effect of game-assisted mathematics education on academic achievement in Turkey revealed that using game in teaching mathematics had appositve effect on students achievement. Griss (2013) believed that outdoor activities which involved physical activities construct memories connected to time, place and emotions, which are called episodic encoding. The students activate and integrate physical, emotional and cognitive responses to what they are learning, making it more meaningful. In this context, the researcher conducted a pretest- posttest quasi- experimental study which made use of mathematical games to determine its effect on the students' achievement score towards algebra.

THEORETICAL UNDERPINNINGS

Teaching technique plays an important role in students learning process. This study lends on the theory of Jerome Bruner (1960, 1966, 1996), on instructional scaffolding which explained that students may perform better as long as appropriate guidance and learning resources that will fit their needs are given to them. In the mathematics class, aside from the teachers, the mathematically inclined students may serve as a guide for the students during the exploratory activities. Also learning resources that best fit to the students level of maturity such as manipulative and any other material to be used in the game playing may aid to better achievement. Dewey (1976) in his theory of learning by doing, cited that learning would be gained through activities at first hand experience in the life-like situation. In this study, the mathematical games were introduced to develop mastery of the computational skills and played personally by the students. In this process, students easily recall the mathematical concepts used in the game. Their actions in the game and some other responses that made them win or loss the game can helped them recall the mathematical concepts used in the game. Games are very attracted to the majority of the students and also it involves interactions with peers during the game process. Lev Vygotsky (1978), the theory zone of proximal development (ZPD) explained that at first, a student will learn a new skill or solve a new problem with the help of an expert, however after given enough supervision, the student will be able to perform similar task alone but its not as well as the expert.

INSTRUCTIONAL SCAFFOLDING FOR THE CONTROL AND EXPERIMENTAL GROUPS

“A LINE TO WIN”

A Line To Win was intended to develop mastery of the computational skills of the students on the topics relative to quadratic functions. The game was played by two groups which took turned of serving as a host and a players. For the host group, four students were assigned as the bearers of the letters A,B,C, and D. They stayed in one line and arranged themselves in alphabetical order with one meter distance from each other so that it would be easy to determine the students who choose them during the game. Four students took charge of recording the individual scores and the remaining members of the group served as guards. There should be at least one recorder and one guard in every line (A,B,C,D). The recorders brought with them the score sheet with the names of the players and helped each other to monitor and record the scores of the individual player. They marked x to the names of the students who got a wrong answer and eliminate him after committing 3 mistakes. They also compute the group and individual scores after the game. The guards kept the area suitable for the play. They kept the intruders away from the playing ground to avoid disturbances. They also watched the players to preserve the validity of the result. They assured that players who were eliminated the game cannot re-enter the playing ground again. A line to win was just similar to the multiple choice test but only it was played outside the classroom and also the students will have to form a line by

joining the students who brought the letter with a correct answer. During the game proper, the host read the question one at a time so with the options, and the time limit to answer it. The players then answer the given question then form a line on the letter that bears the correct answer.

“SLIDING A PICTURE”

The game “Sliding a Picture” was intended to master the sketch of the graphs of quadratic function as it shifted to any vertices and as it change its opening. The game was played by using a pre-cut graphs of quadratic functions with different colors and a one whole manila paper with one big Cartesian plane drawn in it. Yellow for $y = \frac{1}{2}x^2$, green for $y = x^2$, blue for $y = 2x^2$, red for $y = 3x^2$, black for $y = 4x^2$, and white for $y = 5x^2$. The game was played by sliding the pre-cut graph in a Cartesian plane to illustrate the graph of a given function. For example show the graph of $y = -x^2$, in this case the player will use the green parabola and illustrate the graph of $y = -x^2$ in the big construction paper which has one big Cartesian plane.

LITERATURE REVIEW

Mathematics educators motivate students to engage in the teaching-learning process. It is observed that when the students had the focus during the discussion of mathematical concept, their scores in the test was high. However, getting the attention and engagement of the majority of the students during the discussions was difficult. It needs an activities that will catch their interest. Mathematical games have become an interesting area in educational research. Bragg (2006) stated that games develop the interest of children in learning mathematics through anticipation of competition, challenge, and fun. She further said that students felt comfortable with game-playing and were interested in developing their skills and strategies for winning, and that their desire to win encourage them to study in advance mathematical concepts. In fact, the students interviewed revealed that they were able to share strategies they had developed that highlighted their emerging understanding of the relevant mathematical concepts.

In the study conducted by Osman & Bakar (2012) in Malaysia, they stated that by being actively involved in the *Mathematics Day* or any outdoor event that promotes mathematical thinking and learning, communication skill and ability to do mathematics can come together and incorporate with each other. Furthermore, they said that the teachers indicated that participating students had fun and enjoyed all kinds of games presented. The exposure they get from joining the event might gear towards communicating mathematics on their own or with the guidance from their teachers.

Taclaray (2013) in his study on the effects of mathematical games to the achievement of scores of the students in geometry in Nueva Viscaya, Philippines revealed that the students who were exposed to mathematical games strategy had obtained a higher achievement scores compared to students who were exposed to traditional method. He recommends to use mathematical games strategy in presenting and discussing lessons in Geometry so that the students will be able to understand and internalized the mathematical the concepts and eventually obtained a higher grades. This is also supported by the results of the study of Abonyi, Maduagwuna & Ugama (2014) on the effect of mathematical games on students achievement in quadratic expressions revealed that the mathematical game approach is superior compared to the conventional method. Their study also revealed that mathematical game approach resulted to a higher achievements in mathematics particularly in the topic quadratic expression. Anderson (2016) also posted that playing mathematical games encourage strategic and logical thinking. It also develop problem solving skills and mathematical fluency. Games also give the chance for students to apply their learning in a different context. Through mathematical games, students has the opportunity to discuss with their peers freely and without fear the mathematics needed in the game. Furthermore, Lee (2009) in his study on enhancement of students understanding of fractions by playing games which showed that playing games enhanced students' understanding of representations of fractions in rectangular divided quantity diagrams. However, they suggested that the learning outcome should be specific especially when the game was played as a one-off activity in the classroom. The game could be further expanded to provide in-depth

learning that covers various types of representations of fractions, more fractions close to a half and one, and strategies of ordering fractions.

Digital and online video games are also popular nowadays and it also revealed significant improvement on students learning gains not only in mathematics but also for other disciplines. Pathiratne (2015) conducted a study on instigating and evaluation of an online game as mathematics learning support tool for elementary and middle school mathematics and the results designated that the students' opinion about the game was positive, and suggest that with some extensions the game could be utilized as an efficacious learning implement. Katmada, Mavridis & Tsiatsos (2014) presented the design and development of the prototype of a configurable online 2D game, aimed at assisting the educator in the teaching of primary and secondary school Mathematics. Furthermore, the prototype was evaluated through a pilot study and a long-term intervention in real school settings, in order to assess its usability aspects and to find any possible flaws. According to the results of the two evaluation studies, the students' opinions about the game were mostly positive, and they considered it to be a useful and engaging learning tool, regardless of age and gender. Furthermore, concerning the game's usability, most of its features elicited average to positive responses from the students and the educators alike. Moreover, the educators encountered no difficulties in configuring the game, and the planned educational activities were concluded successfully. Thus, it was deduced that the particular game could actually be successfully incorporated and used by educators as a supplementary tool for the teaching of formal curricular material. Drigas & Pappas (2015) examined the most representative studies over the last decade, which investigated the contribution of video games or educational video games in mathematics education. Video game-based learning seems to have positive effect on students' mathematical skills, as well on students' cognitive and mental skills. At the same time, educational math video games could motivate students' towards the course of mathematics. As revealed by surveys, video games could constitute useful auxiliary learning tools, in order to build an innovative teaching model. However, further investigation is required on the educational content that video games afford, as well as the feasibility on their utilization in the classroom. The above studies mentioned indicated the positive influence of mathematics game-based design activities either in offline or online platform. The present study investigated the offline game-based design activities which particularly aimed at enhancing students' achievement scores in Algebra.

DATA GATHERING PROCEDURES

The data of the study was collected using a teacher-made questionnaire. At the start of the study, pretest was given to both control and experimental groups in the same day. After the pretest, the treatment started. During the treatment period, the teacher discussed the concepts and after the discussion a series of activities such as seat works, board works and assignments were given to the control group while game activities such as "*A Line For Win*" and "*Slide A Picture*" were conducted in the experimental group. Also, every section was divided into six groups for the group activities after the discussions of the lessons. Upon grouping the teacher ensured that at least there was one member of the group who was mathematically inclined. After the discussions of the competencies, posttest was given to the both groups. The data collected during the pretest and posttest were analyzed using mean and standard deviation to described the data, while analysis of covariance (ANCOVA) was used to determine significant difference in the achievement test scores. Pretest was used as covariate and posttest was used as criterion.

RESULTS AND DISCUSSION

The pretest and posttest achievement scores of the students from the control (teaching without games) and the experimental group (teaching with game-based design activities) was shown in the following table.

Table 1. Summary of Mean and Standard Deviation

Groups	Pretest		Posttest	
	Mean	Standard Deviation	Mean	Standard Deviation

Mathematics Teaching with Game-based Design Activities	16.46	2.86	27.26	3.00
Conventional Method of Teaching Mathematics	16.51	1.79	20.29	3.68

Table 1 showed the mean and Standard Deviation of the achievement scores in Algebra of the students in Experimental and Control groups. The data revealed that the mean of the experimental and control group during pretest were almost identical. This implies that the students in both experimental and control groups were comparable in terms of their achievement scores which indicates that these groups possess prior knowledge on Algebra topics which they might have encountered in their early years in high school and the trainings they gained from mathematics enhancement program of the school. With regard to the spread of the scores, the experimental group had a Standard Deviation of 2.86 while the control group had 1.79. This implied that the scores of the students in the control group were less spread compared to the scores of the students in the experimental group. With this result, we can infer that the students in the control group had a homogeneous knowledge in Algebra compared to the students in the experimental group whose scores had a wider spread. In the posttest, the table revealed that the mean of the experimental and control groups differs by 6.97 in favor of the experimental group. This implied that the students who were exposed to mathematical game activities had a better achievement scores than the students who were exposed to the traditional method of teaching. The result can be attributed to the integration of game activities in teaching mathematics which found to have positive effect on the student achievement (Turgut & Dogan Temur, 2017). With regard to the variability of the scores, the experimental group had a Standard deviation of 3.0 while 3.68 for the control group. It implied that the scores of the students in experimental group were more compressed compared to the students in the control group. Also, the result we can say that the students in the experimental group had the same learning and retention on the lessons that were tackled. To verify whether the difference was significant ANCOVA was further used.

Table 2. Analysis of Covariance (Orthogonal Designs)

Source of Variation	Degress of Freedom	Adjusted Sum of Squares	Mean Square	<i>F-value</i>	<i>p-value</i>
Covariate (Pretest)	1	69.07	69.07	1.70	0.196
Teaching Method	1	853.12	853.12	21.04	0.000*
Error	67	2716.76	40.55		
Total	69	3636.34			

* significant at $p < 0.05$ alpha level

The table showed the result of the analysis of covariance of the pretest and posttest scores for both control and experimental groups. The analysis yielded a computed *F*-value of 21.04 which was greater than the critical value 4.0 at 0.05 level of significance. This implied that there was a significant difference of the achievement scores of the students as they exposed to the two different methods of teaching. The analysis revealed that the students exposed to mathematical game activities such as “a line to win and Slide the picture” obtained a higher achievement scores compared to the students who were exposed to activities inside the classroom such as seat works, board works and assignments. The higher scores of the students in experimental group was attributed to the game activities that the students were exposed since it allowed the students to share their ideas and enjoy the game during the process. The students experiences while playing may lead them to remember the mathematical concepts used in the games. This findings supports (Hay and Booker 2006, Booker 2007). The result implied further that mathematical game activities has a positive effect to the students achievement score in mathematics particularly quadratic functions. It was observed also that the students who were exposed to mathematical game activities had enjoyed playing and solving mathematics problem during the process. Majority of them really enjoyed the activities. Moreover, the mathematical game activities made the learning of mathematics more enjoyable even to those students who were not really good in mathematics. It developed an attitude of cooperativesm and

sportsmanship as observed by the researcher. It also develop critical thinking fluency among students because they were assigned to solve mathematical problem using mental computation given a short period of time.

CONCLUSIONS

Based on the above findings, mathematical game-based design activities such as “*A Line To Win*” was an effective method to improve computational skills of the students while the “*Slide A Picture*” was instrumental in teaching the students the sketching of the graphs of a quadratic functions. Furthermore, the mathematics game-based design activities demonstrated a positive influence on students learning gains in Algebra. With this, teachers in mathematics may integrate game-based design activities in teaching to make the learners enjoy and arouse their interest in the process of learning and they hope that this way of learning may continue in the future in their upper level mathematics. Since this study focused only on two offline mathematics game-based design activities, teachers may also explore other games such as those digitally-based activities where adventure, simulation and strategy are integrated and provides students with animations and further analyze the impact on these strategy on students’ attitude and study habits. In depth analysis may also be considered on student to student interaction during the implementation of game-based activities as well as their level of creativity in solving mathematical problems. Future research may investigate whether cooperative or competitive game-based design activities can enhance students’ engagement and motivation. Finally, if its possible to create a functional prototype of an online game that can be adapted according to the educator’s specific needs, then it would be more fitting. It is hoped that this study adds to the existing research on game-based design activities in mathematics and even in other courses.

Traditional teaching and teacher-centered instruction may not be totally replaced by technology enriched activities in the classroom but with the technological advances, this provided teachers and students the opportunity to create an entirely new learning environment in mathematics by significantly increasing the range and sophistication of possible classroom activities. Offline and online game-based activities in mathematics is a promising approach to be explored by teachers to ignite students’ interest and motivation in learning mathematics. A longitudinal study may also offer an exciting view of the maximum impact of the use of game-based design activities in learning mathematics.

REFERENCES

- Abonyi, O. S., Maduagwuna, N. M., & Ugama, J. O. (2014). *Effects of Mathematical game on students achievement in quadratic expressions. International Journal of Scientific and Engineering Research*, 5(6), 678-684.
- Boober, G. (2006). *Developing a quality mathematics education culture: using instructional games to engage students and construct mathematical ways of thinking. Griffith University, Brisbane, Australia.*
- Bouzaïd, T., Darhmaoui, H., & Kaddari, F. (2017, March). *Promoting elementary mathematics learning through digital games: Creation, implementation and evaluation of an edutainment game to promote basic mathematical operations. In Proceedings of the 2nd international Conference on Big Data, Cloud and Applications (p. 95). ACM.*
- Bragg, L. (2006). *Students impressions of the value of games for the learning of mathematics. In Proceedings of the 30th conference of the international group for the psychology of mathematics education (pp. 217-224). International Group for the Psychology of Mathematics Education.*
- Drigas, A., & Pappas, M. (2015). *On line and other game-based learning for mathematics. International Journal of Online Engineering (iJOE)*, 11(4), 62-67.
- Fischer, M. (2013). *Reading Dewey’s Political Philosophy through Addams’s Political Compromises. American Catholic Philosophical Quarterly*, 87(2), 227-243.
- Ginsberg, H. et. al. (1976). *Piaget’s Theory of Intellectual Development. Ohio: Charles E. Meirrel Book Inc.*
- Holland, R. (2004). *To build a better teacher: The emergence of a competitive education industry. Greenwood Publishing Group.*

- Hoffman, T. et. al. (2012). *A die makes understanding the connection between relative frequency and probability easier for students. NCTM Vol 6 no. 5.*
- Katmada, A., Mavridis, A., & Tsiatsos, T. (2014). *Implementing a Game for Supporting Learning in Mathematics. Electronic Journal of e-Learning, 12(3), 230-242.*
- Lee, Y. L. (2009). *Enhancement of fractions from playing a game. In Crossing divides: MERGA 32: Proceedings of the 32nd Annual Conference of the Mathematics (Vol. 1, pp. 323-330).*
- McLeod, S. (2008). *Bruner's Three Modes of Representation. Simply Psychology.*
- Neill, J. (2005). *500 Word summary of Dewey's experience and education. Experiential Learning.*
- Norton, A., Winner, E., Cronin, K., Overy, K., Lee, D. J., & Schlaug, G. (2005). *Are there pre-existing neural, cognitive, or motoric markers for musical ability?. Brain and cognition, 59(2), 124-134.*
- Osman, K., & Bakar, N. A. (2012). *Educational computer games for Malaysian classrooms: Issues and challenges. Asian Social Science, 8(11), 75.*
- Pathiratne, S (2015). *Instigating an Online Game as Mathematics Learning Support Tool. 6th International Conference on Business & Information ICBI – 2015, Faculty of Commerce and Management Studies, University of Kelaniya, Sri Lanka. pp 322-338.*
- Piaget, J. (1969). *Science of Education and the Psychology of the Child. New York: Viking. Project Based Learning.*
- Rescorla, R. A., & Solomon, R. L. (1967). *Two-process learning theory: Relationships between Pavlovian conditioning and instrumental learning. Psychological review, 74(3), 151.*
- Skinner, B. F. (1950). *Are theories of learning necessary?. Psychological review, 57(4), 193.*
- Simpson, A. (2011). *Mathematics Teacher. Volume 106, No. 6, 2013*
- Taclaray, R. J. (2013). *Effects of Mathematical Games Strategy on the Achievement of Students in High School Geometry. JPAIR Institutional Research, 1(1), 82-96.*
- Touval, A. (2011). *Teaching the perpendicular bisector: A kinesthetic approach. Mathematics Teacher, 105(4), 269-273.*
- Tu, W. (2012). *A kinesthetic approach to horizontal shift. Article. NCTM Vol. 105. No.7*
- Turgut, S., & Dogan Temur, Ö. (2017). *The effect of game-assisted mathematics education on academic achievement in Turkey: A meta-analysis study. International Electronic Journal of Elementary Education, 10(2), 195–206. <https://doi.org/10.26822/iejee.2017236115>*
- Vygotsky, L. (1978). *Interaction between learning and development. Readings on the development of children, 23(3), 34-41.*
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher mental process.*

FROM TURKEY TO LITHUANIA: HOW EQUAL WOMEN TO MEN, HOW ACTIVE WOMEN IN PATRIARCHY*

Selen GÖKÇEM
Anadolu University, Turkey
gkselen@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-7948-8330>

ABSTRACT

This article aims to examine the recent past of Turkey and Lithuania together with Turkish and Lithuanian woman directors and their movies in the sense of feminist approach. Even though both countries have different historical backgrounds, the period between the 1980s and 1990s have a profound impact on the very similar aspects of both countries such as economic, social, cultural and gender. On the one hand, while Lithuania was gaining its freedom and almost started facing a new era called post-Soviet, on the other hand, Turkish Republic was experiencing its third military takeover throughout its history in the very morning of 12th September 1980. While Turkey was under military control and restrictions during the 1980s, Lithuania was substantially close to being independent and self-governed. However, these noticeable changes had various side effects during the 1990s mainly on women both in Turkey and Lithuania. Through looking at politic, economic, social and cultural differences, it will be questioned how effective the patriarchy is and how women reclaimed their voices to be visible and to fight for gaining their social rights in two different located countries as one in the European Union territory and the other one in Western Asia and Southeastern Europe.

Keywords: *Lithuanian cinema, Woman Directors, Turkish Woman Directors, Soviet Regime.*

KADIN ERKEK EŞİTLİĞİ VE ATAERKİL DÜZENDE KADININ ETKİNLİĞİ: TÜRKİYE VE LİTVANYA ÖRNEĞİ

ÖZ

Bu çalışma Türkiye ve Litvanya'nın yakın geçmişini Türk ve Litvanyalı kadın yönetmenler ve onların filmleri üzerinden feminist yaklaşım ile incelemeyi amaçlamaktadır. Her iki ülkenin farklı tarihi geçmişleri olsa da 1980'lerden 1990'lara kadar olan dönem, iki ülkenin de ekonomik, sosyal, kültürel ve toplumsal cinsiyet gibi benzer yönleri üzerinde derin etkiler yaratmıştır. Bir taraftan Litvanya özgürlüğünü kazanıp Sovyet sonrası olarak adlandırılan bir döneme girerken, diğer taraftan Türkiye Cumhuriyet 12 Eylül 1980 sabahı tarihinin üçüncü askeri darbesini yaşamaktaydı. 1980'lerde Türkiye, askeri denetim ve kısıtlamalar altında iken, Litvanya bağımsız olmaya ve kendi kendini yönetmeye oldukça yakındı. Bununla birlikte, 1990'lı yıllarda yaşanan bu büyük değişimler özellikle Türkiye ve Litvanya'da yaşayan kadınların üzerinde oldukça farklı etkilere neden olmuştu. Politik, ekonomik, sosyal ve kültürel farklılıklar ışığında, bu çalışmada ataerkilliğin ne kadar etkili olduğu, kadınların görünür olabilmek ve toplumsal haklarını kazanabilmek için seslerini nasıl duyurmaya çalıştıkları farklı coğrafyalarda bulunan iki ülke özelinde cevaplanmaya çalışılmaktadır.

Anahtar kelimeler: *Litvanya Sineması, Kadın Yönetmenler, Türk Kadın Yönetmenler, Sovyet Rejimi.*

INTRODUCTION

The political and social changes during the period in the 1980s and 1990s in Lithuania and Turkey have had significant impacts on their societies even though both countries have different historical

* Presented in *Thought Elaboration: Linguistics, Literature, Media Expression TELL ME 2015 Conference* in Kaunas Faculty of Humanities, Vilnius University, Lithuania

backgrounds. In the 1980s while Lithuania was still under the occupation of the Soviet communist regime and dreaming about gaining its independence, Turkey was witnessing its third military takeover throughout its history in the very morning of 12th September 1980. All these political and social accumulations have led cultural changes that also had effects on both people's daily lives and significant challenges in every aspect of the social life.

These challenges affected women more than men in different ways. As art is one of the significant ways to represent changes in a society, women making movies in Lithuania and Turkey in that specific period reflected their positions in their communities mostly had patriarchal norms. Thus, it is essential to analyze the period together with its historical background and movies shot by woman directors to compare two different located countries' women living in patriarchal order and their priorities to share with the rest of the world.

Political and Cultural Atmosphere in Turkey and Lithuania

The 1980s Turkey witnessed tremendous changes that affected the future of the country socially, economically and culturally. The 1980s-military takeover brought severe repression period to the country; however, on the other hand, the 1980s (Gokcem, 2013: 4) “became the site of a great transformation which the concept of repression cannot explain. Another way to put it is to say that repression came to the fore along with another strategy, apparently, its price opposite, one promising freedom in the cultural sphere” (Gürbilek, 2011: 5).

The period lasted three years between 1980-1983 was the military takeover years that the Turkish Republic faced with severe restrictions and changes. According to Boratav, Türel and Yeldan "1981-83 is the “military phase” characterized by enforced incomes policies, with emphasis on stabilization as a sequel to the shock treatment of 1980, deregulation of internal commodity markets and clumsy and disastrous moves into financial liberalization" (1996: 373). Turkish military was in the mode of saving and bringing the democracy again to the country. As Ihsan D. Dağı argues in his article “Democratic Transition in Turkey 1980-83: The Impact of European Diplomacy” inside the book *Turkey: Identity, Democracy, Politics* (ed. Kedourie, 2013: 124), “military’s self-perception as ‘the guardian of the state’ and the legacy of military as ‘modernizer’”, brought the issue of human rights on the agenda, however, people were living under pressure with severe restrictions away from having their rights as humans. According to a Turkish daily newspaper, “the result of the coup is horrible. Around 650,000 people were detained, 230,000 people trialed, 50 were executed, 14,000 lost their citizenship, all political parties, unions, and foundations were closed, 171 were killed under custody, hundreds of thousands of people were tortured, thousands are still missing” (<http://www.hurriyet.com.tr/english/home/9884161.asp?scr=1>, 2015-02-24)

On the side of Eastern Europe, in the 1980s Lithuania was taking steps towards being independent. Soviet regime lost its power and economically went into a downturn. Meanwhile,

Gorbachev unleashed a reform programme that was to (although not intentionally) bring about the collapse of USSR and the restitution of Lithuania’s independence. The reforms carried out under the ethos of *Glasnost* and *Perestroika* were designed primarily to restructure the economy in a new era of openness after the repressive regimes of former Soviet leaders” (Ashbourne, 1999: 19).

Anti-Soviet political graffiti filled an entire wall in Vilnius on January 17, 1991.¹

As Ashbourne continues, “the national flag was raised for the first time in public by some of the demonstrators in Vilnius on 14 June in 1988. *Sąjūdis* officials had circulated copies of Independent Lithuania’s national anthem *Lietuva, Tėvyne Mūsų*” (Lithuania, our Motherland) (1999, 22). The year 1988 had been momentous for Lithuanians. Lithuanian had become the official language of the Republic. The year 1989 was to prove significant for both the history of Lithuania and the world. On 9 November 1989 the Berlin Wall, the ultimate physical embodiment of the Iron Curtain that had “been drawn across Europe” following the end of World War II, came tumbling down. With it, and remarkably bloodlessly, with the exception of Romania, fell the communist regimes of the eastern and central European Soviet satellite states (Ashbourne, 1999: 23-24).

The collapse of communist regime in 1989 in Eastern and South-Eastern Europe changed the history of those countries together with Europe's. During the transition period, one of the most dramatic changes was in the economy. “During the first half of the 1990s, Lithuania’s economy shrunk, unemployment rates increased, and tax revenues declined” (The Lithuanian Department of Statistics 2010). “The transition period from state socialism to an open market economy failed to create and promote equality for Lithuanian women” (Gal and Kligman, 2000). “The situation escalated, and poverty among women increased due to unequal pay, sexist advertising as well as inadequate pensions” (Rakauskiene and Chlivickas, via Stankevicius, 2012).

While Lithuania was in the transition period from state socialism to open market economy and in the way to democratization as an independent country, Turkey was in the period of “modernization” under the military regime and the Prime Minister General İsmet İnönü. In Lithuania, economic situation, a new government and lack of working conditions, in Turkey, restrictions, strict rules and depoliticisation period brought women's position into the question even though it was not consciously intended.

Social Changes and the Effects on Women

Significant changes in every aspect of society, the economy as being in the first place, also affected the social roles of men and women. In the case of Turkey, the repression period together with its all severe and complicated difficulties brought unexpected positive novelties in the sense of women’s movement. Interestingly, “in the repressive and depoliticized atmosphere of the post-coup period, the first social movement that emerged and articulated its demands was the women’s movement. It was also the first democratic opposition to the military regime” (Atakav, 2013: 2).

Together with the rising of university educated women, consciousness about individuality, working - out of the houses -opportunities for educated women, earning and having money out of the men’s control, feminism started to be on the agenda of Turkey. However, religion and its culture were still hunting women. Different from Lithuanian patriarchy, the patriarchy in Turkey takes its roots from

¹ <http://www.vintag.es/2013/09/pictures-of-fall-of-soviet-union-1991.html> 2015-02-20

Islam which related with concepts such as honor (*namus*). As N. Abadan Unat points out (et al. 1981: 219):

Women in Islamic societies including Turkey have been under the influence of religion which elicits the inequality between men and women. In Islamic culture, male honor is closely linked to female purity. Honor requires virginity for the unmarried, fidelity for the married and continence for the divorced or widowed. This concept of honor means that the behavior of an individual woman affects not only her reputation but that all her male kin. The logic consequences have been in general terms; men assume all public roles and women consent to domestic ones.

Even though women's movement aimed women's liberation, there was a significant dilemma on women on behalf of becoming unchaste. While on the one hand, women's movement was calling women to have places out of their houses where women were under the control of either their father's or husband's, on the other hand, women were under unbearable pressure of protecting their honors and virginity or avoiding their sexual drives as they were potential "whores" in the eye of men. In this sense, women's movement in Turkey came with the idea of sexual liberation for women because as Kandiyoti points out (Kandiyoti via Gokcem, 2013: 13):

The corporate control of female sexuality, the psychological effects of sex segregation and characteristics of the female life cycle were the most unresolved problems of Turkish women that should be questioned to understand or to carry women from the stage of emancipation to liberation.

The father figure which is used to describe the state in Turkey as "father state" is another aspect to understand how deep the patriarchy and the male control in the society. As Sam Kaplan writes (2006, 14):

In the case of Turkey, the state commands a paramount position in the moral and political imaginaries of all citizens. Whenever one reads about national statesmen in the press, whenever one listens to townspeople and villagers comment on domestic politics, one often comes across the concept of the "father state" (*devlet baba*). The state as a father figure is a master trope of power to which many Turkish citizens appeal in making sense of their relationship to the state and government representatives.

Different from the situation in Turkey in the case of women's sexual freedom or concept of honor, in the fact of Lithuania, nationalism was on the agenda and thwarted women's movement. Lithuanian women's movement's first aim was not the sexual liberation of women yet equality not only by law but also by the society that also has patriarchal codes. These patriarchal codes even in the socialist-communist Soviet regime continued to reign even though "a major political goal of the Soviet was complete economic, political and sexual equality for women, Soviet women did not enjoy the same position as men in society and within the family. Working women continued to double burden of a job and family raising responsibilities in which men participated little" (Stankevicius, 2012: 12). Even after the collapse of the Soviet regime, which also made people to get married and have families to raise children as a citizen and new labor force in the name of the country, in independent Lithuania, the double burden of women continued together with the unemployment. There were more "single-parent families headed by women. As a result, the loss of social safety net increased women's dependence on men and state" (2012: 4).

As Virginija Jurėnienė argues in her paper *Gender Roles in Lithuanian Society*:

The re-created Lithuanian women's movement in 1990-1991 can be called a stage of feminism development because Lithuanian women's awareness was expressed by a structure that allowed to speak about the freedom and self-realization. On the other hand, this stage is closely intertwined with Lithuanian nationalism" which

can be taken as a “value system that clearly distinguishes and rejects the gender topic.”

For the first time in the history of European women's movement, two outstanding Lithuanian women – Gabrielė Petkevičaitė-Bitė and Felicija Bortkevičienė – were nominated candidates in the presidential election of the state. Neither of them won, but the fact speaks for itself.²

From a normative point of viewpoint, Lithuanian laws ensure equal opportunities and rights for women and men and do not discriminate citizens by gender. However, from a factual perspective, there are a lot of gender-related problems in practice. Institutional, political, ideological and cultural factors hindered the realization of equal opportunities. In particular, cultural factors related to society's attitudes are important because they contribute to daily discrimination of gender (Tereškinas, via Jurėnienė, 2010).

Despite the gender inequality, both in Turkey and Lithuania women's movement has had a negative meaning especially after the definitions "feminism," and "feminist" started to have their places in both languages. One of the reasons of this negativity comes from the men who support patriarchal norms and do not want to eliminate its benefits, and the other reason is women who do not want to be marginalized in the society as supporters of feminism or women who do not understand the importance of feminist ideas. However, in spite of patriarchal codes, there are woman filmmakers who make films in contrary to the notion that making a movie is a man thing.

Working Women: Cinema and Woman Filmmakers in 1980s and 1990s

Tremendous and unexpected changes not only affected both Turkey and Lithuania's politic and economic situation but the cultural climate. Cinema has helped to initiate women directors to make movies with their perspectives as one of the most effective weapons to reflect the era's overall atmosphere. However, to understand the general tendency in the cinema of the period, it is necessary to make a complete evaluation.

Before Lithuania broke off from the Soviet Union in 1990, filmmaking in Lithuania was financed on the model, applied across all of the former Soviet Union. Until 1990, Lithuania produced seven features films, forty documentaries, and two animation films yearly, with a variation in these numbers. Of the seven features, there were shot for theatrical release across the Union; four were commissions from the *Gosteleradio* (Central Television Station in Moscow). Of the forty documentaries, eight were shot for theatrical release across the Union, twelve for the local theatrical consumption and around twenty were documentaries commissioned by either Lithuanian or the Union's agencies and institutions. The first independent film production studio *Kinema* was founded by the director of Šarūnas Bartas in 1987. However, after Lithuania regained independence in March 1990, the state

² <http://www.ciurlionis.lt/> 2015-02-21

funding of filmmaking drastically decreased, and smaller studios emerged instead (www.lfc.lt, 2015-02-24).

As it is expected, the filmmakers of the era tended to make films dealing with the forbidden subjects during the Soviet regime. And some others particularly young filmmakers wished to make films not dealing with the post-Soviet but with subjects such as existentialism or patriarchy and new values about gender issues. Film critic Živilė Pipinytė presented the program of the 6th International Vilnius Documentary Film Festival took place from October 9 to 18 and made a speech about the feature debut films shot during the period 1980s and 1990s (<http://www.lfc.lt/en/Page=ArticleList&ID=6697&Y=2009> 2015-02-25)*³

*In the 1990s, a new generation of filmmakers came to Lithuanian cinema. Straight away they declared their attitude towards films and reality clearly and forcefully. The years 1985 – 1989 were dramatic turning-point years in Lithuanian cinema when the entire Soviet system of financing, production, and distribution of films collapsed. Censorship, until then inseparable from the film industry, collapsed soon, too. The older generation of filmmakers tried to take the opportunity to speak about issues that had been forbidden before post-war resistance and deportations; they wanted to honour public and cultural figures pushed to obscurity. Most often such films could not avoid a declarative tone... Yet young film directors clearly did not want to identify either with the idealised past of inter-war or with the present that was becoming increasingly like a caricature (which came with the freedom of consumption and the spreading mass culture) The resulting films, *In Memory of a Day Gone By* by Šarūnas Bartas (1990), *Ten Minutes before the Flight of Icarus* by Arūnas Matelis (1990), *Earth of the Blind* by Audrius Stonys (1991) or *Autumn Snow* by Valdas Navasaitis (1992) as well as *Illusions* by Diana and Kornelijus Matuzevičius (1993), express a desire to speak about existential issues and, first of all, about one's solitude in the alien world, about the meaning of life and feelings, about the temporariness of being and the clash between patriarchal and new values. A film by Algimantas Maceina, *Black Box* (1994), which documented the transfer of his grandfather's remains from Siberia to is still one of the most original experiments in Lithuanian documentary cinema.**

*The Idylls of Kirtimai by Arturas Jevdokimovas (1991) is one of the rare attempts in Lithuanian documentary cinema at anthropological observation. The world of these films is empty, abandoned, crumbling; it is, as if, seen through the eyes of lonely people. At the same time, it shows an inner landscape because people interact with reality comparatively freely, although they are aware of the principles of observation (even on the contrary). The static camera of their films likes to record time; time becomes the subject of films. The early works by now famous and recognized filmmakers expressed the human condition in the face of the great historical transitions quite accurately. These directors do not trust words; thus, there are very few of them or even none in their films. They trust images, however. Images in their films become symbols and metaphors; they reflect not only the external reality, but they are, first of all, a reflection of an inner reality. Consequently, their films are often inner monologues, cinematographic meditations on reality and philosophical narrations about the hidden meaning of the world, about the presence of humans and other creatures on Earth.**

While the films giving the general climate of Lithuania were shot by male directors, even though their numbers are not as much as male directors, there are Lithuanian woman directors that created films with or without feminist ambitions. During the 1990s, there were two women directors made movies, Giedrė Beinoriūtė and Janina Lapinskaitė. Giedrė Beinoriūtė has two shorts with the names *Mano vienišos draugės* (My Lonely Friends, 1997) and *Mama, tėtė, brolis, sesės* (Mom, Dad, Brother, Sister,

³ <http://www.lfc.lt/en/Page=ArticleList&ID=6697&Y=2009> the author preferred to use the whole opening speech of Lithuanian cinema as both it gives necessarily historical background and as it is challenging to reach English information about Lithuanian cinema. That's why this whole statement becomes precious one to share in this article.

*Vilnius Documentary Film Festival: The turning-point generation has forcefully declared its attitude towards cinema and reality

*Vilnius Documentary Film Festival: The turning-point generation has forcefully declared its attitude towards cinema and reality

1999) and six others called *Trolleybus* in 2002, *Existence* in 2004, *Vulkanovka* in 2005, *Before Flying Back to the Earth* in 2005, *Grandpa and Grandma* in 2007 and *Balkanas* in 2008. Janina Lapinskaitė has six films with the names *Tai mano likimas* (This is my fate 1994), *Iš skruzdėlių gyvenimo* (From the life of Ants 1994), *Iš elfų gyvenimo* (From the life of elves 1996), *Venera su katinu, arba Iš peteliškių gyvenimo* (Venus with Cat or From the Life of Butterflies 1997), *Iš avinėlių gyvenimo* (From the Life of Lambs 1998) and *Kelionių magija*, (The Magic of Journeys 1999).

Mano vienišos draugės, 1997

Mama, tėtė, brolis, sesė, 1999

Tai Mano Likimas, 1994

When it is analyzed the examples from these films mentioned above, it is clear that Giedrė Beinoriūtė deals with a documentary about five single girls' life and focuses on the drama of a family with a problem of human alienation. On the other hand, Janina Lapinskaitė prefers to create characters in her films from margins of society, eccentric hermit and she characterizes her films by a combination of poetry and realism.

Turkish cinema in the 1970s, before the military regime, was producing action or sexploitation films for the male audience due to the decline of the family audience in the cinemas. However, while sex scenes and nudity in those sexploitation films were used to attract attraction of the male audience, during “the late 1980s and early 1990s sexuality was emancipated women’s sexuality that does not serve for male appetite but women’s satisfaction” (Gokcem, 2013: 20).

In her book *Sinemanın Dişil Yüzü/ Türkiye’de Kadın Yönetmenler* (2004), Ruken Öztürk points out that there are “24 Turkish woman directors who made 96 films until 2002. However, as it was not that easy to have a place in males' worlds-because making film was a male thing-, some of these woman directors had to act like men and left their woman sides behind the doors”. In spite of the patriarchal pressure, there were still some woman directors made woman themed films in the late 1980s and early 1990s; Nisan Akman with her movie *Dünden Sonra Yarından Önce*, (1987, After Yesterday Before Tomorrow) Mahinur Ergun with *Medcezir Manzaraları*, (1989, Views of Tide), Canan Gerede with *Robert’ın Filmi*, (1992, Robert’s Movie) and Seçkin Yasar with *Sarı Tebessüm*, (1992, Yellow Smile). All these woman directors put feminism, the emancipation of women, women’s sexuality together with the social, political and cultural changes of the era.

Medcezir Manzaraları, 1989

Sarı Tebessüm, 1992

Robert'in Filmi, 1992

Theme based differences did not affect the attempt of woman directors tried to put their beliefs in their films. While Turkish woman directors were seeking for emancipation from sexual taboos and trying to show that this freedom is one of the most significant ones as feminism were ringing the doorbells for the equality, on the other hand, Lithuanian woman directors were reflecting the vital emotions such as human alienation, loneliness and margins of society as people who achieve victory over Soviet Union. As Virginija Jureniene points out:

After the reestablishment of independence on March 11, 1990, gender equity became one of the most topical issues in the fields of the labor market and politics in Lithuania. From 1945 till 1990, when USSA occupied the state, there was no unemployment problem. Every adult citizen had to work. There was no market, because of the planned economy. Just after 1990, the issue of unemployment became topical, mainly from a women's perspective since women were dismissed in numbers. This solution of the problem was not new from a historical viewpoint, as it had been made during the first Republic of Lithuania (Jureniene, 2008).

As Lithuanian women were used to working under the Soviet regime and earn their own money, it was difficult for them to lose their jobs because of the gender inequality. In Lithuania, “the transition to market economy raised a sex problem in employment. The society was trying to preserve traditional patriarchal relations where a man’s, a father’s role was more important than the one of a woman. Hence, when the state’s economy was in crisis from 1990 to 1996, women were the first to be dismissed” (Jureniene, 2008). In this sense, it is not difficult to say that patriarchy was stymieing Lithuanian women to have their work rights although the number of women with education was higher than men.

It is not a coincidence that the Turkish movies mentioned here include highly educated women characters who believe to have the same rights with men to declare their sexual needs. However, as the society and even highly educated male characters were trying to preserve traditional patriarchal norms in Turkey during the 1990s, women who transgress the limits of their gender-especially sexual limits in Turkish women case- faced with hostility in their relationships. Even though feminism was oncoming and many women started to raise their voices on the streets, and women directors put priority women issues in their films, patriarchy was ready not to accept these righteous screams for equality.

As a matter of fact, despite the fact that woman directors could manage to make movies with taboo subjects, they were not able to avoid the patriarchal pressure on them. In that sense trying to accept feminism and women’s movement as it has occurred in the West and to expect that the whole process and new ideas would fit in countries such as Lithuania and Turkey at once is one of the problems and also one of the reasons that women’s movement does not work as it is supposed to.

CONCLUSION

The 1980s and 1990s were a crucial period for both Turkey and Lithuania in the sense of politic, economic and cultural changes. The collapse of the Soviet regime in Eastern Europe and the transition period together with the economic shift from socialism to open market economy affected women in Lithuania negatively. Even though women were getting “more active at the end of the 1990s for fighting for their rights in the labor market” (Jureniene, 2008), some of the problems “remained more or less the same as the early years, e.g. negotiation of women’s organizations with the government and establishment of women’s non-governmental organizations to deal with specific issues” (Jureniene, 2008). While Lithuanian women had their places in working places equally with men, some of the Lithuanian women directors were dealing with margins of society, alienation and loneliness in a more poetic or realist sense as one might say to reveal what they were going through.

On the other hand, in Turkey, Turkish military was trying to save and bring back the democracy to the country; thus, from 1980 to 1983 military takeover was on the agenda. Even though because of the military takeover there was massive pressure on people and had severe restrictions in their lives, surprisingly feminism was blooming for women who had a right to vote but not equal life standards with men inside and outside their houses. Under this climate, some of the Turkish women started to talk about feminism and marched on the streets for their rights.

Turkey, 1987. Thousands of women were on the street for violence against women, and for many of them, this marching was the first step to know about feminism.⁴

Some of the Turkish woman directors chose common problems of women living in Turkey and tried to reveal them through their films. Although most of the woman population was not educated enough and their urgent needs were not their sexual freedom, sexuality as a taboo subject for most Turkish people was to be raised by Turkish woman directors through their movies. Different woman directors focused on a various aspect of feminism but four crucial of them- Nisan Akman, Canan Gerede, Mahinur Ergun and Seçkin Yasar- mentioned highly educated women and their relationships with highly trained men which end up in disaster and hostility. It was crucial to bring up educated women and men situation and their relationships to the agenda to show the feminist approach was not working even in educated people while more than half of the population was far from this standard of living.

Showing the inequity of patriarchy in both countries faced similar historical, political, economic changes and difficulties though woman directors’ movies are significant to analyze. Both countries indicate that it was not easy for women living far from Western societies to raise their voices and to be accepted as equals and also it was a great attempt to focus on their needs the ones as to be raised up in their movies. Thus, it can be said that from Turkey to Lithuania, although women emancipation and

⁴ <http://bianet.org/bianet/kadin/162876-mor-cati-siginaksiz-bir-dunya-icin-feminist-siginak-mucadelesi> 2015-04-18

satisfaction level were not as wanted, women living in the 1980s and 1990s after severe changes were brave enough to chase their dreams.

REFERENCES

- Ashbourne, Alexandra. (1994). *Lithuania: The Rebirth of a Nation, 1991-1994*. England: Lexington Books.
- Atakav, Eylem. (2013). *Women and Turkish Cinema: Gender Politics, Cultural Identity and Representation*. USA, and Canada: Routledge.
- Boratav, Korkut. Türel, Oktar ve Yeldan, Erinç. (1996). *Dilemmas of Structural Adjustment and Environmental Policies under Instability Post-1980 Turkey*. *World Development* Vol.24 No:2 p 373-393. Elsevier Science Ltd, Great Britain.
- Dağı, İhsan, 'Democratic Transition in Turkey, 1980-83: The Impact of European Diplomacy in Sylvia Kedourie (ed.), *Turkey, Identity, Democracy, Politics*. (1996). London.
- Gokcem, Selen. (2013). *Never Satisfied Dissatisfied Women Hysteric Men in 1980s Turkey*. Deutschland. LAP LAMBERT Academic Publishing.
- Gal, Susan. & Kligman., Gail. (2000). *The Politics of Gender After Socialism*. Princeton University Press.
- Gürbilek, Nurdan. (2011). *The New Cultural Climate of Turkey: Living in a Shop Window*. (Victoria Holbrook Trans.) London: Zed Book.
- <http://www.lfc.lt/en/Page=ArticleList&ID=6697&Y=2009> 2015-02-25
- <http://www.hurriyet.com.tr/english/home/9884161.asp?scr=1>, 2015-02-24)
- Jureniene, Virginija. (2008). *Women's Position in Lithuanian Labour Market in the 20th century*. *Amnis [En ligne]*, 8 | 2008, mis en ligne le 01 septembre 2008, consulté le 25 décembre 2017. URL: <http://journals.openedition.org/amnis/529>; DOI: 10.4000/amnis.529
- Juréniené, Virginija. (2010). *Gender Roles in Lithuanian Society*. *Global Journal of Human Social Science*. Volume 10. Issue 6 (Ver 1.0) October, GJHSS- AClassification FOR 170105,170113,220311,220319
- Kaplan, Sam. (2006). *The Pedagogical State: Education and the Politics of National State in Post-1980 Turkey*. Stanford University Press.
- Öztürk, Semire, Ruken. (2004). *Sinemanın 'Dişil' Yüzü Türkiye'de Kadın Yönetmenler*. İstanbul: Om Yayınevi.
- Stankevicius, Simona. (2012). *Lithuanian women in the Parliament: Access and participation in post-socialist politics*. Unpublished Master's Thesis. Depaul University.
- Unat, Abadan, Nermin. (1981). *Women in Turkish Society*. Printed in Hungary.

TASARIMIN SEMBOLİK İŞLEVİNİN 'VAROLMA' FENOMENİ ÜZERİNDEN YORUMLANIŞI

Osman ARAYICI

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Türkiye

osman.arayici@msgsu.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-1006-4740>

ÖZ

Göstergeler üzerinden kurulan sistemler, bireylere sağladığı yararların yanında, ekonomik açıdan yaratmış olduğu negatif dışsallıklar nedeniyle de diğer ekonomi girdi ve endüstriyel çıktıların varlıklarını sürdürmelerinde önemli rol oynarlar. Bu yüzden de gösterge ve anlam biraradalığı, düzenli bir bütün oluşturarak tasarımın sembolik işlevinin temelini atarlar. Bu çalışmada ele alınan tasarım dizgelerinin işlevsel boyutu ve bu boyutlardan sembolik işlevin şekillenışı fiziksel varoluşun ya da algılanabilir özelliklerin ötesindeki anlamlar mevcuttan farklı bir yere konulsa da, kullanıcı üzerindeki etkisi, metafizik veya aşkın kavramlar olarak ele alınmamış ancak başlık kapsamını aşmayacak şekilde sembolik işlev konusunun bu türden felsefi düzlemlerde de tartışılabileceğinin altı çizilmektedir

Anahtar Kelimeler: *Anlam, Sembolik işlev, varlık.*

INTERPRETATION OF SYMBOLIC FUNCTION AMONG THE PHENOMENON OF 'EXISTENCE'

ABSTRACT

Systems constructed on similars; beside the benefits they provide, due to the negative externalities they create; play an important role on the sustainability of economic inputs and industrial outputs. As a matter of the fact mentioned; unity of significance and similars establish the basis of symbolic function of design. In this essay it is underlined that the concept of symbolic function can also be discussed among the existence and beside the facts that maintain the perception on physical world, without mentioning it as metaphysical concept.

Keywords: *Significance, symbolic function, existence.*

GİRİŞ

Bilimsel veriler her türden evrimin ve yok oluş süreçlerinin mevcut koşullara adaptasyon ve koşullara karşı koyma dolayısı ile oluştuğunu açıkça ispat etmekteyken bilimsellikten uzak yaklaşımlarsa ise koşullara adaptasyonun ve/veya karşı koyma yetisini, oluşumunu-gelişimini, kendilerinin ve onları uygulayanların, onlara maruz kalanların üzerinde, çok üzerinde bir güce veya güçlere bağlar, sonrasında ise her şeyin nedenselliğinin köküne bu türden bir gücü yerleştirerek rahata erer. Bilimsel çalışmaların verilerinden elde edilecek sonuç özetine göre; günümüzden yaklaşık dört milyar yıl önce ilkel hücrelerle başlayan canlılık, yaşam çevresi ile arasındaki diyalektik ilişki sonucunda değişime zorlanmıştır. Bu değişime ayak uydurabilen organizma tedbirleri ile hayatta kalıp gelişirken, uyum sağlayamayanlar çeşitli etkenler neticesinde yok olup gitmiştir. Yaşam çevresi olarak adlandırılabilir ortam, zaman içinde meydana gelen yetkinleşme ve karmaşıklıkla çeşitlenmeye de zemin sağlamıştır. Böylesi bir değişim, kolaycı mantık sonucu 'koşulsuz buyruk' yerine akılcı biçimde anlaşılabilir bir evrensel yasaya yani tasarım dizgelerinin çeşitliliğine bağlıdır.

Bu çalışmada ele alınan tasarım dizgelerinin işlevsel boyutu ve bu boyutlardan sembolik işlevin şekillenışı fiziksel varoluşun ya da algılanabilir özelliklerin ötesindeki anlamlar mevcuttan farklı bir yere konulsa da, kullanıcı üzerindeki etkisi, metafizik veya aşkın kavramlar olarak ele alınmamıştır. Esasen tasarımın sembolik işlevi bütünüyle fiziksel dünyaya ilişkin olup sadece var olmak

mücadelesinde karmaşık ve dolaşık bir yapıda gözlemlenebilirken kendisiyle ilgili fikrîsel katmanlarda da çeşitli yorumlar yapılması mümkündür. Pek çok düşünür ve romantik eylemcinin merkez temasını oluşturan anlam, tasarımın sembolik işlevi konusunun temeline oturtulabilir. Bu noktada anlamın tanımı veya sembolik işlevin belirlediği mekânın (düşünsel hareketlilik alanı) sınırları üzerinden yapılacak anlam betimlemeleri bizi konudan uzaklaştıracağından bu türden tanım ve betimlemelere değinilmemekte ancak sembolik işlev konusunun bu türden felsefî düzlemlerde de tartışılabilirliğinin altı çizilmektedir. Zira sembolik işlevin anlam kavramıyla kurduğu ilişki içerik olarak bir diğerinin hem varlık sebebi olması hem de olumlanmasından çok daha fazlasını kapsamaktadır.

Varolanın Gösterge Zorunluluğu

Modern zamanın şekillendirdiği (daha açık, ancak acı bir ifadeyle; deforme ederek normalleştirdiği) kolektif kültürün ve kolektif kimliklerin kendi içinde değişen söylem ve tavırları yani kişinin kendini diğerleriyle kıyasladığı, onlara benzeme ve onlardan farklı olma kontrolünü elinde tutma mücadelesi, merkezi ekonomik çevrelerin tasarım süreçlerine ilgisini belirler.

Göstergeler üzerinden kurulan sistemler, bireylere sağladığı yararların yanında, ekonomik açıdan yaratmış olduğu negatif dışsallıklar nedeniyle de diğer ekonomi girdi ve endüstriyel çıktıların varlıklarını sürdürmelerinde önemli rol oynarlar. Gösterge ve anlam biraradalığı, düzenli bir bütün oluşturarak tasarımın sembolik işlevinin temelini atarlar. Ancak anlam çoğu zaman tasarımın içinde ve/veya içinden değildir. Tartışmasız kendisini açık eden fiziksel ifadeler dizisinin nedenidir ama var olma, tasarımın algılanabilirliğini sağlayan herhangi bir niteliği de değildir. Sembolik işlevi gerçekleştiren her türden veri ve girdi, anlam, bir işaretçiye gönderdiği gibi göstergeye göndermez. "Varlığı/olmayı bir mevcudiyet [presence] gibi tanımlamak mümkün değildir, çünkü mevcut olmamak [absence] da aynı biçimde varlığı ortaya çıkarır, nitekim burada olmamak, yine de olmaktır. Nesne, varlığa sahip olmadığı gibi, nesnenin varoluşu da varlıkla bir katılım ilişkisi, ya da, başka bir tür ilişki kurmaz. Nesne vardır, bu, onun varlık/olma tarzını tanımlamanın tek biçimidir; çünkü nesne varlığı maskeleyemez, ama onu ifşa da etmez: onu maskeleyemez, çünkü arkalarındaki varlığı bulmak için varolanın bazı niteliklerini dışlamaya uğraşmak boşuna olur, varlık o niteliklerin hepsinin aynı ölçüde varlığıdır onu ifşa da etmez, çünkü varlığını yakalayabilmek için nesneye başvurmak da boşuna olur. Varolan, fenomendir, yani niteliklerinin düzenli bütünü olarak kendi kendisini belirtir. Kendi varlığını değil, kendi kendini belirtir. Varlık, sadece her türlü açığa çıkarılışın [devoilement] koşuludur"¹ Bu tür bir varoluş kabulü sadece algılanabilirliğini sağlayan verilerin tasarım veya fiziksel gerçekliğin zihinsel kurgu verimliliği arttırmakla kalmayıp, tüm eşgüdümlü zihinsel tepki biçimlerine de güçlü bir silah sunar. Böylesi bir silah kullanım yetisi; belirli ölçüde dönüşümü mümkün kılarken, azınlıkça tercih edilen bu dönüşüm çoğunlukla daha eski yerleşik düzenin tercih etmediği, mecbur kılındığı bir dönüşümdür. Bu değişimin yaşamsal verimlilikten, ihtiyaç dışı benlik tatminine kadar çok kolay tamamlanmasını ve/veya her zaman pozitif olmasını beklemek tasarımın sembolik işlevinin gücünü ve yarattığı dönüşümü çok hafife almak olur. Yapısal dönüşümün ve ilerlemenin köklü değişim ve parçalanmayı beraberinde getirmesi kaçınılmazdır. Ancak, eski yaşamın değişmeyecek kadar fosilleşmiş eski kurallarını değişime zorlayan yapısal bir dönüşüm ise zaman içerisinde vazgeçilmenin başlıca unsuru haline gelir. Vazgeçilenin kendisi de dâhil olmak üzere yeni anlamların; kendileri gibi yeni veya eski kavramlar ile özdeşleştirilerek kullanımı ve evrimi epistemolojik olarak bilimselken bir yanıla da kavramsal yoğunlukları nedeniyle felsefî epürde oldukça amorf bir yapıyı tanımlı kılmaktadır.

Göstergenin Varolanı İkame Etmesi

Felsefî düzlemlerden evvel fiziksel evrenin kabul ettiği bilimsel düzlemde anlamın adı geçen sembolik işlevi kullanan, kullanılan, maruz kalan ve evrimleşmiş olan üzerindeki etkilerinin bilimsel verileri ele alınarak bugünkü teknolojik habitat kurgulanmıştır. Bu aşamadan sonra kullanılan veya evrimleşmiş olan üzerindeki bilimsel çalışma ve bu çalışmadan elde edilen (edilecek) veriler zihinsel düzlemde ne yönde evrimleşeceği üzerinde bilgi vermişken hiç beklenmedik başka türden tehdit ve tehlikeleri de tetikleyebilmiştir. Son 10 yılın sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik (AR) mekanlarındaki

¹ jean-Paul SARTRE Varlık ve Hiçlik/ Fenomenolojik Ontoloji Denemesi Ithaki Yayınları 2011 syf:23

algılama ve kavrayış modellerinin işleyişi neredeyse bu beklenmediklik üzerinden yürümekte ve tasarım felsefesinin magazinine temel oluşturmaktadır.

Bir başka felsefi kavram olarak güç ve iktidar da tasarımın sembolik işlevi kapsama alanına girerken gücün kullanımı, kontrolü ve el değiştirme gerekliliği ve hatta tüm bunların sonucunda varılan toplumsal, siyasal düzenler ve düzenlemeler de tasarımın sembolik işlevinin ulaştığı sosyal zirvelerdir.

Yukarıdaki fenomenolojik ipuçlarına son bir ekleme ise belki de (var olma mücadelesinden sonra) tüm yaşamsal uğraşların ve plastik uğraşların ortak hedefi olan mutluluk kavramı olarak yapılabilir. Mutluluğun ilk koşulu sembolik değerlerin doyuruculuğudur. Mutluluğun ilk (belki de tek) önkoşulunun sembolik değerler olduğunu ileri sürmek tekrar çalışmanın kapsamı dışına yönlendirecek bir tez olmakla beraber, üzerinde uzunca tartışmaların yapıla geldiği ve devam edeceği bir ana başlıktır. Bu nedenle bu çalışma kapsamında daha fazla açıklama ve savunması yapılmayan bir önerme olarak bırakılacaktır.

Bir toplumda yaşayan insanlar, taslanmış mekan içerisinde tecrübe ettikleri sonucundaki değerlendirmeleri ile kültürel birlikteliklerini devam ettirirler. Kültürel kimlik kavramı da anlama bağlı olarak şekillenen biçimin anlamı, formun dili vb. gibi terimleri içerir. Deneyime bağlı şekillenen kavramlardan biri olan mekan kimliği kullanıcı kimliğinden tamamen bağımsız olmakla beraber, taşıdığı kimliğin anlamı ve o kimliğin sembolik işlevi ne yazık ki toplumsal kimlikten çok da bağımsız düşünülmemektedir. Kimlik, bireyin bu dünyadaki varlığına ve işlerliğine verdiği cevap olarak tanımlandığında; ancak varlık ve işlerlik özelliklerine aynı cevabı verenlerin toplumsal birliği kurabilecekleri sonucuna varılır. "Mimari mekân, strüktürel varlığı ile insanlığa sağladığı somut faydaların ötesinde içerdiği kavramsal sembo- lizmi ile vurguladığı "öz" ile insanlığa manevi güç vermiştir".²

Mekânlar ve tüm tasarımlar, bu toplumsal birliğin nesnel tanımlayıcılarıdır. Yukarıdaki bakış açısıyla tasarımın kimliği, toplumun ya da bireyin kimliğinin biçimsel izleri olarak değerlendirilebilir. Bu durumda her tasarım; nesnel olarak bireyler arasında aitlik tanımlaması da yapan bir düzenlemedir. Bu ifade doğrultusunda algılanan fiziksel gerçeklik, tasarımın yalnızca bir sunumudur ve tasarım bütünüyle bu sunumun içerisinde değildir hatta bazı durumlarda bütünüyle onun dışındadır.

Ait olduğu düzlemi, duygu ve düşüncelerini semboller üzerinden belirtme isteğinin çok ilkel çağlarda başladığını ve bunun sonucu hükmedebildiği malzemeyi aracı olarak kullanıp en primitif işaret dilinden bugünkü gelişmiş, içerisinde sadece pratik ve estetik işlevleri değil sembolik işlevleri de barındıran ürün tasarımına dayalı semiotike ulaşan insanın, kullandığı malzemenin zamana karşı dayanım gücüne bağlı olarak tek mevsimde çürüyüp toprağa karışan bereket ikonlarından, bin yıllardır ayakta duran tanrı temsillerine kadar tüm sembol ve simge seçimleri sadece semiotik irdelemenin dışında hermeneutik bir analizi de zorunlu kılar. Estetik düşüncenin en ilkel örneklerinde bile, estetik deneyimin bireysel veya zümresel zevkler ve doyum ekseninde tek başına bir monolog olmadığı, bununla beraber anlamın gerçekleşmesinin ve sürekliliğinin tecrübe ve güncel diyalektiği üzerinde kurulduğu görülmektedir. Sadece nesnel değil soyut; daha doğru bir ifade ile nesnel olmayan ve herhangi duygu ya da düşünce ifadesi maksadıyla tasarlanmış her türden tasarımın dahi, gene az önce sözü edilen diyalektik ekseninde hayata geçip yoruma ve kullanıma sunulduğu belirlenebilen ilk zamanlardan bugüne değişmez bir döngüdür. Bu döngüyü böylesi güçlü kılan etkenler (günün teknolojisi ve çevresel veriler) bütün yaşam ve varlık biçimlerine sadece yeni teknoloji ve malzeme yapısı olarak değil, adeta çevresel düzenlemeleri ve insan deneyimini radikal olarak değiştiren, yeniden düzenleyen bir yaşam iksiri gibi görünmektedir. Her hangi bir mekan ve insan zihni arasındaki ilişkinin bir simge boyutu kazanması, mekanla simgesi arasında son derece güçlü çağrışımsal bir bağ oluşturur. Ancak günümüzde hızlanan iletişim modelleri, pek çok değerlin özel

² Durukan, A., "Cami İç Mekân Aydınlatma Tasarımına Kavramsal Bir Yaklaşım", Cedrus V (2017) 531-541.s: 532.
DOI: 10.13113/CEDRUS.201723

değerine ulaşılmasından tüketilmesini, sözü edilen değerlere artçıl ve ilk bakışta ulaşılabilen anlamların yüklenmesini olağanlaştırmıştır.³

SONUÇ

Simgeler, anlamları kalıcı olan ve insanın yaşamındaki biçimlerin, algılama ve belleğe alma sistemlerinin eşgüdümü çalışmaları olanaklı kılacak şekilde göstergeleştirilmeleri sonucu ortaya çıkar fakat algılama proseslerine bağlı olarak farklı yorumlara açıktır. Bir sembolün ana işlevi; gözlemciler kendisinden başka birşeyi işaret etmesi, bir şeyleri hatırlatması, kendinden başka bir veya birçok şeye göstergelik etmesidir. Var olmak ve fiziksel olarak algınabilir olmak, bugünkü iletişim ve tüketim modellerinin canlandırdığı kullanım ve anlam kavrayışımızın çok ötesinde olan nesneler için sembolik anlam oluşturma işlemi (bu işlemin hangi sosyal ve psikolojik evreleri içermesi gerektiği başka bir tartışma başlığıdır) yani gerçek olan ya da mümkün olan görünmeler dizisi halinde oluşturulabilecek, güncel beğeni ve yapım tekniklerinin marifetlerinin vurgulandığı biçimsel arayışları nesnelleştirme uğraşısının çok ötesinde kültürel prosesleri gerektirmektedir. Kimliğin güncel yapım teknikleri yoluyla güncel kılınması düşüncesi kullanıcı ve kimliği bağlamında ele alındığında teknik olanakların yanı sıra kullanıcının bakış açılarının ve yorumlarının estetik süzgeçlerden geçirilmesi yeterli değildir. Zira eğitilmemiş bir dürtü ile teknik ve estetik kaynaştırma eylemi görkemli görüntülerin kılıfında estetik dışını veya evrensel ve zaman ötesi estetik ölçüt kıyaslamasında oldukça yüzeysel kalabilecek kimi oluşumları sanat eseri zannetme yanılgısına düşürecektir.

Üstten bir otorite kudreti simülasyonu kullanıcıya belirsiz kimlik bilinci üzerinden kişisel mekanla kurulan ilişki herhangi bir veya birkaç değişebilir ve yüzeysel etkenin, suni de olsa mevcudiyeti sonucu oluşturulabilmekte veya yok edilebilmektedir. Aynı şekilde; nesnenin sembolik değerleri, her yorumda simgesel ve işlevsel değerlerinden öte değerler taşıyorsa, bu durumda tasarım teoride fiziksel evrendeki sınırlar içerisinde var olurken kendi temas koordinatlarını esasen sonsuz bir evren olarak ortaya koymaktadır. Ait olma ve sözü edilen aidiyet için öncelikle anlamlandırma sorumluluğunu başkalarına havale eden sözde kullanıcı, tartışmayı göze alamadığı ölçüde varoluşlarını başka güçlere emanet etmiş olur. Böylece sonlu olan fiziksel mevcudiyet, kendi kendisini sonluluğunda ifade eder ama aynı zamanda da var olanın bilinmesi olarak kavranabilmek için, sonsuza doğru ötesine geçilmiş olmayı gerektirir. Böyle bir kullanıcının, tasarım kültürünü veya bir ekolü, bir tarzı ne ölçüde içselleştirebileceği ve ne ölçüde biçim ötesi anlam talebinde bulunabileceği, sembolik (ve hatta pratik ve estetik işlevlerin de) işlevin belirsiz bir beğeniler dizgesinin üstesinden gelip ona kendi aşkınlığını kabul ettirmesine bağlıdır.

KAYNAKÇA

Jean-Paul SARTRE, *Varlık ve Hiçlik/ Fenomenolojik Ontoloji Denemesi* İthaki Yayınları 2011 syf:23
Durukan, A., "Cami İç Mekân Aydınlatma Tasarımına Kavramsal Bir Yaklaşım", *Cedrus V* (2017) 531-541.syf: 532. DOI: 10.13113/CEDRUS.201723
Arayıcı O. " Kent Simgesi", *Kadıköy Life* (2012) Sayı 43 syf: 20

3 Arayıcı O. " Kent Simgesi", *Kadıköy Life* (2012) Sayı 43 syf: 20

EĞİTİMİN TASARIMI VE TASARIM EĞİTİMİ İLİŞKİSİNE TEORİK BİR BAKIŞ

Özkal Barış ÖZTÜRK

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümü

ozkalbaris@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-7625-0661>

ÖZ

Yeninin ve özeline arandığı her düzlemde olduğu gibi eğitim de tasarlanabilir bir bilinmeyendir. Eğitimin tasarlanmasıyla eğitimin nasıl bireyler tasarlayacağına dair bir üst hedef koyabilmek ve bu hedefe tasarımın amacına uygun adımlarla ulaşabilmek mümkün olacaktır. Eğitimi tasarlanamaz hale getirmek, eğitimi bir sosyolojik yapı olarak inşa edip kullanan ortodoksanın yaşam aracıdır. Her yeninin bir öncekini devirerek ilerlediği yenilenme akışına ekoller, akımlar, usuller, prensipler aracılığıyla tırnaklarını geçirerek tutunmaya çalışanlar için eğitim zaten tasarlanmış ve kutsal sonuna ulaşmıştır. Bu ilişkiler sisteminin belki de en kabul edilemeyeceği saha ise tasarım eğitimidir. Tasarım eğitimi, tasarlama eyleminin özü gereği ortodoksanın kalıplarına değil, kaynağı birey olan bir varlık inşa ve ifade zeminin çeşitliliğine muhtaçtır.

Anahtar kelimeler: *Eğitim, Tasarım, Tasarımcı.*

A THEORICAL VIEW TO THE RELATION OF DESIGN TRAINING AND DESIGN OF EDUCATION

ABSTRACT

Education is an unknown that could be designed, as it is in every plane where new and special is sought. By designing the education, it will be possible to set an upper target for how the training will design individuals and to reach this goal with appropriate steps for the purpose of designing. Making education undesignable is the life tool of Orthodoxian that consturcts and uses education as a sociological structure. Education has already been designed and reached the sacred end for those who try to keep their fingernails through ecclesiastes, currents, methods, principles in the flow of renewal, where every new overturns the previous. Perhaps the most unacceptable area of this system of relations is design education. Design education, due to the essence of design action requires the diversity of the construction and expression ambiance of a form which is sourced out of individual, not the patterns of the orthodoxian.

Keywords: *Education, Design, Designer.*

GİRİŞ

Tasarlama eylemi, eyleyicisinin kendisiyle, çevresiyle ve bir birim olarak içinde yer aldığı kozmosun birimler dermesiyle kurduğu ilişkinin ölçeği bakımından 1/sonsuzdan 1/ben'e uzanan bir çeşitlilik arz etmektedir. Bu bağlamda tasarımcının ölçekler arasındaki geçişi sağlayan bir transformatör olduğu fikrine ulaşmak mümkündür.

Madde ile mana arasındaki tinsel bağı okuyacak ve yeniden kuracak olan tasarımcı işe öncelikle kendi maddesi ile manası arasındaki varoluşsal bağın çözümlemesini yapmakla başlamalıdır. Bu çözümleme ile tasarımcı varlığının somutlar ve soyutlar âlemindeki izini bir başka ifadeyle ben'ini işaretleyebilecektir. Ancak ben'ine dair bu tanımlayışın ardından ben'in 1'ine yani tasarımına ulaşabilecektir. Dolayısıyla 1/ben yani tasarım, tasarlayıcısının varoluşsal biçimleniş ve yapılanışına ait örtük izleri barındıran bir kara kutudur. Bu kara kutunun deşifasyonu yapıldığında, diğer bir

deyişle tasarımdan tasarımcıya oradan da ben'ini inşa eden şantiyeye ulaşılacak istendiğinde karşılaşılabilecek temel olguların başında eğitimin geldiği fark edilecektir.

Eğitimin amacı ve niteliği ben'in yapılış hassasiyetini belirleyecek, bu hassasiyet ise doğrudan 1/ben'de; tasarımda kendini değişmez bir varoluşsal veri olarak gözler önüne serecektir. Bu bağlamda eğitim, ben'i tasarlayarak ben'in 1'inde kendini gösterdiği gibi ben'in de eğitimi tasarlanabilir bir hedef olarak ele alabilmesi ve 1/ben'in hem maddi hem manevi izdüşümü olarak kurgulayabilmesi mümkündür. Eğitim insanı tasarlayabildiği gibi insan tarafından da tasarlanası bir eylem sahası olarak ele alınmalıdır. Eğitimin nasıl ben'ler tasarlayacağını ben'ler tarafından tasarlanacak olması...

Eğitimin tasarlanabilir bir hedef haline gelebilmesi için diğer tüm hedeflerde olması gerektiği gibi kavramlar düzlemine çekilerek zihinlere değişmeyecek şekilde kazanmış olan somut derisinden soyulması, soyutlaştırılması gerekmektedir. Ancak bu yolla eğitim nesne düzleminden anlam düzlemine çekilip çıplaklaştırılarak tanımlanabilir ve tasarlanabilir hale getirilecektir.

EĞİTİMİN TASARIMI VE HATALARI ÜZERİNE

Eğitme fiilinin üçüncü tekil faili ile bulma ve fark etme fiillerinin öznesi olan birinci tekil arasındaki çarpışma, tasarlama eyleminin akış yönünün belirlenmesinde rol oynayacak temel parametreleri göz önüne serecektir. Eğitimin 1/1 ölçekli bir boşluk yamama sistematığı olduğu, eğitilenin de kendinde var olduğu dikte edilen boşluğu sadece *görevlendirilenler* aracılığıyla dolduracağı fikrini zihinlere çıkmayacak şekilde kazıyan somutlar dünyasının ruhbanları için bu saha değişmez bir yeniden yapılış aracıdır. Maddeler dünyasına hapsedilen ve kendine ait olmayan bir eksiklik tanımıyla tamamlanmaya mecbur bırakılan kişi; temel ihtiyacın fark etmek, bulmak ve kendini inşa etmek yerine güdülenerek ya da güdümlenerek bir iş görür hale gelmek olduğuna mecbur bırakılacaktır. 1/1'ler dünyasının üzerine eklediği bilgi görünümü barkodlar aracılığıyla insan imal etmeyi varlık devamlılığının vazgeçilmezi gören sanrısız güç odakları için eğitilen konumundakilerin giydirilmiş birer yoz adaptasyon olması kaçınılmazdır. Ki giydirmeye görevi yüklenmişlerin de zamanında benzer bir sürecin ürünü; geri dönüşüm kutusundan hayata aktırılmış yaşayan birer çöp olabilme ihtimali de unutulmamalıdır...

Eğiten, nesneleştirerek aktardığı bilgi görünümündeki algı etiketlerine yobazlaşan benliği aracılığıyla mecbur olacak ve eğittiğini sandığı muhatabını da benzer bir mecburiyet sarmalının içine sokmayı görev tanımı halinde okuyacaktır. Kendini eğitilen olarak tanımlayanın ise dikte edilen eksiklerinin yalnızca eğitenin yamalarıyla tamamlanacağına inanacak şekilde programlanmış olması nedeniyle eğiten ile eğitilen arasında geçmesi gerekli görülen ilişkinin aracı diyalog değil, her iki kimliğin de yapılışını sağlayan *ruhbanların* onlar ağzından hayata geçirdiği uyumlu gibi görünen tükenmez birer monologdur.

Bu ilişkiler düzenine bakıldığında bilgi; bilgiye sahip olduğu sanılana da bilgiye muhtaç olduğu sandırılana da ait olmayan başlı başına bir sanrısız güçtür. Eğiten, eğitime konumunda bulunmasına neden olan bilgi görünümü barkodları hayvan ben'ini (ID ego) tatmin eden birer fetiş nesnesi, başkalarının ben'i (Süper ego) tarafından adreslenen birer tabu olarak ruhuna yapıştırılacaktır. Ne var ki bilgi ben'in benine ait olamadığı için kendine yabancılaşacaktır. Bildiğine inanmak zorunda kalmak bilmenin yerine geçecek; bilginin boşluğunu bildiğine inanmak dolduracaktır. Dolayısıyla bu noktada ne eğitime eyleminin sahibi eğitimci; ne de eylemin nesnesi bilgidir. Bilgi diye aktarılan nesne, kişiyi bildiğine ve bu bildiğini sandıklarını aktararak eğitebileceğine inandıranlarındır. Böylelikle kendini görevlendiren ruhbanların diliyle bilgileştiği sanılan barkodları adresine ileterek sanrısız güçlerden ölçeği oranında pay kapmış minik ve alabildiğine aciz bir tanrıçık olacağını umanların bilmek ve bulmak kavramlarının 1/sonsuz ölçeği karşısında hiçleşeceği aşikârdır. Bu akışın bir benzeri de eğitilen için çoktan kurgulanmıştır.

Eğitilen; eksikliği var sayılan bilginin bir bilen aracılığıyla - kaynağının kendisi olması baştan imkânsızlaştırılarak - ona bahşedileceği fikri ile eğitim sürecinin edilgen tarafı olmakla yetinmek durumundadır. Dolayısıyla eğitenin bildiğini sandıklarına programlanışı gereği mecbur kalmış; bilgi adı altında eksikliklerini giderdiğini umduğu barkodları hayvan ben'ini diktiği tarlanın korkuluğu

haline getirmiştir. Diğer taraftan da kendini kimliklendirecek olan bilgimsi barkodları yapıştırarak bilenlerin varlığını, niteliğini ve nedenselliğini sorgulanamaz birer sanrısız güç halinde ezberleyerek kellesini başkalarının ben'inin tabular sunağına uzatmıştır. Anlaşılacağı üzere bilme ihtiyacının ve bilgisizliği bilgi ile devirme arzusunun yeşerdiği kaynak ben'in beni değil; eylem paydaşlarının karşılıklı sağlamasını yapan çaresizlik kaynaklı tutuculuklarıdır.

“Grubu oluşturan kişilerden hiçbirinin bir reformu başlatma olanağı yoktu. En ufak reform girişimi, hem ilkel hem de gerilim yüklü yapılarda yapılacak en basit değişiklik, kaçınılmaz olarak bireylerin ya da ailelerin hak ve ayrıcalıklarının azaltılması ya da yok edilmesini söz konusu edebilirdi. Bir tür tabu, bu toplumun üst kesiminin böylesi ayrıcalıklara dokunmasını, hele de bunları ortadan kaldırmasını yasaklıyordu. Bu yöndeki her girişim, belki de haklı olarak, kendilerine bu hakları tanıyan yapıların, kurulu düzenin en ufak bir ayrıntısına dokunulduğu takdirde yıkılmasından çekinen geniş ayrıcalıklı kesimleri karşısına alırdı. Böylece hiçbir şey değişmedi.” (Elias, 1985)

Somutlar dünyasının 1/1 ölçekli sanrısız görev dağılımı ve bu dağılımı kaçınılmaz görenlerin eğitimi kavramlaştırmayacakları, dolayısıyla eğitimi tasarlanabilir bir var olmayan olarak ele alamayacakları şüphesizdir. Hâlbuki her iki eylemcisi aracılığıyla 1/1 ölçeğin maddeselliğine terk edilen eğitimin de tüm birimler gibi soyutlar dünyasına çekilerek kavramlaştırılmasından başka yol yoktur. Eğitim kavramlar düzlemine çekilip tanımlandığı an tasarlanabilir bir hedef haline gelerek bireyselleşecektir. Ki bu kavramsallığı beraberinde getirecek olan tanımlama eyleminin eğitim üst başlığının yanı sıra eğitim aracı olan konu alt başlıkları için de geçerli olması kaçınılmazdır. Eğitimin tanımı eğitim ürünü bireyin tasarımında kullanılacak verileri seçecek, bu veriler de kendi kavramsal manalarını sürece dâhil ederek sonucun niteliğini belirleyecektir. Öncelikle nasıl bir bireyin tasarlanacağı tanımlanacak, bu tanım uyarınca izlenecek tasarım yolu ve veriler de sistemdeki yerini alacaktır. Ancak bu akışın vurgulanması gereken temel ayırt noktası eğitim tasarımı aracılığıyla ulaşılabilecek sonucun; kararları, kimliği, tavrı, kendini tasarlayış ve yapılandırış şekli nedeniyle şahsiyet temeline oturan bir birey olmasıdır; doldurulmayı bekleyen ve doldurulduğu kadar kimliklenecek olan boş bir bardak değil...

Anlaşılacağı üzere eğitim tasarımının ürünü olan birey, tasarlama sürecine dâhil edilmesi kaçınılmaz temel birimdir. Aksi takdirde sürece müdahil olamaz hale getirilen sonuç hedefinin, sadece tasarlayıcısının ona atfedeceği kimlikle yetinmesi gerekecektir ki eğitimi tasarlayış biçiminde bile en ufak bir değişimin kendi varoluş sistematiğini bozacağına inanan *homo academicus* türü için bu başlı başına bir olması gerektir. Usta bir *homo academicus* nasırlaştırdığı öğretisini ve öğretiş biçimini önu gelene - bireyselleşmesi gereken bir varlık olduğuna bakmaksızın - yapıştırma kabiliyetine sahiptir.

Bu bağlamda nasırlaşmış bir yapı halinde kendini göstermesine rağmen kutlu bir üretim kalıbıymışçasına zihinlere mihlanan ekolleşme olgusunun eğitim tasarımının zanaatlaşmasına neden olacağı da unutulmamalıdır ki *homo academicus*'un *usta* nitelemesiyle vurgulanmasının sebebi de sanatlaşması mümkün olan eğitim tasarımını zanaate hapsediyor olmasındandır.

Ekol; eğitimi tasarlayanların - tasarlayış niyet ve biçimini belli eden - değişmez imzası, akademik standardizasyonu tasdik edenlerin kurumsal kaşesidir. Dolayısıyla tasarım ürünü birey kendini biçimlendiren eğitim yapısının retrospektifindeki yerini alan; anlamlı görünmesine rağmen sadece ürünü olduğu yapıyı taçlandıran bir parça haline gelecektir. Ekol sınırlarına bağımlı kalan bir eğitim; tarz, üslup, stil ve izm kelepçeleriyle kilitlenmiş bir tasarımın akademik izdüşümüdür...“Devamlı çürüyen bir toplumun ya da grubun yok olmadan önceki son işi; kurallar kitabının yeni ve genişletilmiş baskısını yapmak olacaktır.” (Parkinson,1957)

Aktarılabilecek konuya ve aktarış biçimine 1/1 ölçekli bir madde olarak bakan eğitim paydaşları için nasırlaşacak olan bir diğer kutlu kavram da *müfredattır*. Anlatanın neyi, ne zaman ve ne şekilde anlatacağını şaşmaz hale getirerek eğitim tasarımını zanaat olmaya mahkûm etmesi yoz adaptasyonun eğitimdeki bir diğer yansımasıdır. Eğitme eylemi ve adımlarının tanımsızlığı, bu boşluğu doldurmakla görevli olan *kadim bilenler* aracılığıyla zaten doldurulmuştur. “Baskın gruplara göre dünyanın güncel hali zaten olması gereken haldir...” (Kaya, 2007)

Eğitilen ise bu nasırlaşmış sistem içinde doğru nasırı zamanında ve gerektiği kadar taşıdığı müddetçe başarılı ve makbul görülmekten başka çaresi olmayan masum bir tendir. Ki bu masum ten de gelecekte benzer bir nasırı aktarmak ve giydirmek zorunda olduğunda kullanacağı kendine ait olmayan yolu maruz kaldığı bu akış uyarınca ezberler. Bu nasır transferine ayak direyenler ise yapılaşan eğitim ruhbanları için ehlileştirilesi birer marjinaldir.

Müfredat kavramının kendini ele verdiği en belirgin nokta tasnif edilmiş, dilimlenmiş ve aşamalandırılmış öğretisinden ödün veremiyor olmasıdır. Usuller ve prensipler listeleri halinde aktarılan her bilgi görünümlü barkod eğitilenin eylem sürecinin denetlenmesini, kontrol edilmesini ve dolayısıyla başkalaşamamasını sağlamak içindir. Eğitime eyleminin muhatabındaki etkisi, aktarım şeklinin kalıplanmışlığı ile sabitlenecek ve eğitilenin tepkisi de bu kalıplanmışlık nedeniyle öngörülebilir hale getirilerek olabildiğince pasifleştirilecektir. Bu bağlamda eğiten için de, eğitilen için de oynanan oyunun adı sosyolojik yapı – eylem ilişkisinde de görüleceği üzere benliğini karşı tarafa teslim ederek mağlup olunacağı başından belli şekilde oynanan çift taraflı bir duvar tenisidir. Her iki paydaş için bilgi de, muhatabı da nesneleşmiş birer yapıdır. Eğitilen eğitildiğini ispat için çabalamakla, eğiten ise eğitebildiğini kanıtlamak için uğraşmakla görevlidir. Eğitimin bu zemine çekilmesiyle eğitenin de, eğitilenin de oynadıkları şursuz ve içselleşemeyen oyunu kaybetmesi kaçınılmazdır. Kazanıldığı umulan an bile sanrıdır...“Eğitimin ilk planda ne kadar interkatif ve ne kadar öğrenci özgürleşmesini gözetten bir yaklaşımı olsa da, nihai amacı itaat edecek bireyler oluşturmaktır.” (Aktay, 2007)

Hâlbuki tasarımın sisteminin akademi düzleminde de devam etmesiyle, eğitmekle görevlendirilenlerin eğitim sahalarını soyutlar âleminin bir kavramı haline getirip tanımlamaları ve tasarlanan eğitimin içinde oluşan soyut mana boşluğunun eğitilen aracılığıyla doldurulması mümkün kılınacaktır. Ki bu başlı başına eğitimin sanatlaşması durumudur. Diğer taraftan da bir tasarım ürünü haline getirdiği eğitimi tüm tasarım ürünlerinde olduğu gibi yenilemek adına devirmeye mecbur kalan eğitimcinin de yenilemesinin önü açılacaktır. Böylelikle bilgi aktarma eyleminin tasarlanması araçlığıyla hem aktaran, hem de muhatabı, aktarılan konu ölçeğinde kendi tasarımları ile kendilerini besleme; boşluklarını madde ile değil mana ile doldurma fırsatı bulacaklardır.

Eğitimin tasarlanabilir hale getirilmesiyle her iki paydaş da aralarında geçecek bilgi temelli bir oyunun dengeli muhatabı olabileceklerdir. Eğiten için bilgi, üretilmesi ve aktarılması bakımından daima tazelenmesi gereken bir devirme aracı ve nesnesi haline gelebilecektir. Bilgi ile bilen ve aktaran kişi arasında diyalog kurulmasıyla kişi bilgiyi ve bilgiyi üretme – aktarma biçimini yapılaştırarak sorgulayacak, bilgiyi devirerek ötelediği yeni bilgi ile bireysel yenilenmeciliğini taze tutabilecektir. Bilgi üretme eyleminin tasarlama akışıyla olan paralelliğine bakıldığında, bilgiye ulaşma ihtiyacı ile bilgi çözümü arasındaki izdüşüm hattını kurabilme oyununun kesintisizliği kavranacaktır. Tasarlanan her bilgi bir öncekini devirecek; geçersizleşenin yerine geçerli bir yeni inşa edilecektir.

Eğitim, tanımlanabilir bir soyutluğa ulaştığında her zeminde kutsanan bilinç kavramı da bilmek fiilini beraberinde getirecek; zaten tanımlanmış bir somutluk arz ettiğinde ise mecbur kıldığı inanma eylemi nedeniyle inançla yer değiştirerek kendini silecektir...

Eğitim tasarımının temel verisi olan eğitilen, kendi yapılanışına imza atabilmek için *ruhbanların* eklemelerine değil; varlığında gizli olan ve bulunduğu anda yaşamı deşifre eden kodları kavrayabilecek bir bilince ulaşmaya muhtaçtır. “Bilinç; özgürlüğünü imgede sanat olarak gerçekleştirebilir” (Sartre, 1965)

TASARIM EĞİTİMİ VE HEDEFLERİ ÜZERİNE

Yukarıda ifade edilen ilişkilerin kendini en tahammül edilemeyecek şekilde gösterdiği saha ise tasarım eğitimidir. Yaşama temas ederek biriktirdiği verileri sanatsal bir yeniye ulaşmak amacıyla yan yana getirerek ilişkilendirme nosyonunun başrolü oynadığı tasarım eğitiminde ne eğiten ne eğitilen algılayışlarına, ne de bilginin barkodlaşarak tenlere, ruhlara, zihinlere yapıştırılmasına yer vardır.

Tasarlama eylemi bir yönüyle ben'in altını 1'ler ile çizibilme tutkusudur ve bu tutkunun akademik düzlemdeki paydaşlarını arkaik tanımlayışlarla birbirinden ayırmak tasarımın özüyle çeliştiği için geçersizleşmeye mahkûmdur. Tasarım eğitimi, bilgisizlik boşluğunu bilgi yamalarıyla doldurmak yerine bilgiyi her paydaş için ve onların tüm anlam arayış-buluş-ifade ediş özelliklerine uyacak çeşitlilikte yapılandırılmalıdır. Tasarım eğitiminde ben'in ifadesiyse korunması ve güçlendirilmesi hatta üzerindeki tüm baskıların eğitim sistemi aracılığıyla inşa edilecek olan yapay taşıyıcılara aktararak öznesini yormaktan uzak tutar hale getirilmesi esastır. Tasarımı tasarlanabilir görmeyen bir tasarım eğitimi, nasıl düşüneceğini bile kopyalayarak içselleştiren birer raf ürünü imal etmekten öteye geçemeyecektir.

Bahsi geçen ekol, müfredat vb. kavramlar tasarım eğitiminde usuller ve prensipleri de yanına alacaktır. Tasarlama eyleminin hangi adımlarla, hangi aşamalarla listelenmesi gerektiğine yarayan bu akış aslında kimin neyi nasıl üreteceğini kontrol altında tutma amacı güden, böylelikle düşünme ve ifade sınırlarının *bilenler* tarafından belirlendiği bir oyuna dönüşmeye başlar. Ulaşacağı yeni aracılığıyla ben'in işaretlenmesini beslemesi gereken tasarım eğitimi, bilenlerin şahsi yenisine ulaşılmasını mecbur bırakan bir suiistimal sahası haline evrilir.

Tasarım eğitiminde şüphesiz ki aktarılması gereken değişmez bilimsel verilere ve kavranması gereken pratik nesnel gerçeklere de yer vardır. Ancak tasarımın teknik alt yapısına dair bilgi paylaşma yöntemi, kavramsal düzlemde ilerleyen düşünme ve ifade arzusunun kişisel arz edecek olan çeşitlenmişliğini engelleyecek şekilde kullanılmamalıdır.

Tasarlamak ulaşıldığı anda bir yenisini hedef haline getirecek olan kusursuz bir ufuktur. Bu ufka ulaşma tutkusuna sahip olanlarınsa denenmiş yol haritalarına, emanet alınmış köhne pusulalara ya da tecrübeyle sabitlendiği söylenerek kutsanan patikalara ihtiyacı yoktur.

SONUÇ

Tasarım ben'in ben'inde gizlenmekte olan bir cevherdir. Bulmayı mesele edinenlerin arayacağı tek adres de kendileridir...*Geçirdiği kalp ameliyat sonrası aylarca yoğun bakımda kalan şeker hastası yaşlı bir kadın taburcu edildiğinde tedavi edilmesi gereken ikinci bir sorunla karşılaşmıştır. Uzun süre hareketsiz yatmış olması nedeniyle kalçasında oluşan yaralar oldukça geniş ve derin bir çukur haline gelmiş; şeker hastalığının bu engellenemeyen sonucu kadını perişan etmiştir. Bir yumruğun sığabileceği bu koca deliğin kapanması için her ne kadar akıllara ilk çare olarak o boşluğu dolduracak bir doku nakli gelse de bu sorunun ameliyata gerek kalmadan çözülmesi gerekmektedir. Bilinmeyen bir yerden, bilinmeyen bir şekilde kadın kadar yaşlı bir pansumancı bulunur. İşinin ehli olduğu her halinden anlaşılan bu ihtiyar minik çantasının içinden sıradan bir ustura çıkardığı an yaşlı kadın ve ailesi dona kalır. İhtiyar pansumancının bu koca deliği usturayla kazıyarak kapatacağını söylemesi ise herkesi dehşete düşürür. İhtiyar jiletini değiştirdiği usturayla önceden bir miktar uyuşturduğu bölgedeki çukuru kazımaya başlar. Çukur iç çeperini parçalarcasına kazıyan adamın her hamlesiyle tedirginlikle karışık inleyen kadıncağz bu işlemin haftada üç kere tekrarlanacağını öğrendiğinde neredeyse çukuruyla yaşamaya razı hale gelir. Ne var ki bu mümkün değildir. Kazıldığı anda nasırlaşan ölü derinin atılmasıyla meydana çıkan canlı ve bir o kadar da kanlı doku ihtiyar pansumancıya mecbur bırakır herkesi. İhtiyar dediği günlerde gelir. Sürekli jiletini değiştirdiği usturasıyla son müdahaleden bu yana kabuk bağlayan çukurun içini kazır, kazındıkça canlanan dokular birbiriyle bağlanarak deliği adım adım daraltır. Haftalar geçer ve sonunda ihtiyar pansumancının usturasıyla kazınan koca delik kendini kapatır. Çukur kazılarak canlandığı için kapanır; hiçbir şey eklenmeksizin... (Bu anlatı, yazarın şahit olduğu bir olaydan uyarlanmıştır.)*

KAYNAKÇA

- Aktay, Yasin (2007) "Pierre Bourdieu ve Bir Maxwell Cini Olarak Okul" Ocak ve Zanaat içinde, Derleyenler: Güney Çeğin, Emrah Göker, Âlim Arlı, Ümit Tatlıcan. İstanbul: İletişim Yayınları. S. 473.
- Elias, N. (1985) "La societe de cour" s. 330. "Pierre Borudieu – Pratik Nedenler" içinde. 2005 s.44. Hil Yayınları. Çeviren: Hülya Uğur Tanrıöver

Kaya, Ali, (2007) “Pierre Bourdieu’ nün Pratik Kuramının Kilidi: Alan Kavramı” Ocak ve Zanaat içinde, Derleyenler: Güney Çeğin, Emrah Göker, Âlim Arlı, Ümit Tatlıcan. İstanbul: İletişim Yayınları. S.401

Parkinson, C., N. (1957) “Parkinson’s Law”. Yenilikçi Birey, Zinde Toplum içinde. s.63. Derleyen: John, W. Gardner. İstanbul: İlgı Yayıncılık.

Sartre, J.P. (1965) “L’ Imaginaire, l’ oeuvre d’art.” Paris. s. 239 -246

SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARLIK ANLAYIŞININ BAHRIYE ÜÇOK ANAOKULU ÖRNEKLEM ALANI ÜZERİNDEN ANALİZİ

Pelin KAYA
Kocaeli Üniversitesi, Türkiye
senturk.pelin@gmail.com

Bahar KAYA
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Türkiye
baharulkerkaya@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1034-4694>

ÖZ

Gelişen teknoloji sağladığı yararlarla birlikte çeşitli sorunları da beraberinde getirmiştir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte artan ihtiyaçları karşılamak için sorunlara pratik çözümlerle yaklaşmış, bu çözümlerin uzun vadede başka sorunlara yol açabileceği düşünülmemiştir. Çarpık kentleşme, tüketici toplumuna dönüşme, doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesi gibi sorunlar sonucunda, çevre kirliliği, iklim değişikliği, karbon salınımının artışı, fazla enerji tüketimi gibi başka sorunlar, 21. yüzyıl gündeminde yer almaktadır. Dünya üzerindeki enerji kaynaklarının büyük bir çoğunluğunun binaların yapımı ve kullanımı sırasında tüketildiği ortaya konulmuştur. Enerji tüketiminin yüksek olduğu yapı gruplarından biri olan okul öncesi eğitim yapılarına duyulan ihtiyaç, Türkiye’de genç nüfusun giderek artması ve şehirde çalışan ailelerin fazlalığı nedeniyle her geçen gün artmaktadır. Okul öncesi eğitim dönemi, çocuğun zekâ gelişiminin büyük oranda tamamlandığı, hızlı ve yoğun öğrenme dönemidir. Çocuğun kişilik yapısının gelişmesinde, nitelikli bir eğitim alması ve gerekli çevrenin oluşturulması büyük öneme sahiptir. Okul öncesi eğitim yapıları, çocuğa sürdürülebilirlik anlayışının öğretildiği ve aynı zamanda toplum için örnek teşkil eden yapılardır. Türkiye’de doğaya saygılı, sürdürülebilir tasarım anlayışında yapılmış ilk okul öncesi yapı örneği, Bahriye Üçok Anaokuludur. Çalışmanın örneklem alanını oluşturan anaokulunda görevli eğitimcilerle yapılan görüşme ve gözlemler sonucu elde edilen bulguların değerlendirilmesi çalışma yöntemini oluşturmaktadır. Sürdürülebilir anlayışta tasarlanan anaokulunun, öğrencilere çevreyi koruma bilinci kazandıracağı ve daha iyi öğrenme ortamı sağlayarak öğrencilerin çalışma performanslarını arttıracığı düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmayla birlikte sürdürülebilir anlayışta yapılan okul öncesi eğitim yapılarının sayısının artacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Doğaya Saygılı Mimarlık, Geleneksel Mimarlık, Sürdürülebilir Mimarlık, LEED Sertifikalandırma Sistemi, Okul Öncesi Eğitim Yapıları.*

EXAMINING THE CONCEPT OF SUSTAINABLE ARCHITECTURE THROUGH THE SAMPLING AREA OF BAHRIYE ÜÇOK KINDERGARTEN

ABSTRACT

Technological developments brought various problems along with the benefits they provide. With the development of technology, problems have been addressed with practical solutions to meet the increasing needs, and these solutions have not been thought to lead to other problems in the long run. Other problems such as environmental pollution, climate change, increase in carbon emissions, excessive energy consumption are on the agenda of 21st century as a result of problems such as distorted urbanization, transformation into consumer society and unconscious consumption of natural resources. It has been revealed that a large majority of the energy resources on Earth are consumed

Submit Date: 10.09.2018, Acceptance Date: 17.11.2018, DOI NO: 10.7456/10901100/005

28

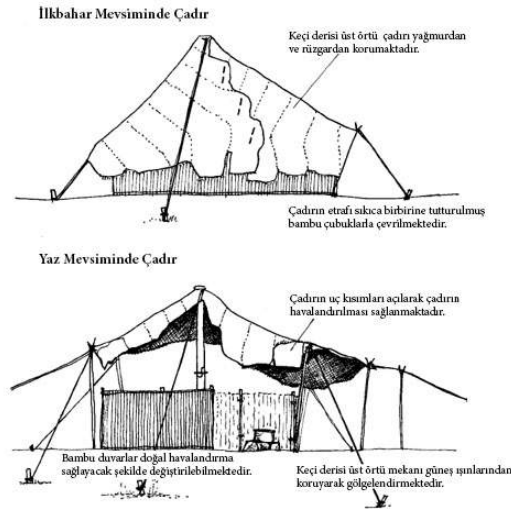
Research Article - This article was checked by Turnitin
Copyright © The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication

during the construction and use of buildings. The need for the pre-school education buildings increases, where the energy consumption is relatively high, due to the rise of the young population and the number of the families living in the urban areas. The pre-school education period is a fast and intensive learning period in which the child's intelligence development is largely completed. In the development of the child's personality, having a qualified education in suitable and environment has great importance. Buildings of preschool where the concept of sustainability is taught to children are also exemplary structures which serve as models to society. Bahriye Üçok Kindergarten is the first sample of pre-school education buildings in Turkey which was built with an understanding respectful to the environment. The method of study is the evaluation of the findings obtained after observations made in the school and interviews with educators. In this context, it is considered that the kindergarten, which constitutes the sampling area of the study, will enhance the students' working performances by providing the students with environmental protection awareness and providing a better learning environment. It is also anticipated with this work that pre-school education buildings built in sustainable understanding will increase.

Keywords: *Nature Friendly Architecture, Traditional Architecture, Sustainable Architecture, LEED Certification System, Pre-school Education Buildings.*

GİRİŞ

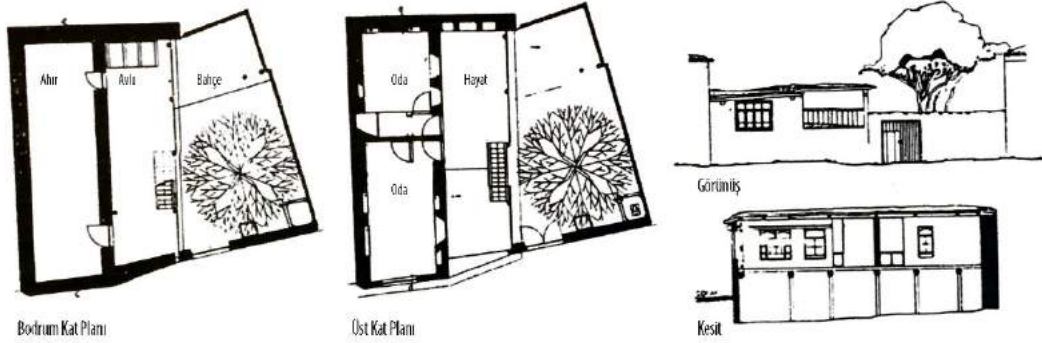
İnsanoğlu dünyada var olmaya başladığı zamandan beri, barınma ihtiyacıyla kendilerine yaşama mekanları yapmıştır. Bu mekanlarda yerel malzemeler, yapım teknikleri, doğal iklimlendirme yöntemleri kullanılmış, mekanlarda güneş ışığından maksimum ölçüde yararlanabilmek adına arazinin konumu dikkate alınmıştır. Bulunduğu toplumun kültürel, coğrafi, iklim şartlarına uygun olarak şekillenen bu yapı örnekleri günümüzde de kullanılmaya devam edilmektedir. Göçebe yaşam kültüründe yapılmış çadırlar zamanla yerleşik hayata geçilse de hala kullanılmaktadır. Keçi kılından yapılan bu çadırlar, yazın sıcaktan, kışın yağmurdan ve rüzgârdan korunmuş bir ortam sağlamaktadır.

Şekil 1. Keçi Kılı Çadırın Mevsimlere Göre Değişebilen Kullanılışı (Roaf, 2001'den referans alınmıştır)

Çevreye duyarlı yapı fikri, geleneksel mimarlıkta doğal bir güdü, gündelik yaşamın bir parçası olarak çıkmıştır. Geleneksel yapılar sağlıklı, insan merkezli yapılardır. Ülkemizdeki Türk evleri de sürdürülebilir mimarlık anlayışına iyi birer örnektir. Yerel ve doğal malzemelerin akıllıca uygulandığı, doğal iklimlendirme yöntemlerinin kullanıldığı evler, araziye uygun olarak konumlandırılmaktadır. Hiçbir ev komşu evin güneş almasına engel olmamakta ve evler mahremiyet ilişkisi içinde planlanmaktadır. Duvarların çevrelediği avlular yazın güneş ışığını az almakta, avlu içinde evlerin önünde bulunan taşlıklar yazın yıkanarak çevresini serinletmektedir. Yine avluda bulunan yeşil alan hem gölgelendirme sağlamakta hem de oksijen kaynağı olmaktadır. Bu ve buna benzer örnekler,

çevresel etkileri akıllı bir biçimde kendi yararına çeviren, bunu yaparken doğal kaynakları tüketmeyen, çevreye geri dönüştürülemeyecek atık bırakmayan, doğaya saygılı çözümlerdir.

Şekil 2. Dış Sofalı Türk Evi Planı, Akşehir Evleri (Bektaş, 2013’den referans alınmıştır)

Ateşin etrafında şekillenen yaşam biçimi zamanla artan ihtiyaçlar doğrultusunda değişmeye başlamış ve yerleşik düzene geçilmiştir. Nüfusun artışı başlangıçta yiyecek kaynaklarının tükenmesi sorunu olarak görülürken zamanla doğal kaynakların tükenmesi sorununa dönüşmüştür. İnsanoğlunun sanayi toplumuna dönüştüğü dönemlerden sonra artan üretim atıkları çevre kirliliğine neden olmuştur. Sanayi devrimiyle başlayan teknolojik gelişmeler sonrasında, yeni malzemeler, yapım teknikleri, yeni formlar yapı sektörüne girmiştir. Bu gelişim bir taraftan iyi sonuçlar doğururken bir taraftan da bilinçsiz tasarım seçimleri sonucu kullanılan enerji miktarlarının artmasına ve doğal kaynakların gereksiz yere tüketilmesine neden olmuştur.

Ekolojik tasarımların özellikle 1970’li yıllarda gündeme gelmesi, 1973 yılında yaşanan petrol krizi ve bu krizle birlikte doğal kaynaklarının tükenebileceği gerçeğiyle olmuştur. Fosil tabanlı enerji kaynaklarının zaman içerisinde tükenilecek olması ve çevreye verdiği zararlar nedeniyle ekolojik çevreyi korumaya yönelik önlemler hız kazanmıştır. Ayrıca 1972 yılında Stokholm’de yapılan Birleşmiş Milletler Çevre Konferansı sonucunda tüm canlılar ve insanın varlığını sürdürebileceği ekolojik açıdan dengeli bir çevre sağlamak bütün insanlığın bir sorunu olarak kabul edilmiştir. 1970’li yıllardan önce ulusal düzeyde olan çevre sorunları, 1970’li yıllardan sonra uluslararası düzeyde çözümleri aranan sorunlara dönüşmüşlerdir.

Sürdürülebilir Mimarlık

Temelleri geleneksel mimarlığa dayanan sürdürülebilirlik kavramı, 1970’li yıllarda yaşanan enerji krizi ve aynı yıllarda düzenlenen Stockholm İnsan Çevresi Konferansı sonrasında yayımlanan bildirgeyle ilk kez gündeme gelmiştir.

Dünya Çevre Kalkınma Komisyonu, 1987 yılında Brundtland Raporu yayınlamıştır. Bu raporda özellikle sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma kavramları üzerinde durulmuştur. Brundtland Raporu’nda sürdürülebilir kalkınma, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme yeteneğinden ödün vermeksizin güncel ihtiyaçlarını karşılayan kalkınma olarak tanımlanmıştır (Edwards, 2007).

Benzer şekilde sürdürülebilir mimarlık, içinde bulunduğu koşullarda ve varlığının her döneminde, gelecek nesilleri de dikkate alarak, yenilebilir enerji kaynaklarının kullanımına öncelik veren, çevreye duyarlı, enerjiyi, suyu, malzemeyi ve bulunduğu alanı etkin şekilde kullanan, insanların sağlık ve konforunu koruyan yapılar ortaya koyma faaliyetlerinin tümüdür. Başka bir deyişle insanların mekan gereksinimlerini, doğal sistemlerin varlığını ve geleceği tehlikeye sokmadan yerine getirme sanatıdır (Sev, 2009). Tönük (2007) sürdürülebilir mimarlığı, çevre sistemleriyle uyumlu, enerjinin ve kıt kaynakların bilinçli ve tutumlu kullanımını esas alan, teknik zekâ ve disiplinler arası bir çalışma sisteminin bütünleşmesi ile gerçekleştirilen çağdaş mimarlık anlayışı olarak tanımlamaktadır.

Sürdürülebilir mimarlık anlayışı, insan- yapı- çevre arasındaki ilişkilerin doğru şekilde kurulmasını gerektirmektedir. Winston Churchill’ in “Önce biz binaları şekillendiririz, daha sonra onlar da bizi”

sözü, insan ve çevresinin birbirini etkilediği bir döngüden bahsetmektedir. Çevreye verilen zararlar, zaman içinde insanları da etkilemektedir. Dolayısıyla insan türünün devamlılığı için bu etkileşimin doğru biçimde oluşturulması gerekmektedir. İnsan- yapı- çevre ilişkisini, kullanıcı gereksinimlerini karşılayan, kullanıcının sağlığını ve ekolojik dengeyi korumayı amaçlayan sürdürülebilir mimarlık anlayışıyla doğru biçimde kurmak mümkündür.

Sürdürülebilir mimarlığa, 1992’de Rio De Janerio’da gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Gelişme Konferansı eşik teşkil etmektedir. Daha önce Stockholm’de kirlilik ve yenilenemeyen kaynakların tüketimi konusunda ‘sorun kaynaklı’ bir yaklaşım geliştirilmişken, Rio’da doğal kaynaklara dayalı sürdürülebilir ekonomik büyüme ile insan kaynaklarının geliştirilmesini benimseyen bütünleşik, küresel bir yaklaşım benimsenmiştir (Sev, 2009). Bu konferans sonrası sürdürülebilir gelişme kavramının hayata geçirilmesine yönelik bir rapor olan Gündem 21 ortaya konulmuştur. Raporda, yaşam standartlarının iyileştirilmesi, ekosistemin daha iyi korunması, daha güvenli bir gelecek oluşturulması kavramları gündeme getirilmiştir. Yine bu raporda, eğitim alanında sürdürülebilirlik, gençlerin çevre ve gelişme konularında karar alma sürecine ve programlarına dahil edilmesi gibi konulara yer verilmiştir.

Sürdürülebilir gelişme, ekonomik, toplumsal alandan büyümenin devam etmesini ve aynı zamanda çevrenin korunumunu ve kaynakların dengeli dağılımını öngören üç boyutlu bir yaklaşımla gerçekleştirilebilir. Bu bağlamda sürdürülebilirlik kavramının, çevresel, ekonomik, toplumsal alanlarda bir bütün olarak ele alınması gerekmektedir (Sakınç, 2006). Sürdürülebilirlik kavramını çevresel, toplumsal ve ekonomik boyutta bir bütün olarak ele alma konusunda, çevre bilincinin okul öncesi dönemden başlayarak oluşturulmasının önemi ortaya çıkmaktadır. Ayrıca okul öncesi eğitim yapıları, sosyal sürdürülebilirliğin; konfor koşullarının sağlanması, yaşam standartlarının yükselmesi ve sürdürülebilirlik açısından örnek olmasıyla, sağlanabildiği yapılardır.

Okul Öncesi Eğitim Yapılarında Sürdürülebilirlik

Okul öncesi eğitim; çocuğun 0-6 yaş dönemini kapsayan; fiziksel, psikolojik ve sosyal yönlerden gelişmelerinin sağlandığı, zengin uyarıcı çevre olanaklarını sağlayarak yeteneklerinin ve yaratıcılıklarının gelişmesine yardım eden, temel eğitim bütünlüğü içinde yer alan bir eğitim devresidir.

Okul öncesi eğitim yapıları, çocuğun sosyal, fiziksel, duygusal, zihinsel anlamda büyüebilmesi için, çocuğa güvenli bir fiziksel çevre sağlamalıdır. Çocuğun ne kadar keşfedebileceği, neleri, hangi hızla öğrenebileceği çocuğun çevresinin ne kadar destekleyici olduğuyla ve çocuğa ne gibi olanaklar sunulduğuyla yakından ilişkilidir. Çevre, uyaranlar bakımından ne kadar zengin olursa çocuk o kadar hızlı gelişmekte ve öğrenmektedir (MEB, 2013).

Toplumu meydana getiren bireylerin zekasının büyük ölçüde geliştiği okul öncesi dönemi eğitimi, çocuğun gelişiminde son derece önemlidir. Ayrıca kişinin gelecek yaşamında büyük önem taşıyan okul öncesi eğitim dönemi, çocuğa çevre bilincinin kazandırılmaya başladığı dönemlerdir. Artan nüfusa bağlı hızlı kentleşme, insanları dolayısıyla çocukları doğal yaşamdan uzaklaştırmaktadır. Şehir hayatı çocuklara, doğanın bir parçaları oldukları bilincini kazandırmakta yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle şehirlerde sürdürülebilir anlayışta yapılar tasarlamak doğa bilincinin kazandırılmasında son derece önemli olmaktadır. Ülkemizde bu amaçla yapılan ilk ekolojik okul olma özelliğini gösteren Bahriye Üçok Anaokulu bu kapsamda incelenecektir.

Yapı sektörü dünya genelinde en fazla enerji gereksinimi olan sektörlerden biridir. Bu nedenle mimarlık ve yakın ilişki içinde olduğu disiplinlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Yaşanan enerji krizleri ve doğal kaynakların tükenebileceği gerçeği sonucu, enerji kaynaklarının verimli kullanımı ve yeni enerji kaynaklarının araştırılması gibi konular birçok ülkenin enerji politikalarında yer almaktadır.

Çeşitli ülkelerde duyarlı sivil toplum örgütleri, özel ve kamu kuruluşları sürdürülebilir yapılar ve yapı ürünleri ortaya koyma amacıyla standartlar geliştirmiş ve bu standartların hangi düzeyde yerine getirildiğini değerlendirmek üzere puanlama sistemleri oluşturmuştur. Yapıyı bir bütün olarak değerlendiren sistemlerden biri, Amerikan Yeşil Binalar Konseyi tarafından hazırlanmış, LEED (Leadership in Energy and Environmental Design) yeşil bina sertifikasıdır. Bu puanlama sistemi, bina performansının detaylı bir şekilde değerlendirilmesini sağlayan çeşitli kategorilerden oluşturulmuştur. Bu sistem enerji tasarrufu, insan sağlığı ve konforunun sağlanmasını hedeflemektedir. Yapım, kullanım ve yıkım sürecinde yapının çevreye en az zararı verecek şekilde inşa edilmesi amaçlanmaktadır. Bahriye Üçok Anaokulu, LEED kriterlerinden en yüksek puan toplanarak alınan Platin sertifikası kriterleri hedef alınarak tasarlanmıştır. Bu bağlamda, LEED puanlama sistemi kriterlerine göre Bahriye Üçok Anaokulunun sürdürülebilir bir bina olmasının analizi yapılacaktır.

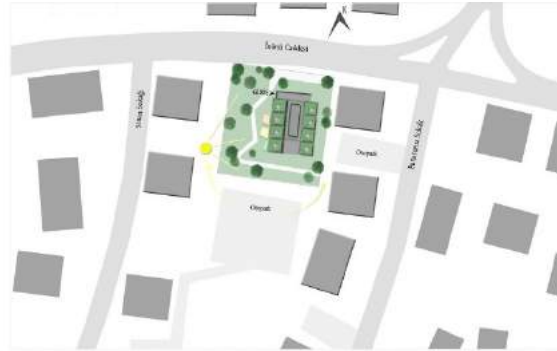
LEED Sertifikalandırma Sistemi Sürdürülebilir Tasarım Kriterlerine Göre Bahriye Üçok Anaokulu Analizi

2012 yılında projesine başlanan Bahriye Üçok Anaokulunun, inşaatı 2015- 2016 yılları arasında tamamlanmıştır. Bu nedenle okul, LEED 2009 (ULR- 1) yılı okullar başlığı altında bulunan gerekli kriterler ele alınarak incelenecektir.

Bölgesel Öncelik

Sürdürülebilir mimarlık, yapının çevreyle bir bütün olarak ele alınması gerekliliğini savunmaktadır. Yapının konumlanacağı arazinin doğru yerde seçilmesi, yapının kullanıcılarını, çevresini ve tasarımcısını etkileyen bir öğedir. Arazinin konumu; yapının formu, yönlendirilmesi, malzeme seçimi gibi kriterlerde önemli bir rol oynamaktadır.

Bina, çalışan aile nüfusunun yoğun olduğu ve ana ulaşım arterlerine yakın bir konumda İstanbul Kadıköy, Sahrayı Cedit Mahallesi'nde bulunmaktadır. Okul, toplu taşıma güzergâhı üzerinde ve çevredeki pek çok konuta yürüme mesafesinde bir arazide yer almaktadır.

Şekil 3. Bahriye Üçok Anaokulu Vaziyet Şemasında Gün Işığı Yapı İlişkisi (ULR- 2 adresinden referans alınmıştır)

Anaokulunda, optimum seviyede enerji tüketimi ve bu enerjinin maksimum seviyede kullanımı için; arazinin yön ve biçimlenişi, iklim gibi kriterler birlikte değerlendirilmiştir. Anaokulu, çevredeki binalardan yeterli uzaklıkta güneş ışığı ve yararlı rüzgâr etkilerini alacak biçimde konumlandırılmıştır. Mekan tasarımında enerji tasarrufu sağlamak amaçlı, sıcak iklim bölgelerinde rüzgârın serinletici etkisinden yararlanmak veya soğuk iklim bölgelerinde rüzgârdan korunmak için çeşitli önlemler alınmaktadır. Anaokulunun girişi kuzey yönündedir. Bu yöne yerleştirilen ayakkabılık ve vestiyer alanı, yapı için ısı kaybını azaltan bir tampon görevi görmektedir. Okulda öğrenme mekanlarının güney, güney batı ve doğu; idari mekanların doğu yönüne yerleştirilmesiyle enerji kazanımı sağlanmıştır.

Resim 1. Bahriye Üçok Anaokulu Bina ve Çevresi İlişkisi (ULR- 3 adresinden referans alınmıştır) Bina çevresinde, çocukların gelişimine ve çocuklara çevre bilincinin kazandırılmasına katkı sağlayacak iç ve dış bahçe alanları bulunmaktadır. Dış bahçede sürdürülebilir tarım çalışmaları için çocukların bitki ve ağaç yetiştirebileceği alanlar mevcuttur.

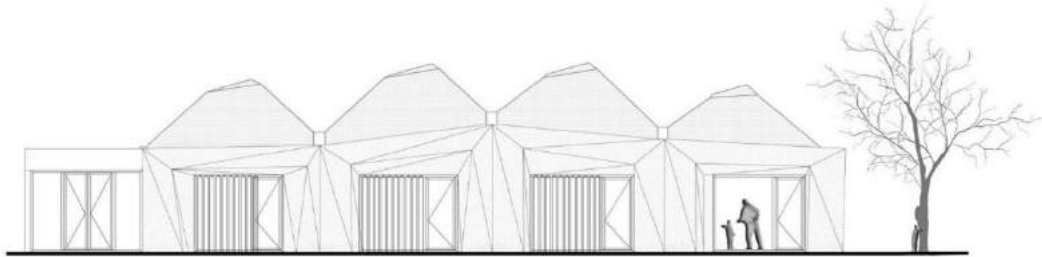

Resim 2. Sürdürülebilir Tarım Çalışma Alanları (Pelin Kaya arşivinden alınmıştır)

Tasarımda Yenilik

Okul öncesi yıllarda görsel algılama süreci yaklaşık 1 yaşında başlamaktadır. Çocuğun günlük rutin aktivitelerinde, oyun etkinliklerinde, okulla ve yaşıyla ilgili gelişimsel görevlerini yerine getirmesiyle önem kazanmaktadır. Görsel algılama yeteneği 3-7 yaşları arasında hız kazanmaktadır. Okul öncesi yıllar görsel algı düzeylerinin, görsel algılama problemlerinin anlaşılması ve gerekli tedbirlerin alınması için uygun bir dönemdir (Kılıçgün ve Yüksel, 2012). Dolayısıyla çocukların eğitim aldıkları yapıların, çocukların görsel algı ve yaratıcılıklarını geliştirici bina formuna sahip olması önemli bir durumdur.

Çocuk çevresini oyun oynayarak keşfetmekte, öğrenmektedir. Bina tasarlanırken “oyun” ve “imge” konuları üzerinden “origami oyunu ile elde edilmiş bir ev” düşüncesi çıkış noktası oluşturmuş, bu doğrultuda yapı kabuğu biçimlendirilmiştir. Bina cephesinde ve çatıda oluşturulan formlar ve işlevsel yaklaşımlar, temelinde bu düşünce çerçevesinde şekillenmiştir. Çocuklara kendi ölçeğine uygun, samimi bir oyun evi oluşturulmuştur.

Şekil 4. Anaokulu Batı Cephesi Görünüşü (ULR- 4 adresinden referans alınmıştır)

Anaokulu yakın çevresindeki yapılardan farklı olarak, çocuklara sürdürülebilirlik kriterlerini sağlayan yaratıcı bir örnek oluşturmaktadır. Binanın sahip olduğu form hem yaratıcı hem de işlevsel bir

Submit Date: 10.09.2018, Acceptance Date: 17.11.2018, DOI NO: 10.7456/10901100/005

33

Research Article - This article was checked by Turnitin

Copyright © The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication

yaklaşım teşkil etmektedir. Bina kabuğu sayesinde mekanın konfor koşulları sağlanırken enerji tasarrufu da yapılabilmektedir.

Sürdürülebilir Araziler

Bölgenin iklimsel koşulları, arazinin konumu, doğal bitki örtüsü gibi kriterler doğrultusunda bina ve çevresi arasındaki ilişki bir bütün olarak ele alınmalıdır. Binanın konumlandırılması sırasında bölgeye minimum ölçüde zarar verilmelidir. Arazi verileri dikkate alınarak, hafriyat veya dolgu gibi hem maliyetli hem de çevreye zarar verici uygulamalardan kaçınılmalıdır.

Resim 3. Bahriye Üçok Anaokulu ve Çevre İlişkisi (Pelin Kaya arşivinden alınmıştır)

Bina iki kattan oluşmaktadır. Binanın bir katı ekolojik bir yaklaşımla toprak altına konumlandırılmıştır. İşlevsel olarak gün ışığına ihtiyaç duyulmayan, dolaşım ihtiyacı az olan alanların bodrum katına yerleştirilmesiyle ısınma tüketimi azaltılmıştır. Toprak üstünden kalan alanlar ise, çocukların açık oyun alanları ve ekosisteme oksijen kaynağı olarak yeşillendirilmiştir. Yapının çevresinde yer alan ağaç ve bitki örtüsü, oyun alanı ve çevredeki konutlar arasında ses seviyesini düşüren bir bariyer görevi görmektedir. Ayrıca yeşilin insan psikolojisindeki olumlu etkisinin dışında yeşil çevre, çeşitli doğal hayat türlerinin yaşamasına da imkân tanımaktadır.

Anaokulun kapalı alanı 1208m², açık alanı ise 1633m²'dir. Okul, LEED'in doğal yaşamın korunması ve geliştirmesi kriterinin sağlanması için gerekli olan arazinin minimum %50'sinin yeşil alan olarak tasarlanması kriterini sağlamaktadır. Yapının açık renk cephe boyası, yeşil çatısı ve yeşil arazisi çevrede bulunan yüksek yapıların ve asfalt yolların aksine ısı adası etkisini azaltmaktadır. Işık kirliliğinin azaltılması amaçlı bina ve arazideki ışıklandırmanın minimuma indirilmesi, geceleri aydınlatma nedeniyle çevreye verilen zararın azaltılması gerekmektedir. Okulun dış cephe aydınlatması yapılmamıştır. Dış mekanda yalnızca güvenliği ve görsel konforu sağlamak amaçlı işlevsel aydınlatma direkleri kullanılmıştır.

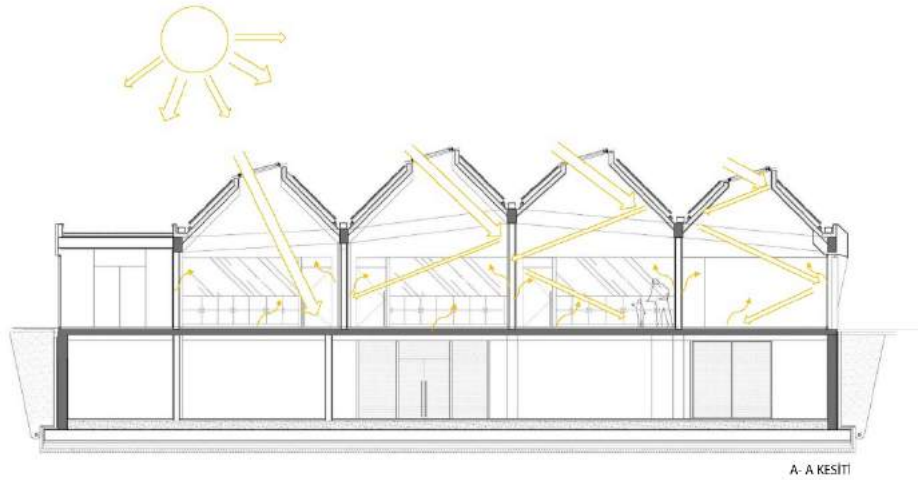

Resim 4. Bahriye Üçok Anaokulu Dış Mekan Aydınlatmaları (Pelin Kaya arşivinden alınmıştır)

Enerji ve Atmosfer

Sürdürülebilir bir yapının tasarım, kullanım ve yıkım süreçlerinde minimum enerji tüketir biçimde tasarlanması, ısıtma havalandırma tesisat sistemlerinin atmosfer için zararlı gazlar üretmemesi hedeflemektedir. Sürdürülebilir mimari anlayışıyla birlikte, fosil yakıtların aksine çevre kirliliğine yol açmayan, yenilenebilir enerji kaynakları; güneş, rüzgâr, jeotermal, biyokütle gibi enerji kaynaklarının kullanımı ön plana çıkmıştır.

Bir yapıda güneş enerjisinden, pasif ve aktif güneş sistemleri sayesinde yararlanmak mümkün olmaktadır. Pasif güneş sistemlerinin yatırım maliyeti aktif sistemlere göre daha düşüktür. Bu sistemlerin yapılarda doğru şekilde kullanılmasıyla ısınma giderlerini azaltmak da mümkün olmaktadır. Yapıya alınan güneş ışığının bir kısmı hemen kullanılırken bir kısmı zemin ve duvarlardan ısıtım veya taşıma yoluyla yayılmaktadır.

Şekil 5. Bahriye Üçok Anaokulu Çatı Işıkları Aracılığıyla Pasif Güneş Sistemi Kullanımı (ULR- 4 adresinden referans alınmıştır)

Aktif güneş sistemlerinden, pasif güneş sistemlerinden farklı olarak, teknik donanım yoluyla güneş enerjisi elde edilmektedir. Elde edilen ve depolanan bu enerji yapıda ısınma, sıcak su, elektrik ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılmaktadır. Bahriye Üçok Anaokulunda aktif enerji kullanımına örnek olarak, fotovoltaik güneş paneli uygulaması bulunmaktadır. Maksimum güneş ışığı alacak şekilde güney cephesine doğru yerleştirilen fotovoltaik güneş panelleri, güneş ışığını elektrik enerjisine çevirerek binanın elektrik ihtiyacını karşılamada kullanılmaktadır.

Yeşil çatı uygulaması, bölgedeki bitki ve hayvan potansiyelini korumakta ve bina çevresiyle birlikte görsel bütünlük sağlamaktadır. Ayrıca yeşil çatı uygulaması ısı yalıtımında da etkili olmaktadır. Bu da binanın iklimlendirme maliyetini düşürmektedir. Yeşil doku; hava temizleme, ses yalıtımı, rüzgârdan ve güneşten koruma, nemi ve ısıyı ayarlama gibi özelliklere sahiptir.

Arazinin güney ve batı cephelerinde yer alan öğrenme mekanlarına gelen güneş ışınlarını azaltmak amacıyla cepheye hareketli güneş kırıcılar eklenmiştir. Bu tarz akıllı bina teknolojileri hem maliyet hem de konfor açısından avantajlar sağlamaktadır. Ayrıca batı cephesinde bina formu, güneş ışığını kırmak amaçlı biçimlendirilmiştir. Bu sayede iklimsel özelliklere göre değişen güneş ışığının mekana kontrollü olarak alınması sağlanmıştır.

Resim 5. Bahriye Üçok Anaokulu Sabit ve Hareketli Güneş Kırıcılar (Pelin Kaya arşivinden alınmıştır)

Su Verimliliği

Bir binada, ıslak hacimlerde kullanılan pişirme, yıkama, temizleme veya sulama gibi eylemlerin sonucunda yüksek miktarda su kullanılmaktadır. Tükenmekte olan kaynaklardan olan suyun kullanıldıktan sonra yeniden değerlendirilmesi ve mevcut su kullanımını azaltan sistemler sürdürülebilir bina tasarımında önemli unsurlardır. Yağmur suyunu yapı veya çevresinde kullanmak, yapıda kullanılan su miktarını denetlemek, gri suların arıtılıp kullanılmasını sağlamak su tüketimini azaltan yaklaşımlardır.

Anaokulunda yağmur suyu depolanarak bahçe sulamasında ve ıslak hacimlerdeki klozetlerde kullanılmaktadır. Ayrıca ıslak hacimlerde kullanılan sensörlü musluklar veya kademeli sifon sistemleriyle su tüketimi azaltılabilmektedir.

Resim 6. Bahriye Üçok Anaokulu Tuvaletlerinden Bir Görünüm (Pelin Kaya arşivinden alınmıştır), Bahriye Üçok Anaokulu Lavabolarından Bir Görünüm (Pelin Kaya arşivinden alınmıştır)

İç Mekan Kalitesi

Sürdürülebilir tasarımda, mekan organizasyonunun enerji tasarrufu açısından önemi büyüktür. Mekanda eylemlerin gerçekleştirildiği alanların birbirleriyle olan ilişkileri planlanırken, bu planlama sadece işlevin sağlanmasında etkili değildir. Mekanın organizasyonu aynı zamanda mekanın iklimlendirme, aydınlatma, gürültü gereksinimleri de etkileyen bir öğedir.

Bahriye Üçok Anaokulunun mimari projesi zemin katında, ayakkabılık ve vestiyer alanı, 5 adet öğrenme mekanı, müdür odası, öğretmen odası, revir, öğretmen tuvaleti, öğrenci tuvaleti ve bu alanları birbirine bağlayan geniş bir hol bulunmaktadır. Anaokulu, 3-6 yaş arası 110 çocuğun eğitim alabileceği şekilde tasarlanmıştır. Zaman içinde öğrenci sayısının artması nedeniyle öğretmen odası ve revir birleştirilerek bir sınıf daha eklenmiştir. Mevcut durumda, 3-4 yaş için 2 sınıf, 4-5 yaş için 2 sınıf ve 5-6 yaş için 2 sınıf olmak üzere 6 sınıf bulunmaktadır. Anaokulunda toplamda 126 öğrenciye tam gün eğitim verilmektedir.

Şekil 6. Bahriye Üçok Anaokulu Zemin Kat Planı (ULR- 4 adresinden referans alınmıştır)

Sınıfların çeşitli durumlara göre şekillenebilecek mekan organizasyonu bulunmaktadır. Esnek mekan anlayışı benimsenerek tasarlanmış çalışma ortamları, okul öncesi eğitim mekanlarında olması gereken bir durumdur. Çocuk merkezli öğrenme anlayışı çerçevesinde mekanın daha çok ihtiyacı karşılaması gerekmektedir. Bu anlayışla aynı zamanda enerjiden de tasarruf edilmektedir. Sınıflarda gereksiz mobilya kullanımından kaçılmıştır. Çocukların antropometrik ölçüleri dikkate alınarak mobilya ve donatı elemanları seçilmiş veya tasarlanmıştır.

Bodrum katta, mutfak, yemek yeme alanı, uyku odası, aktivite sınıfı, personel odası, çamaşırhane dışında, su deposu, elektrik ve mekanik odası gibi teknik ihtiyaçların yer aldığı alanlar bulunmaktadır. Ayrıca binada güney cephesinde tasarlanan kış bahçesi, bodrum katta bulunan mekanlara aydınlık ve iklimlendirme imkânı sağlamaktadır.

Şekil 7. Bahriye Üçok Anaokulu Bodrum Kat Planı (ULR- 4 adresinden referans alınmıştır)

İç mekan kalitesi için gerekli unsurlardan biri mekanın düzenli olarak havalandırılmasıdır. Bina cephesinde bulunan boy pencereler sayesinde doğal havalandırma sağlanabilmektedir. Ortamın doğal olarak havalandırılması, öğrencilerin sağlığı ve öğrenme performansları için gereklidir. Normalden az

havalandırılmış alanlarda bulunabilen, uçucu organik bileşikler, toz, duman gibi çeşitli parçacıklar ya da polen, bakteri, virüs gibi organizmalar hastalıklara yol açabilmektedir.

Çocukların bulundukları mekanlarda özellikle gerekli olan bir başka unsur doğal ışıktır. Doğal ışık, çocukların psikolojik ve fizyolojik olarak sağlığını etkileyen bir faktördür. Yapay aydınlatma, doğal aydınlatmanın yetersiz kaldığı durumlarda onu tamamlayıcı olarak kullanılmalıdır. Düşük enerjili yüksek verim sağlayan aydınlatma elemanları tercih edilmelidir. Parlama ve kamaşma çalışma konforu açısından dikkat edilmesi gereken bir durumdur.

İklimlendirme, havalandırma, aydınlatma sistemlerinin tasarımı ve kontrolüyle, enerji tasarrufu sağlanmaktadır. Bahriye Üçok Anaokulunda, doğal aydınlatmayı kullanıcı tarafından kontrol edilmesini sağlayan hareketli güneş kırıcılar mevcuttur. Bu gölgelendirme sistemleriyle güneş ışığı kontrollü biçimde iç mekana alınırken, çalışma eylemini olumsuz yönde etkileyecek parlama ve kamaşma durumları da engellenmiş olmaktadır. Çocuğun gelişimi için etkili olan dış mekan ve iç mekan bütünlüğü ve ayrıca acil durumda sınıfların boşaltılması yine bu boy pencerelerle sağlanmaktadır.

Anaokulunun öğrenme mekanlarına ve ortak holüne doğal ışık sağlayan bir başka eleman, çatı pencereleridir. Bu pencereler sayesinde ortama yeterli aydınlatma sağlanabilmektedir. Öğrenme mekanları çatısını oluşturan yüzeylerde kullanılan ahşap akustik paneller ses kontrolü sağlamaktadır. Mekanlarda kullanılan ses emici zemin ve tavan kaplama malzemeleri de çocukların oluşturacağı gürültü seviyesini azaltacaktır. Binanın çevresinde yer alan doğal bitki örtüsü de iç mekanla dış mekan arasında tampon görevi görerek gürültünün azalmasını sağlamaktadır.

Resim 7. Bahriye Üçok Anaokulu Öğrenme Mekanı (Pelin Kaya arşivinden alınmıştır)

Malzeme ve Kaynaklar

Sürdürülebilir mimarlık anlayışı çerçevesinde, kullanılan malzemelerin doğaya saygılı, geri dönüştürülebilir ve yeniden kullanılabilir malzemeler olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. LEED, binanın çatı, zemin, duvar gibi yapısal elemanlarının ve kaplamalarının minimum %55'nin yeniden kullanılabilir olması şartını koymuştur. Yine inşaat atıklarının minimum %50'sinin geri dönüşüm için toplanmasını ve bina içinde yeniden kullanılmasını öngörmektedir. Nakliye ve tedarik giderlerinin azaltılarak yerel malzemelerin kullanılmasını teşvik etmektedir.

Resim 8. Bahriye Üçok Anaokulu Giriş Holünden Güneydoğu Cephesi Islak Hacimlere Doğru Görünüş (sol) (Pelin Kaya arşivinden alınmıştır), Bahriye Üçok Anaokulu Giriş Holünden Kuzeybatı Cephesi Öğrenme Mekanlarına Doğru Görünüş (Pelin Kaya arşivinden alınmıştır)

Anaokulunun geneli malzeme ve mobilya seçimleri açısından incelendiğinde hem çocukların sağlığı hem de sürdürülebilirlik kriterlerinin dikkate alındığı gözlemlenmektedir. Mobilya, kapı ve pencere doğramaları, merdiven kaplamasında olduğu gibi mekanın genelinde ahşap kullanımı yoğunluk göstermektedir. Ahşap, işlenmesi sırasında çok enerji gerektirmeyen, atıkları çevreye zarar vermeyen hatta yeniden değerlendirilebilen doğal bir malzemedir. Duyarlı orman yönetimini desteklemek amaçlı binada kullanılan ahşapların minimum %50'sinin, Orman Yönetim Konseyinin (Forest Stewardship Council) kriterlerine göre sertifikalanmış olması gerekmektedir.

Resim 9. Dış Mekan Masif Ahşap Oturma Birimleri ve Mantar Kaplama Zemin Döşemesi (sol) (Pelin Kaya arşivinden alınmıştır), İç Mekan Kullarılan Ahşap Mobilya Örnekleri (Pelin Kaya arşivinden alınmıştır), İç Mekan Kontrplak Merdiven Kaplaması ve Masif Ahşap Korkuluklar (Pelin Kaya arşivinden alınmıştır)

Çözücülerde, boyalarda, yapıştırıcılarda, derz malzemelerinde veya zemin ve duvar kaplamalarında bulunan uçucu organik bileşenler ısınan hava ile birlikte buharlaşarak ortama dağılmaktadırlar. Bu durum kişilerde baş ağrısı, halsizlik veya nefes alma zorluklarına neden olabilmektedir. Uzun süreli bu tür maddelere maruz kalındığında bu maddeler, kişilerde daha kalıcı rahatsızlıklara neden olabilmektedir.

Yapı içindeki koşullara bağlı olarak insanlarda görülen bu sorunlar, hasta bina sendromu ve yapıya bağlı rahatsızlıklar olarak ikiye ayrılmaktadırlar. Hasta bina sendromu, mekan kullanıcılarında baş ağrısı, göz, burun, boğaz tahrişi, ciltte kaşıntı, baş dönmesi, konsantrasyon güçlüğü gibi kullanıcıların mekandan ayrıldıklarında biten veya azalan belirtileri kapsamaktadır. Öksürük, göğüs sıkışması, kas ağrıları gibi belirtileri olan yapıyla bağlantılı rahatsızlıklar ise klinik olarak tanımlanabilen ve şikayetlerin yapıdan ayrıldıktan sonrada devam ettiği belirtilere sahiptir (Kaya ve Kaya, 2016). Dolayısıyla ciddi rahatsızlıklara neden olabilen yapıdan kaynaklı bu problemlerin dikkatle ele alınması

gerekmektedir. Özellikle de çocukların iç mekan kalitesini bozan zararlı bileşenlere ve kimyasal kirleticilere maruz kalmaları engellenmelidir.

SONUÇ

1970’li yıllarda yaşanan petrol krizi ve 1980’li yıllarda artan küresel ısınma gibi sorunlar sonrasında, aslında o zamana kadar var olan, geleneksel yöntemler sonucu elde edilmiş birçok doğru uygulama tekrar gündeme gelmiştir. Doğal kaynakların sonsuz olmadığı gerçeği, insanların tüm faaliyetlerini gözden geçirmesine neden olmuştur. Yerel ölçekte görülen bu sorunlar, zamanla artan doğal kaynak tüketimi ve çevre kirliliği gibi nedenlerle global düzeye ulaşmıştır. 1990’lı yıllarda, Brundtland Raporunda yer alan “sürdürülebilir kalkınma” ifadesiyle birlikte sürdürülebilirlik kavramı ön plana çıkmıştır.

Sürdürülebilir kalkınma, ekolojik, ekonomik ve toplumsal bileşenler birlikte sağlanabildiği zaman tam olarak gerçekleşebilecektir. Çevreye saygılı, doğal kaynakları bilinçli kullanan sürdürülebilir yapılar, topluma çevre bilincinin kazandırılmasında önemli bir yer teşkil etmektedir. Kişiye çevre bilincinin kazandırılmaya başlandığı yıllar, okul öncesi eğitim dönemidir. Toplumun geleceğini şekillendirecek olan bireylerin zekâsı büyük ölçüde bu dönemlerde gelişmektedir. Okul öncesi eğitim yapıları, çocuğun sosyal, fiziksel, duygusal, zihinsel anlamda büyüebilmesi için, çocuğa güvenli bir fiziksel çevre sağlamalıdır. Bu nedenle okul öncesi eğitim mekanlarının, çocukların bilişsel ve algısal gelişmelerine uygun ölçek, renk, doku, ışık ve malzemeyle donatılmış olmasına dikkat edilmelidir.

Artan nüfusa bağlı hızlı kentleşme insanları dolayısıyla çocukları doğal yaşamdan uzaklaştırmaktadır. Şehir hayatı çocuklara, doğanın bir parçaları oldukları bilincini kazandırmakta yetersiz kalmaktadır. Şehirlerde sürdürülebilir anlayışta yapılar tasarlamak doğa bilincinin kazandırılmasında önemli bir unsurdur. Ülkemizde bu amaçla yapılan ilk ekolojik okul öncesi eğitim yapısı Bahriye Üçok Anaokuludur. Anaokulunun tasarımında, projelendirme, yapım, kullanım ve yıkım aşamaları ekolojik dengenin korunmasına yönelik, arazi, enerji, su, malzeme gibi kaynaklar bilinçli ve etkin kullanılmıştır. Kullanıcılarının konfor gereksinimleri karşılanırken binanın, doğaya mümkün olan en az şekilde zarar vermesi amaçlanmıştır.

Anaokulu çevresindeki diğer yapılardan farklı olarak çocuğa kendi ölçeğinde, doğayla bütün, ferah, özgür olabilecekleri bir ortam sunmaktadır. Bina tasarımında kullanılan diyagonal çizgiler, çatı ve pencerelerden gelen doğal ışık, doğal malzeme seçimleri, doğayla bütün tasarım anlayışı çocukları yaratıcılıklarını geliştirmeye teşvik etmektedir. Fiziki çevre koşullarının insan sağlığını ve dolayısıyla öğrenme eylemini etkilediğinden yapılandırılmış çevrenin sürdürülebilirlik anlayışında tasarlanması son derece önemlidir. Yapılan çalışma sonrası elde edilen bulgular, geleceği şekillendirecek olan çocuklara çevre bilincini ve doğaya saygılı mimarlığı, doğru yapılandırılmış sürdürülebilir bir çevrede onları dahil ederek öğretmenin, yaratıcılıklarını geliştirerek çalışma performanslarını arttırdığını ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- Bektaş, C. (2013). *Türk Evi. İstanbul: YEM Yayınları.*
- Edwards, B. (2007). “Sürdürülebilirlik Kültürü ve Mimari Tasarımın Önündeki Güçlükler”, *Ekolojik Mimarlık ve Planlama Sempozyumu, 27-28 Nisan 2007, Antalya, Mimar Odası Antalya Şubesi, s.22-34.*
- Kaya, B. ve Kaya, N. (2016). *İç Mekan Hijyeni, İstanbul: Resse Yayıncılık.*
- Kılıçgün, M. ve Yüksel, M. (2012). “Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 4-5 Yaş Grubu Çocukların Görsel Algı Gelişimlerine Frostig Gelişimsel Algı Eğitim Programının Etkisi” *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 36, s.193- 211.*
<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/2191> Erişim tarihi 20.02.18.
- Roaf, S. (2001). *Ecohouse: A Design Guide. Oxford: Architectural Press.*

- Sakınç, E. (2006). “Sürdürülebilirlik Bağlamında Mimaride Güneş Enerjili Etken Sistemlerin Tasarım Ögesi Olarak Değerlendirilmesine Yönelik Bir Yaklaşım”, Basılmamış Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sev, A. (2009). Sürdürülebilir Mimarlık, İstanbul: YEM (Yapı- Endüstri Merkezi) Yayınları.
- MEB (2013). T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı, Ankara. <http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf> Erişim tarihi 20.02.18.
- Tönük, S. (2007). “Ekolojik Yaşam ve Ekolojik İlkelere Uygun Tasarım” Ekolojik Mimarlık ve Planlama Sempozyumu, 27-28 Nisan 2007, Antalya, Mimar Odası Antalya Şubesi, s. 72- 79.
- ULR-1 LEED 2009 for New Construction and Major Renovations. <https://www.usgbc.org/resources/leed-new-construction-v2009-current-version> Erişim tarihi 20.02.18.
- ULR-2 <https://www.google.com/maps> Erişim tarihi 20.02.18.
- ULR-3 <http://cocukyuvalari.kadikoy.bel.tr/bahriyeucok-ekolojik-yuvasi.html> Erişim tarihi 20.02.18.
- ULR-4 http://www.mimarizm.com/mimari-projeler/egitim/bahriye-ucok-ekolojik-anaokulu_127971 Erişim tarihi 20.02.18

AESTHETICAL AND EMOTIONAL EFFECTS OF MATERIAL ON CLOTHING DESIGN*

Pınar GÖKLÜBERK ÖZLÜ

Prof.Dr., Gazi University, Art and Design Faculty, Department of Fashion Design.
pinarozlu@gmail.com

Serap DENGİN SEVİNİR

Res.Asist. Gazi University, Art and Design Faculty, Department of Fashion Design.
serapsevinir@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this research is to analyze the aesthetical and emotional effects of the materials with similar sensory properties and the clothing with the same clothing type and model which were made of such materials, among the consumers. The material of the research are four different clothing fabrics (artificial leather, chiffon, denim, and combed cotton). Half-circle skirt model was produced from each fabric in accordance with sizes of ½ scale dress form. The data of research were collected with aesthetic effect measurement tool, emotional response measurement tool and interview forms in two stages. In the first stage, consumer attitudes towards to the fabrics are examined. In the second stage, consumer attitudes towards to relationship between the fabric and the model in the second stage are examined. According to research results, artificial leather and half-circle skirt had the highest level with regard to both aesthetics and emotional effects whereas combed cotton fabric and half-circle skirt had the lowest level. One of the important results of the research is that the levels of aesthetic and emotional effects which come up during the two-dimensional evaluation of the fabrics change when the fabrics turned into a model. Another significant result of the research was that the expressions of the participants were usually based on the personal experiences and the structural features of the fabrics during the evaluations of the fabrics and the models.

Keywords: *Clothing design, Material, Fabric, Emotional effect, Aesthetics effect.*

GIYSİ TASARIMINDA MALZEMENİN ESTETİK VE DUYGUSAL ETKİSİ

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, benzer duyuşal özelliklere sahip malzemelerin ve bu malzemelerden üretilen aynı tür ve modeldeki giysilerin tüketicilerde uyandırdığı estetik ve duyuşal etkilerini incelemektir. Araştırmanın materyali, dört farklı giysilik kumaştır (suni deri, şifon, denim ve penye). Araştırmada her bir kumaştan ½ ölçekli giysi formuna uygun kloş etekler üretilmiştir. Araştırmanın verileri, estetik etki ölçüm aracı, duyuşal tepki ölçüm aracı ve görüşme formları ile toplanmış ve veri toplama işlemi iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada, tüketicilerin kumaşlara yönelik tutumları; ikinci aşamada ise kumaş ve model arasındaki ilişkiye yönelik tutumları incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; deri kumaş ve kloş eteğin estetik ve duyuşal etki düzeyleri en yüksekken; penye kumaş ve kloş eteğin etki düzeyi en düşüktür. Araştırmanın önemli sonuçlarından birisi, kumaşlar modele dönüştüğü zaman kumaşların iki boyutlu değerlendirilmesinde ortaya çıkan estetik ve duyuşal etkilerinin değişmesidir. Diğer önemli bir sonuç ise kumaş ve modellerin değerlendirilmesi sırasında katılımcı ifadelerinin kişisel deneyimlere ve kumaşların yapısal özelliklerine dayanmasıdır.

Anahtar kelimeler: *Giysi tasarımı, Malzeme, Kumaş, Duyuşal etki, Estetik etki.*

* The part of this research was presented in oral paper at 6th World Conference on Design and Arts WCDA-2017, Zagreb; but not published in the proceedings book.

INTRODUCTION

When shopping for clothes, selection process involves touching the fabric of the garment and trying on clothing. In this process, a complex multi-sensory, emotional, and cognitive experience takes place. A memory is stirred an emotion feeling, and association is evoked and a decision is made, an impression becomes embossed in the mind. Consequently, decisions and motivations are based on anticipated reality of preference, personality, emotion, and moods (Moody, and et all., 2001).

The fabric, which is both a visual and a tactile element of the clothing design, is very important for the overall appearance and aesthetic success of the clothing desired to be created (Seivewright, 2013: 128). General view of a clothing is directly affected by the characteristics of the fabric of which it is made; different fabrics reveal different shapes and effects (Aldrich, 2013: 8). A fabric makes distinct impacts on each model. Besides, when the fabric of a model changes, the impact of that model varies accordingly.

Product materials determine the range of function, durability, cost, and user experience. The aspects of materials can be for the most part categorized in two groups, namely the technical aspects and the user-interaction aspects. While the technical aspects of materials define how the product will be manufactured and how it will function, the user-interaction aspects are those that influence the usability and personality of a product (van Kesteren, and et all., 2007b,: 41). In the selection process of materials, not only functional aspects of materials are considered, also user-interaction aspects such as aesthetics, perceptions and emotions are considered (van Kesteren, Stappers, & de Bruijn, 2007a: 1).

Deciding on the ideal fabrics to make the clothing as expected is a difficult and vital step for designers (Aldrich, 2013: 25). When designers research to transform their design into a third dimension in the design process, aims to select the most suitable material from a list candidate materials. Many scholars in the field of materials and design put more emphasis on the technical properties of materials, manufacturability possibilities, economical requirements, availability, and environmental issues in material selection. However, in product design materials should not only fulfill technical requirements but also appeal to the user's senses (Karana, 2009: 69). The focus in the modern society entered the cultural and spiritual consumption times, paying more attention to emotional value, that is, the times of emotional consumption times. Consumers pay more attention to the psychological values of products, the purpose of consumption is not only the functional properties of products, but a sense of satisfaction in the pursuit of fashion and the ideal self-demand (Weihua, 2009: 1524). There is growing interest and recognition for the more intangible side of product design, which has lead researchers and practitoners to put more emphasis on issues such as pleasure in products, product semantics, emotions in design (Karana, and et all., 2009: 2778).

According to Nkanishi and Niwa (2001: 251), the beauty of the appearance of clothing is one of the most important factors determining the quality of garments. This includes the color, pattern and texture of a fabric surface, the fitness of a garment to the wearer's body shape, tailoring technique, and the silhouette. As a the concept, beauty is a qualification that arouses aesthetic pleasure, enthusiasm, and sense of pleasure (Turkish Language Society). Aesthtics is the branch of philosophy that deals with sensory judgments of beauty and good taste. According to Gerşak's research (2004: 239), aesthetic appeal is one of the five major requirements that fabrics must meet. Aesthetic appeal is about how a textile product can assure aesthetic appearance. According to van Gorp and Adams (2012: 86), "aesthetics" doesn't refer just to visual appearance, but also to judgments of what makes a sound, feeling, smell, or taste appealing. In this research, "aesthetics" concept focuses on "how to perceive the visual and tactile properties resulting from structural organization of certain materials (fabrics) and the products produced by those materials.

The purpose of research

The purpose of this research is to analyze the aesthetical and emotional effects of the materials and the clothing with the same clothing type and model which were made of such materials, among the

consumers. In the research, answers of the following questions were sought based on the question “what is the effect of the material (fabric) with regard to perceived aesthetics and emotional effects of the clothing?” to reach the aim of the research.

1. What are the aesthetical effects of the fabric and the relationship between the fabric and the model on the consumers?
2. Which emotional reactions of the consumers are caused by the fabric and the relationship between the fabric and the model with regard to physical appearance?
3. Do the levels of aesthetical effects on the consumers change when the fabric is turned into a model?
4. Do the levels of emotional reactions of the consumers change when the fabric is turned into a model?

The foundation of the present research

In today's product consumption, it is aimed that the fabrics to be used in clothing production can positively influence to the consumer's senses rather than fulfilling functional requirements. According to Khalid and Helander (2006: 197), the success of a product in the marketplace may be determined by its aesthetic appeal, the pleasure it creates, and the satisfaction it brings to the customer. However, while the designers easily have access to various information including the technical specifications of the materials, it is difficult to reach reliable sources of information about the aesthetic and emotional effects that materials evoke in the consumer, in the design research process. For this reason, the researches in this area is considered as important.

It is difficult to measure and analyse the emotional values of fabrics that can be experienced with tactile and visual perceptions in opposite to technical and functional properties such as abrasion resistance, colour fastness, and dirt repellency (Bang, 2007: 2). Understanding the link between emotional response and design/design components is particularly important because of the critical role that emotions often play in consumers' decision making (Kumar & Garg, 2010: 486). Emotions are often triggered by products. Khalid and Helander (2006: 204) express that emotion is “one of the strangest differentiators in user experience”. For this reason, the designers have to consider the concept of emotion at every stage of the design process.

There are various researches investigating the relationship between the mechanical-technical properties of fabrics and the appearance of clothes (Gerşak, 2002; Gerşak, 2003; Gerşak, 2004; Nkanishi & Niwa, 2001). However, any research has been not reached which deals with the aesthetic and emotional effects that arised out of fabric and fabric-model relation, by excluding the technical features of the fabrics as a textile material.

MATERIAL AND METHOD

Method of research

Research model is a case study as part of the qualitative research with respect to the methods to be applied to solve the research problem. Case study is a research model which discusses an actual fact in own reality, do not have clear verges between the fact and the content and is used when there are multiple data sources (Yıldırım & Şimşek, 2011: 277). Research technique is the state analysis which is a type of the case study and analyzes a case from different perspectives (Büyüköztürk, and et all. 2014: 249).

Participants

Participants of the research are nine Turkish women consumers who studying at Fashion Design Department of Art and Design Faculty of Gazi University. Four of the participants are doctoral students, the rest of their are graduate students. Their ages range from 23 to 34 years.

Material/Stimuli

The material of the research (Table 1) is “artificial leather, chiffon, denim, and combed cotton” which are four different clothing fabrics. This fabrics was determined according to their structural characteristics “thinness and draping” in terms of their visual and tactile properties. All fabrics are navy blue so that the color factor is not perceptually guiding. Half-circle skirt model was produced from each fabric in accordance with sizes of ½ scale dress form (mannequin). The skirts was dressed in dress forms.

Table 1. Material of the research

			
Artificial leather fabric	Chiffon fabric	Denim fabric	Combed cotton fabric

			
Half-circle skirt made of artificial leather fabric	Half-circle skirt made of chiffon fabric	Half-circle skirt made of denim fabric	Half-circle skirt made of combed cotton fabric

Data collection

Three different data collection tools were used in the research. These are aesthetic effect measurement tool, emotional response measurement tool and structured interview form. In the organization of scale expressions that constituted in order to measure effects of fabrics’ general characteristics and fabric-model relation on consumers were benefited from expressions that developed/used in different researches (Blijlevens, and et al., 2017; Kumar & Garg, 2010; Morganosky & Postlewait, 1989). The aesthetic effect is handled at two levels; fabric and fabric-model relation. At the fabric level, the expressions in the aesthetic effect measurement tool are “beautiful (güzel), attractive (çekici), chic (şık), nice to see (bakma hissi hoş), nice to touch (dokunma hissi hoş), want to wear (giymek isteme)”. At the fabric-model relation level, the expressions in the aesthetic effect measurement tool are “beautiful (güzel), attractive (çekici), chic (şık), nice to see (bakma hissi hoş), wearable (giyilebilir), want to have (sahip olmak isteme)”. Participants were asked to rate the expressions contained in the aesthetic effect measurements instruments as “0, 10, 20, 30, 40” points. The scoring is done separately for each fabric and model.

Desmet’s (2002) product emotions measurement tool (Figure 1) was used to measure emotional response resulting from appearance composed of fabric and fabric-model relationship. Emotion measurement tool which was developed to measure the emotions awakened by the physical appearances of the products and comprises seven negative and seven positive emotional expressions provide a profile about all emotions that may be aroused by the physical appearances of the products (Desmet, 2002: 65). The participants are requested to mark their emotional reactions which are caused by the fabric and the relationship between the fabric and the model, on the measurement tool for product-related emotions according to facial and body expressions.

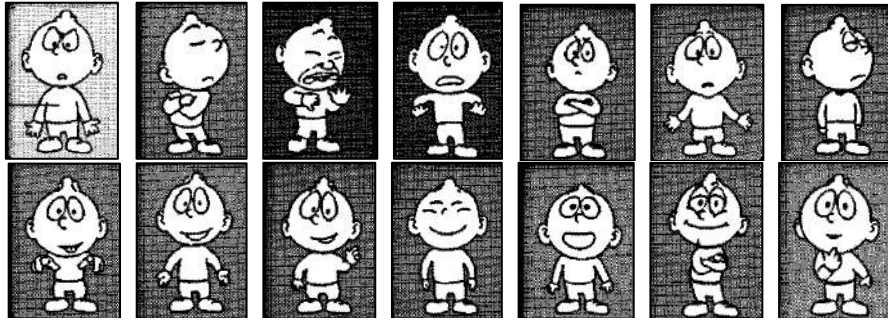

Figure 1. The product emotions measurement tool (Desmet, 2002)

Negative emotions: Indignation, contempt, disgust, unpleasant surprise, dissatisfaction, disappointment, boredom.

Positive emotions: Desire, pleasant surprise, inspiration, amusement, admiration, satisfaction, fascination. (left-to-right).

An interview was made with the participants to reveal the reasons behind that the relevant fabrics and the products made of such fabrics are liked or not liked, and to determine the theme under which these reasons can be grouped according to the fabric. The interview questions about the fabrics and the relationship between the fabric and the model were as follows, respectively: “Why did/did not you like this fabric (artificial leather, chiffon, denim, and combed cotton)?” and “Why did/did not you like the model of the skirt made of this fabric (artificial leather, chiffon, denim, combed cotton)?”

Evaluation of the research materials was not restricted to a specific context such as intended use and place of use etc. and general attitudes of the consumers towards the stimulants were focused. The research was made up of two stages. The participants were taken to research area one by one. In the first stage, fabrics were presented to participants and the scales and interview questions were asked to manifest their approaches regarding the aesthetical AND emotional effects of the fabrics. In the second stage, ½ scaled mannequins were dressed with the models of skirts which were made of the relevant fabrics and shown to the participants. The scales and interview questions were asked to manifest their approaches regarding the aesthetical and the emotional effects that emerged with the relationship between the fabric and the model. Collecting data for each participant took about 20 minutes. Voice and written records of the interviews were generated.

Data analyse

The points of the participants about each fabric and model which were measured by the measurement tools for aesthetical effect were converted to scores. The scores were obtained by calculating the average of the total points which were given by the participants for each fabric and the model of skirt made of the fabrics. In the evaluation of the average scores with regard to aesthetical effect, the following score intervals were used: 0-10 (not prefer), 11-20 (prefer), 21-30 (like), 31-40 (like and want to own). Points and the average scores were calculated manually.

In the measurement tool for emotional value, emotional reactions of the participants about each fabric and each model were expressed in writing with regard to their meaning. Emotional reactions that were sorted according to their frequency were given in the cross tab. Analyses were performed manually.

The notes and voice records generated during the interview which was conducted to understand the reasons behind that the fabrics and the relationship between the fabric and the model are liked or not liked were written again and made ready for the analysis. The outstanding opinions of each participant

were detected using his/her statements about the fabric and the model and the similar opinions were grouped by forming common themes.

RESEARCH FINDINGS

Aesthetical effect

Aesthetical effect was discussed at two levels: general view of the fabrics and the relationship between the fabric and the model. Similarly, research findings were presented at two levels: the aesthetical effect of the general features of the fabrics and the aesthetical effect of the relationship between the fabric and the model.

Aesthetical effects of the fabric

The fabric with the highest average score in terms of the aesthetical effect is the artificial leather with a score of 32. Artificial leather fabric is in the category of “like and want to own” and has a score interval of 27 (min.) – 37 (max.).

Chiffon has the second highest average score. The score interval and average score of the chiffon fabric are 24-31 and 27.5, respectively. Chiffon is categorized as “like” with this score.

Denim fabric ranks third with the scores of 16 (min.) and 32 (max.). Average score of the denim corresponds to 24, thus putting the fabric in the category of “like”.

The lowest average score in terms of the aesthetical effect belongs to combed cotton which has 14.5. Its score interval is 7 -21, so combed cotton is categorized as “prefer”.

Aesthetical effect of the relationship between the fabric and the model

The model with the highest average score in terms of the relationship between the fabric and the model is half-circle skirt that is made of the artificial leather fabric. Artificial leather half-circle skirt ranks first in terms of the aesthetical effect with the minimum and maximum scores of 32 and 38, respectively. This model is in the category of “like and want to own” with an average score of 36. Denim half-circle skirt has the highest second score with regard to aesthetical effect and its score interval corresponds to 22-31. Average score of the denim half-circle skirt is 26.5, thus being evaluated in the category of “like”. The third rank belongs to half-circle skirt which is made of chiffon fabric with the scores of 19 (min.) and 29 (max.). The average effect level of the chiffon half-circle skirt is 24, so this product is categorized as “like”.

Half-circle skirt made of combed cotton has the lowest average score in terms of the relationship between the fabric and the model. Score interval and average score of the combed cotton half-circle skirt are 8 -28 and 18, respectively. With this score, the model is evaluated in the category of “prefer”.

Emotion statement associated with the fabric and the relationship between the fabric and the model

Emotion statement is discussed at two levels as follows: general view of the fabrics and the relationship between the fabric and the model. Artificial leather and denim fabrics aroused the highest number of positive emotions among the participants whereas the highest number of negative emotions were aroused by the combed cotton fabric. Considering the emotional reactions of the participants to the relationship between the fabric and the model, it was seen that artificial leather and denim fabrics created the highest number of positive emotions and the chiffon fabric had the lowest positive emotion (Table 2).

Table 2. Emotion statement associated with the fabric and the relationship between the fabric and the model

	Artificial leather	Chiffon	Denim	Combed cotton
Fabric	Pleasant surprise (4)* Amusement (2) Fascination (2) Satisfaction Admiration Desire <i>Dissapointment</i>	Pleasant surprise (2) Admiration (2) Amusement Fascination Satisfaction Desire <i>Boredom</i> <i>Disgust</i>	Amusement (3) Inspiration (3) Satisfaction (2) Fascination Pleasant surprise <i>Boredom</i>	<i>Boredom (3)</i> <i>Contempt (2)</i> Satisfaction (2) <i>Dissatisfaction</i> Amusement Inspiration
Relationship between of fabric and model	Inspiration (2) Amusement (2) Pleasant surprise (2) Admiration (2) <i>Indignation</i> Fascination Desire	Amusement Desire Pleasant surprise <i>Contempt</i> <i>Dissapointment</i> <i>Indignation</i> <i>Dissatisfaction</i> <i>Boredom</i> <i>Disgust</i>	Amusement (3) Pleasant surprise (2) Inspiration (2) Admiration Admiration Satisfaction <i>Contempt</i> <i>Boredom</i>	<i>Boredom (3)</i> <i>Contempt (2)</i> Fascination (2) Amusement Satisfaction <i>Disgust</i>

*Frequency

Reasons behind that the fabrics are liked/not liked

During the interviews with the participants, any negative attitude towards the leather fabric was not observed and all participants expressed their liking. Reasons behind that artificial leather fabric is liked and preferred are the structural features of the fabric such as softness, brightness and lightness, and the image it reflects. Furthermore, its usefulness and its capability to protect shape are among the reasons of liking with respect to ease of use.

Reasons behind that the chiffon fabric is liked/not liked are the same structural features of the fabric. While several participants express touching, fineness, transparency and drape of the fabric as positive features, the same features were given as the reasons of not liking by the participants. Moreover, the other negative features about the chiffon fabric are related to the structural features such as not being flexible and causing sweating.

No negative expression about denim fabric was reported in the interviews. Reasons behind that the denim fabric is liked/not liked are comfort of use, long life time and the frequent use in daily life due to above features. Additionally, fineness, drape and clarity of the denim fabric which are used in the research are the other reasons of liking.

Combed cotton created the highest number of negative opinions among the other fabrics. Reasons behind that combed cotton fabric is not liked are related to discomfort of use and contain quick deformation, sticking to body, revealing the underwear and causing difficulty in walking. The positive aspects of combed cotton fabric are its soft touching which is suitable for daily home wear and its comfort due to being flexible.

Table 4. Themes associated with the reasons behind that the fabrics are liked/not liked

	Artificial leather	Chiffon	Denim	Combed cotton
Positive	• Structural features • Ease of use • Image it reflects	• Structural features	• Comfort of use • Long life time • Structural features	• Comfort • Soft touching
Negative	-----	• Structural features	-----	• Deformation • Discomfort of use

Reasons behind that the models (relationship between the fabric and model) are liked/not liked

Half-circle skirt which is made of the artificial leather fabric was the first and most-riveting model over the course of the interviews with the participants. The artificial leather fabric was usually expressed as attention-grabbing due to its brightness and light – shadow effect and clear posture of its model despite having less drapes. Only a negative statement about it was made. The reason of not liking was a conflict in the meaning “not establishing a link between the artificial leather fabric which reflects a strong image and the half-circle skirt model with romantic flounces”.

Half-circle skirt made of chiffon fabric was the model about which the highest number of negative statements were made. Reasons of not liking the chiffon half-circle skirt is related to the conditions of use such as having many drapes and seeming weak, movement restriction and not being suitable for the underside clothing. Furthermore, being unsuitable for the style of the person is another reason. The number of reasons of liking is low and contains the elegant view of the fabric and the well-matched relationship between the fabric and the model.

Similar to artificial leather half-circle skirt, denim half-circle skirt was the model with the highest number of positive opinions. Reasons of liking are having a comfortable and young appearance and the general posture.

Half-circle skirt made of combed cotton was the product about which the highest number of negative statements were made. Reasons of liking and not being preferred are insufficient comfort of use during movement, sticking to body and revealing the underwear. Besides, the users think that the fabric reflects a childish image due to having many drapes. On the other hand, the reasons of liking are being comfort, general posture when the user is still and the harmony between the fabric and the model.

Table 5. Themes associated with the reasons behind that the models are liked/not liked

	Artificial leather	Chiffon	Denim	Combed cotton
Positive	• Structural features • Light – shadow effect • Clear posture	• Harmony between the fabric and the model • Drape of the fabric	• Comfortable appearance • Sportive appearance • Young appearance	• Comfort • Harmony between the fabric and the model
Negative	• Conflict in meaning	• Structural features • Difficulty of use • Being unsuitable for the style	-----	• Discomfort of use • Image it reflects

CONCLUSION

Creating a satisfactory effect aesthetically requires focusing on an approach about how the components of design are processed and perceived together (Sinclair, 2015, s. 655). Today, good design and quality are not enough for meeting the needs of the consumers and competing in the market. Designers should consider the relationship between the consumer and the products. Such tendency forced to establish a new bridge between the designers and the consumers even in the design stage (Kongprasert, 2012, s. 805; Kongprasert and Butdee, 2017, s. 170).

The tendency to show emotional approach to the design which develops and continues increasingly has become critical in the academic researches. This research aimed to analyze the aesthetical and emotional effects which specific fabrics and the skirts with the same types and models that were made of these fabrics arouse in the consumers. Furthermore, change states of the aesthetical and the emotional effects created by the fabric were observed when the fabrics were shaped with the model.

According to research results, artificial leather and half-circle skirt had the highest level with regard to both aesthetics and emotional effects whereas combed cotton fabric and half-circle skirt had the lowest level. One of the important results of the research is that the levels of aesthetic and emotional effects which come up during the two-dimensional evaluation of the fabrics change when the fabrics turned into a model. For example, chiffon in model form was not liked due to various reasons and aroused negative emotions although chiffon in fabric form was liked visually and tactilely and aroused positive emotions. This point emphasized the consideration of the relationship between the fabric and the model.

Another significant result of the research was that the expressions of the participants were usually based on the personal experiences and the structural features of the fabrics during the evaluations of the fabrics and the models. At this point, the importance of the experience factor in passing judgment on a product is highlighted. Moreover, this result remarks that structural features of the materials should not be ignored as the emotional approach to clothing design is searched.

Situation analysis of this research was performed with a homogenous and a small group of consumers. If the number of participants increases and/or a similar research is conducted with a consumer group who has different demographical features, variable results and themes may be obtained. Since this research was made with a young consumer group, it is understandable that more positive attitudes to artificial leather and denim fabrics can be developed, compared to other fabrics when the apparel consumption habits of young people and the actual trends are taken into account. Therefore, it is thought that even only age variable can affect the research results considerably. Moreover, similar researches can be conducted by changing the colors, figures, thickness and similar visual and tactile features of the research materials or the apparel type and/or model and their results can be evaluated comparatively.

REFERENCES

- Aldrich, W. (2013). *Fabrics and Pattern Cutting*, UK: Wiley Publication.
- Bang, A. L. (2007). "Fabrics in Function- Emotional Utility Values", *Nordes Nordic Design Research Conference, Design Inquiries*, 2, 1-10.
- Baber, C. (1996). "Repertory Grid Theory and Its Application to Product Evaluation", Jordan P.W., Thomas B., Weerdmeester, B.A., McClelland, I.L. (Eds), *Usability evaluation in industry* (pp. 157-165). London: Taylor & Francis.
- Blijlevens, J., Thurgood, C., Hekkert, P., Chen, L., Leder, H., & Whitfield, T.W.A. (2017). "The Aesthetic Pleasure in Design Scale: The Development of A Scale to Measure Aesthetic Pleasure For Designed Artifacts", *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 11 (1), 86-98.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (18th ed.), Ankara: Pegem Akademy.

- Desmet, P. (2002). "Designing Emotions". ISBN: 90-9015877-4.
- Geršak, J. (2002). "Study of the Relationship Between Fabric Mechanics and Garment Appearance Quality Level", *Book of Proceedings of 1st International Textile, Clothing and Design Conference, Magic World of Textiles, Faculty of Textile Technology, University of Zagreb, Zagreb*, 353-358.
- Geršak, J. (2003). "Investigations of the Impact of Fabric Mechanical Properties on Garment Appearance", *Textile*, 52 (8), 368-79.
- Geršak, J. (2004). "Study of Relationship Between Fabric Elastic Potential and Garment Appearance Quality", *International Journal of Clothing Science and Technology*, 16 (1/2), 238-251.
- Karana, E. (2009). "Meaning Driven Materials Selection in Design Education", *International Conference on Engineering Design, ICED'09, 24-27 August 2009, Stanford University, USA*. 69-80.
- Karana, E., Hekkert, P., & Kandachar, P. (2009). "Meanings of Materials Through Sensorial Properties and Manufacturing Processes", *Materials & Design*, 30, 2778-2784.
- Khalid, H.M. & Helander, M.G. (2006). "Customer Emotional Needs in Product Design", *Concurrent Engineering: Research and Applications*, 14 (3), 197-206.
- Kongprasert, N. (2012). "Emotional Design Approach to Design Teak Wood Furniture", V. Kachitvichyanukul, H.T. Luong, R. Pitakaso (Eds), *Proceedings of the Asia Pacific Industrial Engineering & Management Systems Conference*.
- Kongprasert, N. & Butdee, S. (2017). "A methodology for Leather Goods Design Through the Emotional Design Approach", *Journal of Industrial and Production Engineering*, 34 (3), 170-179.
- Kumar, M. & Garg, N. (2010). "Aesthetic Principles and Cognitive Emotion Appraisals: How Much of the Beauty Lies in the Eye of the Beholder?", *Journal of Consumer Psychology*, 20, 485-494.
- Moody, W., Morgan, R., Dillon, P., Baber, C., & Wing, A. (2001). "Factors Underlying Fabric Perception", Retrieved March 06, 2017
(<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.11.1811&rep=rep1&type=pdf>).
- Morganosky, M.A. & Postlewait, D.S. (1989). "Consumers' Evaluations of Apparel Form, Expression, and Aesthetic Quality", *Clothing and Textiles Research Journal*, 7 (2), 11-15.
- Nakanishi, M. & Niwa, M. (2001). "Fabric Mechanical Parameters Related to the Beauty of Fabric Movement of Ladies' Garments Brought About by Human Motion", *J. Home Econ. Jpn*, 52 (3), 251-264.
- Seivewright, S. (2013). *Moda Tasarımında Araştırma ve Tasarım, İstanbul: Literatür*.
- Sinclair, R. (2015). *Textile and Fashion Materials, Design and Technology*. UK: Woodhead Publishing.
- Turkish Language Society. Retrieved April, 22, 2017
(http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.58fa790f5a1014.02386187).
- van Gorp, T. & Adams, E. (2012). *Design for Emotion*. USA: Elsevier.
- van Kesteren, I., Stappers, P. J., & de Bruijn, S. (2007a). "Defining User-Interaction Aspects for Materials Selection: Three Tools", *Design Inquiries*, 1-10. Retrieved March 06, 2017
(<http://www.nordes.org/opj/index.php/n13/article/viewFile/173/156>).
- van Kesteren, I. E. H, Stappers, P. J., & de Bruijn, J. C. M. (2007b). "Materials in Products Selection: Tools for Including User-Interaction in Materials Selection", *International Journal of Design*, 1 (3), 41-55.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8th ed.)*, Ankara: Seçkin.
- Weihua, Y. (2009). "Fashion Design in Emotional Consumption Era", *IEEE 10th International Conference on Computer-Aided Industrial Design & Conceptual Design*, November 26-29, 2009, 1524-1527. Retrieved November 02, 2015
(http://ieeexplore.ieee.org/xpl/login.jsp?tp=&arnumber=5374966&url=http%3A%2F%2Fieeexplore.ieee.org%2Fxppls%2Fabs_all.jsp%3Farnumber%3D5374966).

DENEYİMLEME / ÖZEL ÇOCUĞUN PENCERESİNDE

Rana KUTLU

İstanbul Kültür Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi

r.kutlu@iku.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0003-3981-4012>

Sevinç ORMANCI

sevincormanci@superonline.com

ÖZ

Deneyimleme/ Özel çocuğun penceresinden... başlıklı İç Mimarlık Projesi İstanbul Kültür Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü 3. Sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilen deneysel bir çalışmanın ürünüdür. Stüdyo “Evrensel Tasarım İlkelerini Otizmlili Çocuk gözünden değerlendirmeyi hedeflemiştir. Bu bağlamda; tasarımın herkesi kapsayıcı, bütüncül yaklaşım içerisinde ele alınması ile toplumda farklılıklara sahip bireylerin bu özelliklerinden dolayı kısıtlanmaması ve fiziki çevreden eşit şekilde yararlanması ve öğrenme faaliyetlerini sağlıklı bir ortamda gerçekleştirebilmeleri amaçlanmıştır. *Özel Çocuğun Penceresinden...* stüdyosunda toplumda önemli bir yer tutan Otizmlili çocuklar için eğitim yapılarının tasarım kriterleri tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Özel eğitim yapıları, Mekan tasarımı.*

EXPERIENCING / PERSPECTIVE FROM A SPECIAL CHILD'S WINDOW

ABSTRACT

Interior Design Project titled "Experiencing / Perspective From A Special Child's Window" is a product of an experimental work carried out with the 3th grade students of the Department of Interior Architecture and Environmental Design, Istanbul Kültür University. Studio aimed at evaluating the Universal Design Principles from an Autistic Child's eye. In this context; it is aimed that to be considered as a holistic approach, individuals with differences in the society should not be restricted by these features and that they can benefit from the physical environment equally and that their learning activities can be held in a healthier environment. In the "Perspective From A Special Child's Window..." studio, the design criteria for educational buildings for children with autism who has an important place in society is discussed.

Keywords: *Special education buildings, Space design, Experimental design studio.*

GİRİŞ

Tasarımın herkesi kapsayıcı, bütüncül yaklaşım içerisinde ele alınması ile toplumda farklılıklara sahip bireylerin bu özelliklerinden dolayı kısıtlanmaması ve fiziki çevreden eşit şekilde yararlanması ve öğrenme faaliyetlerini sağlıklı bir ortamda gerçekleştirebilmeleri sağlanır.

Otizm Spektrum Bozukluğu; günümüzün yaygın rastlanılan genetik temelli ya da çevresel faktörler ile ortaya çıkan nörolojik bir bozukluğu olup; Hastalıkları Kontrol Etme ve Önleme Merkezi (Centers for Disease Control Prevention) verilerine göre; rastlanma sıklığı gün geçtikçe artmaktadır. 2006 yılı verilerine göre her 150 çocuktan 1'inde otizm görülürken, 2014 yılında bu oran 68 çocukta 1'e

çıkıştır. Bu ciddi artış günümü tasarım anlayışında kapsayıcı tasarım yaklaşımının ne kadar önemli ve gerekli olduğunu bize söylemektedir.

Otizm Spektrum Bozukluğunun;

- %35’lik oranda beyinde normal olmayan elektrik hareketlerinin neden olduğu nöbet, istemsiz hareket, bilinç yitimi v.b. sorunlar ile ortaya çıktığı
- Ruh hastalığı olmamakla birlikte görülen işaretleri bazı ruh hastalıklarına benzetildiği
- Otizmlili bireylerin çoğunda farklı düzeylerde zeka geriliği görüldüğü ancak yaklaşık %10’luk bir kısmında çok güçlü bellek, müzik yeteneği gibi üstün özelliklere rastlanıldığı görülmektedir.

Amerikan Psikiyatri Derneği’nin 2013 yılı tanımına göre, Otizm Spektrum Bozukluğu iki alanda kendisini gösterir. Bunlar:

- Toplumsal İletişim ve Etkileşimde Güçlükler
- Sınırlı-Yineleyici Davranış Örüntüleri (Tekrarlayıcı Davranışlar)

Toplumsal İletişim ve Etkileşimde Güçlükler açısından; ilişki kurma ve sürdürmede zorlanma, göz kontağı kuramama, duyguları ifade edememe, etkileşim başlatma ve sürdürmede zorlanma gibi işaretler görülürken, *Sınırlı-Yineleyici Davranış Örüntüleri (Tekrarlayıcı Davranışlar)* açısından; Basmakalıp ve tekrarlayıcı motor hareketler, aynılıkta ısrar, rutine bağlılık, sınırlı ve yoğun ilgi alanı, duyuşal açıdan az veya çok uyarılma görülmektedir.

Erken çocukluk döneminde yani 3 yaşından küçük çocuklarda otizm tanısı konulması bireyin eğitimi ve kazanımları açısından büyük önem taşır. Tanı alınmışsa Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu tarafından eğitim planlama ve koordinasyon işleri yürütülür. Okul öncesi dönemde bu türden rahatsızlığı olan çocuklarda (3-6 yaş arası) eğitim zorunludur. Otizmlili çocuğun erken yaşta özel eğitim almaya başlaması hızlı ilerleme kaydetmede çok önemlidir. Eğitimde özellikle,

- Dil-konuşma terapileri ile toplumda iletişim kurmalarını sağlamak üzere iletişim becerilerini geliştirmek,
- Uğraşı terapileri ile günlük yaşam becerilerini, toplumsal becerileri ve uyumsal davranışlarını geliştirmek ve davranış sorunlarını azaltmak hedeflenmektedir. Bunun için duyuşal bütünleştirme terapisi yapılmaktadır.
- Davranış süreci öncesi ve sonrası da dahil olmak üzere gözlemlenmelidir.

Uygulamalı davranış analizi ile geliştirilen yöntemlerin diğer yöntemlere göre daha başarılı olduğu Lovaas v.d. tarafından yapılan deneysel çalışmalarda görülmüştür. Buna göre, 2 yıl süreyle uygulamalı davranış analizine dayalı eğitim alan çocuklarda %90 gibi büyük bir oranda zeka ve sosyal gelişim yönünden ilerleme kaydedilmiştir. Hatta bu olumlu gelişimin ergenlik döneminde de korunduğu görülmüştür.

DENEYSEL STUDYO SÜRECİ

Otizmlili çocukların özel eğitimi yanında psikiyatrik tedavi yöntemlerine de başvurulabilir, ancak özel eğitim konusu sürecin belkemiğini oluşturmaktadır. Tüm eğitim kurumları ile beraber özel eğitim kurumları tasarımının da çocukların ihtiyaçlarını karşılamak üzere hassasiyet ile ele alınması gerek eğitimin kalitesi gerekse yaşam kalitesinin artırılması bakımından zorunluluk içermektedir. Otizmlili çocuklara verilen eğitimin en önemli hedefi, çocukların akranlarıyla birlikte kaynaştırma programlarına devam edebilecekleri düzeye gelmeleridir. Bunun için özel eğitim yapıları tasarımında, otizmlili çocukları hayattan ayırmadan, hassasiyetlerine dikkat ederek, onları hayata entegre edecek çözüm önerileri geliştirmek eğitimde kalite için gerek ve şarttır (Flavell, J.H., v.d., 1981). Bu amaçla yola çıkıldığında tasarıma başlamadan önce tasarım öğrencileri üzerinde konuyu içselleştirmek ve farkındalık oluşturmak için bir atölye çalışması yapılması planlanmıştır.

Atölye çalışmasında çevreyi otizmlili çocuk gözüyle görmenin, çevreye onların penceresinden bakmanın ve deneyimlemenin tasarıma önemli veriler sunacağı düşünülmüştür. Bu amaçla literatür

araştırmasının yanısıra, stüdyo sürecinde öğrencilerin konu ile ilgili derinlemesine bilgi edinmelerini sağlamak üzere bire bir iletişime geçecekleri okulları ziyaret etmeleri de istenmiştir.

Tasarım süreci kısaca değerlendirildiğinde; başlangıçta alınan her karar ve bu bağlamda tasarıma yansıtılanlar birbiriyle ilişkili ve uyumlu olarak geliştirilmiştir. Her durum kendi özel koşulu içinde incelenerek kullanıcılar için uygun senaryolar dahilinde çözümlenmiştir. Bu doğrultuda iç mekan tasarlanırken kullanıcının ergonomik konforu, ihtiyaçlarının karşılanması, konseptin uygunluğu, form bütünlüğü, bina-çevre ilişkisi, ekolojik denge, özgünlük gibi parametreler estetik ölçütlere ve bütünlüğe dikkat edilerek tasarlanmıştır.

İstanbul Kültür Üniversitesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü 3.sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilen deneysel stüdyo çalışmasında İstanbul Kağıthane’de otizmlili çocuklar için bir anaokulu tasarlanmıştır. Bu süreçte izlenen adımlar sırasıyla kısaca şöyledir;

-Proje Konusu- Yerinin Belirlenerek Mevcut Durum Tespitinin Yapılması

Otizmlili Çocuklar İçin Anaokulu Binası, Türkiye Yardımsevenler Derneği, Kağıthane Şubesinin yapımını üstlendiği kaba inşaatı tamamlanmış Betonarme + Çelik Yapı yerinde rölöve çalışmalarının yapılması. İnşaat alanı, yapı adası içinde ilk ve orta kademe eğitim yapılarına komşu olarak pozisyon almıştır (Şekil 1).

Şekil 1. Anaokulu Proje Binası

-Kullanıcı Grubunun Belirlenmesi

4-6 yaş grubu otizmlili çocuklar

-Kullanıcı/Kullanıcı gruplarının talep ve ihtiyaçlarının analizi

Yarım günlük çift tedrisat ile eğitimin yapılacağı anaokulunda, uzmanlar ile görüşme ve yerinde gözlem yapılarak yaş grubuna yönelik ihtiyaç programının geliştirilmesi.

- Okul Öncesi Eğitim Kurumları, Özel Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliklerinin İncelenmesi

Yürürlükte olan Okul Öncesi Eğitim Kurumları ile Özel Gruplar için geliştirilmiş Okul Öncesi Eğitim Kurumları yönetmelikleri incelenmiş, karşılaştırmaları yapılmış (Tablo 1a, b) ve kapsayıcı tasarım anlayışı içinde yeniden yorumlanmıştır. Bu bağlamda yurt dışı uygulama örnekleri ve yönetmelikleri de irdelenmiştir.

Tablo 1a . Okul Öncesi Eğitim Kurumları- Özel Okullar Yönetmelikleri Ortak Hükümler

ORTAK HÜKÜMLER

MADDE 11 – (1)...

a) Okul öncesi eğitim kurumu bahçesi bulunan; tamamı okula ait binalarda açılabilir.

b) ... okula ait bahçe içerisinde ve müstakil olan binalarda açılır.

ç)(Değişik:RG-8/8/2015-29439) Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin, bahçesi bulunan

ve müstakil binalarda...

(Ek ibare:RG-23/7/2015-29423) asansör veya engellilerin erişilebilirliğini sağlayan taşıma ve iletme sistemlerinin bulunması gerekir. Asansörün engelliler için Türk Standartları Enstitüsünün belirlediği standartlara uygun olması zorunludur.

(Ek:RG-13/1/2017-29947) Okullarda, bahçe giriş ve bina kapıları öncelikli olmak üzere, en az on beş gün süreyle görüntü kayıtlarını depolayacak güvenlik kamera sistemi kurulur. Ancak, derslik ve ders yapılan bölümler, öğretmenler odası, yönetici ve diğer çalışma/dinlenme odaları, rehberlik odası kütüphane, spor salonu, yüzme havuzu, tuvalet lavabo, ibadethane ve benzeri birimlerin içini görecektir şekilde güvenlik kameraları yerleştirilemez.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM OKULLARI

ÖZEL OKUL ÖNCESİ EĞİTİM OKULLARI

Kurucu odası veya kurucu temsilcisi odası:

Kurucunun veya kurucu temsilcisinin müdür olması durumunda istenmez.

Müdür odası: En az 10 m2 olmalıdır.

Büro hizmetleri ve arşiv-dosya odası: En az 10 m2 olmalıdır. Toplam alan 10 m² olmak şartıyla gerektiğinde büro hizmetleri, arşiv-dosya odası ayrı düzenlenebilir.

Uyku odası: (İsteğe bağlı) Okul öncesi eğitim kurumlarında; uyku odalarında öğrenci başına düşen hava hacmi 10 m³, kullanım alanı ise 3 m² den aşağı olamaz. (Kontenjan verilmez)

Rehberlik servisi odası-Psikolog odası: İhtiyaca cevap verecek büyüklükte olmalıdır

Veli bekleme odası: İhtiyaca cevap verecek büyüklükte olmalıdır.

Mutfak: İhtiyaç duyulan ölçüde olmalıdır. (Yemeklerini dışardan getiren kurumlarda mutfak aranmaz.)

Yemek odası: İhtiyaç duyulan ölçüde olmalıdır.

Derslik ve Diğer Ders Yapılan Bölümlerin Pencere Alanı

Madde 8- Özel okullarda derslik ve diğer ders yapılan bölümlerin pencereleri derslik ve diğer ders yapılan bölümlerin taban alanının % 12' sinden aşağı olamaz.

Dersliklerde Öğrenci Başına Düşen Kullanım Alanı

Madde 9- Özel okul dersliklerinde öğrenci başına düşen kullanım alanı 1.2 m² den az olamaz.

Derslik Kapıları

Madde 10- Özel okullarda derslik kapılarının genişliği en az 90 cm'dir. Derslik kapılarının genişliği 140 cm ve daha fazlası olursa kapılar çift kanatlı yapılıdır. Derslik kapıları koridora doğru açılmalıdır. Derslik kapılarının dışa açılmaması hâlinde, duvara paralel olarak açılır şekilde sürgülü yapılması mümkündür. Çift taraflı derslik bulunan koridorlarda kapılar karşılıklı açılmamalıdır.

Bina Kapıları

Madde 11-Özel okul binalarında giriş ve çıkışların güven içinde süratli bir şekilde sağlanması amacıyla yeterli sayıda giriş ve çıkış kapıları yapılır.

Merdivenler

Madde 12- Özel okul olarak kullanılacak binanın merdivenleri öğrencilerin aynı anda rahatlıkla geçmelerine uygun olmalıdır.

Merdivenler 3 veya daha fazla basamaklı ise, kenarlarında korkuluk bulunmalı, merdiven genişliği 1,4 m veya daha fazla ise, boşluk olan taraflarda kaymaları önleyici korkuluk olmalıdır.

Tablo 1b . Okul Öncesi Eğitim Kurumları- Özel Okullar Yönetmelikleri Farklı Hükümler

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM OKULLARI FARKLILIKLAR

Öğretmenler odası: 8 öğretmene kadar en az 10m², 8' den fazla öğretmen için öğretmen başına 1,5 m² yer ilâve edilir.

Oyun etkinlik odası : Oyun odalarında öğrenci başına düşen kullanım alanı 1,5 m² dir.

Oyun bahçesi: Okullarda binaya verilecek toplam öğrenci kontenjanı ile orantılı ölçüde bahçe bulunmalıdır. Açık havada ve binanın arsa üzerinde bulunduğu alan dışında, bina arsasında bulunan bahçe, öğrenci başına en az 2 m² alan düşecek şekilde olmalıdır.

Tuvalet:

- a)Her 30 öğrenci için bir tuvalet ve bir lavabo,
- b)30 öğretmene kadar bir tuvalet ve bir lavabo,
- c)Erkek öğrenci ve öğretmenler için isteğe bağlı olarak pisuvar ayrılır. 30'dan fazla öğretmeni olan okullarda, her 30 öğretmen için bir tuvalet ve bir lavabo ayrılır. Ayrıca erkek öğretmenler için isteğe bağlı olarak pisuvar ayrılabilir.

Derslik İçi Ölçüler

Madde 13- Özel okullarda derslik içi ölçüler:

- a)Ön sıra ile yazı tahtası arasındaki mesafe 1.70 m olur.
- b)Sıra dizileri arasındaki mesafe 0.50 m,
- c)Sıra dizileri ile pencere arasındaki mesafe 0.40 m,
- d)Sıra dizileri ile duvar arasındaki mesafe 0.60 m,
- e)Arka sıra ile duvar arasındaki mesafe 0.30 m olmasına özen gösterilmelidir.

Derslik Tavan Yüksekliği

Madde 14- Özel okul olarak yapılan binaların derslik, laboratuvar, işlik ve benzeri eğitim-öğretim birimlerinde tavan yükseklikleri giriş altına kadar bitmiş net 2.50 m, tavana kadar net 3.00 m'den az olmamalıdır.

Derslik tavan yüksekliği yukarıda belirtilen ölçülerden az olması hâlinde öğrenci başına 3,5 m³ hacim düşecek şekilde kontenjan tespit edilir.

Koridorlar

Madde 15- Özel okul binalarının koridorları;

- a)Tek taraflı sınıf kapısı açılan koridorlarda;
 - (1)Koridora bir sınıf kapısı açılıyorsa en az 2 m,
 - (2)Koridora açılan sınıf kapısı birden fazla ise en az 2,5 m,
- b)İki taraflı sınıf kapısı açılan koridorlarda en az 3 m. genişlikte olmalıdır.

Havalandırma Düzeni

Madde 16- Özel okullarda bulunan toplantı ve gösteri için çok amaçlı salonda, kapalı spor salonunda ve kapalı beden eğitimi salonlarında havalandırma düzeni bulunmalıdır.

Aydınlık Düzeyleri

Madde 19- Özel okullarda aydınlık düzeyleri en az aşağıdaki gibi olmalıdır:

- a)Okul öncesi eğitim kurumlarında 100 lüks,
 - (1)Dersliklerde 250 lüks,
 - (2)Teneffüşhane, koridor ve benzeri yerlerde 150 lüks,
 - (3)Laboratuvarlarda 300 lüks, seviyesinde aydınlatma sağlanmalıdır.

Derslik Sayısı

Madde 21- Okulların öğretim süreleri dikkate alınarak;

a)Okul öncesi eğitim kurumlarında (Anaokulu, Anasınıfı ve uygulama sınıfı) en çok 25 öğrenciye bir derslik

- Amaç /Konsept Belirleme

Konseptin getirdiği kararların analizi, eskizler, malzeme ve donatı seçimi, 2 ve 3 Boyutlu çizimler

Konsept belirleme aşamasında, çocuk masallarından yararlanılmıştır. Mekan kurgusunda çocukların gelişimi için önemli klasikleşmiş masal kahramanları ve hikayelerinden (Alice Harikalar Diyarında, Ali Baba'nın Çiftliği, Sihirli Fasulye v.b.) hareket edilmiştir. Doğa ile direkt etkileşimi amaç edinen bu bağlamda konsept geliştiren projelerde, çiftlik hayvanları, sihirli fasulyeler gibi çeşitli hikayelerden hareket ile geliştirilmiştir. Aşağıdaki görsellerde bahsedilen konsept projelerden alıntılar yer almaktadır. Konseptin mekana yansımada dış mekandan başlayarak iç mekana kadar bütünlük oluşturacak şekilde geliştirilen mekan kurgusu, donatı tasarımı, malzeme-doku-renk tercihleri, akustik ve aydınlatma tasarımı, grafik anlatımlar ile 2 ve 3 boyutlu öğeler önemli tasarım enstrümanları olarak seçilmişlerdir. Tasarımda çocuğa zarar verebilecek sivri formlardan ve keskin köşelerden kaçınmak, pastel tonlarda renkler kullanmak, malzemede doku farklılıkları ile duyu geliştirme çalışmalarına destek olmak, yaş grubunun getirdiği antropometrik özelliklere dikkat ederek çocuk ölçülerinde donatılar kullanmak, otizmlili bir çocuğun tedavisinde kullanılan fiziksel ve zihinsel ihtiyaçlarına hizmet eden çözüm önerileri geliştirmek izlenen tasarım yaklaşımını oluşturmuştur (Şekil 2).

Şekil 2. İstanbul/Kağıthane Otizmlili Anaokulu Projesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Öğrenci Çalışmalarından Seçkiler

- İçsel yolculuk/ İç çocukla iletişim

Yapılan araştırmalar gösteriyor ki, otizmlili çocuğun her normal birey gibi öncelikle ailesine daha sonra da eğitimcilerine inanması ve güvenmesi gerekmektedir. Yetişkinlerin sabırla, sevgiyle yaklaşarak onu yargılamaktan ve denetlemekten kaçınacağı, hayal dünyasında kendi iç dünyasındaki çocukla iletişime geçeceği, merkezde olmasını sağlayacağı eğitimler için uygun özel mekanlara ihtiyaç duyar. Stüdyo çalışması kapsamında ele alınan özel mekanlara dair konseptler geliştirirken bu ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak çocuğun her normal birey gibi içsel yolculuğundaki çocuğu canlı tutması için hayal dünyasını güçlendiren masal dünyalarına yer verilmiştir.

Otizmlili çocuğun iç çocuğunu tanımada en büyük sorumluluk ailelere sonra da eğitim alacağı kişilere düştüğü için yapılan bu tasarımda eğitimcinin öğrencisinin içsel çocuğuyla iletişimini destekleyen özel alanlara öncelik verilmiştir. İçindeki çocukla iletişimi artırmak için sosyalleşmesini sağlayacak 4 ile 6 kişilik grup sınıflarının yanı sıra bire bir özel eğitim alacağı sınıflar ve çocuğun daha özel hissedeceği alanlar yaratılmıştır.

SONUÇ

Stüdyo çalışmasında çevreyi otizmlili çocuk gözüyle görmenin, çevreye onların penceresinden bakmanın, deneyimlemenin ve bu yönde yapılan araştırmaların gösterdiği en önemli gerçek ise sadece otizmlili çocuklar değil onları normal bireylerden ayırtmadan konuya psikolojik pencereden bakarak, iç çocukla yapılan güçlü iletişim artıkça birey ister otizmlili olsun ister olmasın iç dünyasının içinde bulunduğu çatışmayı, huzursuz olduğu ortamı anlamaya başlamaktır. Yavaş yavaş sorunların ne olduğunu anlar ve iç çocuğu ile ilgili sorunu eğitimci ile rahat konuşabileceği hayal kurabileceği özel alanlara ihtiyaç duyar. Bu özel mekanlardan aynalı odayı yaratmanın en önemli nedeni de budur. Eğitimciyle ya da yalnız hayal kurabileceği bu özel alanlarda korkuları bırakıp daha özgür, daha bilinçli olma yoluna girdiği zaman yaşamın olumsuz yönlerini olumluya dönüştürmeye başlar. İçindeki çocuğun sağlıklı yönlerini bulmak ne kadar acı verse de kurulan bu iletişim yaşamın gerçek enerji kaynağına ulaşmasına sebep verir. İç çocuğun sözlerine kulak vererek; onun sesini dinler ve ilişkisini ona göre ayarlarsa mutlaka sağlıklı bir dönüşüme ulaşır.

Öze ulaşma aşamasına yaklaşıncı her birey gibi otizmlili çocuğunda manevi yaşamı zenginleşmeye başlar; yaşamı kendi dar kişisel çerçevesi içinde görmekten kurtulur, sosyalleşir, yaşamla ilişki kurar. Özle ilişki kurulunca, olumsuz duyguların dışarıdan gelen kaynakları anında görülür ve bu nedenle kolayca etkisinden kurtulur. Sadece otizmli çocuk için değil her bireyin iç çocuğu arayışı uzun süreli bir yolculuktur. Psikoloji alanındaki araştırmalar da gösteriyor ki; yıllar boyunca sürebilecek bir hastalığın bir anda olmasa da zaman içinde iyileşeceğine inanarak her gün iç çocuğuyla buluşan otizmlili çocuğun, eğitim alacağı mekan tasarımının içsel yolculuğu psikolojik araştırmalara paralel düşünülmelidir. Genel olarak değerlendirildiğinde stüdyo çıktıları, kapsayıcı tasarım kriterlerini ortaya koymuş olmakla birlikte otizmlili bireyleri toplumun geri kalanından ayırtmadan nasıl hayata dahil edebileceğimizi, bununla birlikte tasarım öğrencilerinde konuya ilişkin bilinç ve duyarlılık oluşturarak amaçlanan hedefin gerçekleştirildiğini göstermiştir.

KAYNAKLAR

- Flavell, J.H., Flavell, E.R., Green, F.L., Wilcox, S.A., 1981, "The Development of Three Spatial Perspective-Taking Rules. *Child Development*, 52=356-358
- Lovaas, O.I., 1987, "Behavioral Treatment and Normal Educational and Intellectual Functioning in Young Autistic Children, *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 55, p:3-9
- <https://www.tohumotizm.org.tr> (07/04/2017)
- https://oogkm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar (07/04/2017)
- <https://www.psychiatry.org/patients-families/autism> (10/04/2017)
- <https://www.cdc.gov/ncbddd/autism> (10/04/2017)

ACCEPTANCE CONDITIONS FOR ARTICLES

*The title of the article must be written in, bold and big letters, 14 font size, times new roman font and centered.

*The name of the writer(s) should be centered and written in times new roman font and 11 font size.

*The title of the writer(s), the institutional information, and email addresses should be centered and written in arial font and 11 font size (the information should be listed under the name of the writer(s)).

*The abstract should be written in Turkish and in English. It should be between 200-300 words, written in times new roman font, 11 font size with a 1 line spacing, and the paragraph justified.

*The English and Turkish articles should mention the aim and method of the study. The articles which do not mention these will not be evaluated.

*There should be a maximum of five key words listed under the abstracts.

Download article format:

E-mail your manuscripts to:

tojdac@gmail.com

YAZIM KURALLARI

Dergimize gönderilen tüm çalışmaların aşağıda belirtilen özellikleri taşıması gerekmektedir:

Temel yazım kuralı olarak gönderilen çalışmaların APA (6.0) stiline uygun yazılmış olması gerekmektedir. Örnekler ve istisnalar aşağıda listelenmiştir:

Notlar ve referanslar ayrılmalıdır. Notlar metin içinde numaralandırılmalı ve “dipnot” şeklinde verilmelidir. Referanslar ise, APA sistemine göre düzenlenmelidir.2. Başlıkların düzenlenmesi:

ANA BAŞLIK bütün harfleri büyük, 14 punto ve bold,
GİRİŞ, ÖZ, ABSTRACT, SONUÇ VE KAYNAKÇA bütün harfleri büyük, sola yaslı, 11 punto, bold,
Başlıklar baş harfleri büyük, sola yaslı, 11 punto, bold,
Alt başlıklar, baş harfleri büyük, italik, paragrafa hizalı, 11 punto, bold.

Yazılar, Microsoft Word programında yazılmalı ve sayfa ölçüleri aşağıdaki gibi düzenlenmelidir:

Kağıt Boyutu: A4 Dikey

Üst Kenar Boşluk: 2.5 cm

Alt Kenar Boşluk: 2.5 cm

Sol Kenar Boşluk: 2.5 cm

Sağ Kenar Boşluk: 2.5 cm

Paragraf Başı: 1 cm

Blok Alıntı: Sol 1 cm

Yazı Tipi: Times New Roman

Yazı Tipi Stili: Normal

Ana Metin Boyutu: 11 punto

Blok Alıntı: 9 punto
Dipnot Metin Boyutu: 9 punto
Tablo İçi Bilgiler: 9 punto
Paragraf Aralığı: 6 nk
Satır Aralığı: Tek (1)

KAYNAK GÖSTERME İLKELERİ

Kaynakçada, sadece yazıda gönderme yapılan kaynaklara yer verilmeli ve yazar soyadına göre alfabetik sıralama izlenmelidir.

Metin İçi Kaynak Gösterimi

Yapılan çalışmalarda, başkalarının düşünceleri alıntı ya da gönderme şeklinde verilmelidir.

Kısa alıntılar tırnak işareti içinde gösterilmelidir. 4 satırdan uzun alıntılar ise ayrı bir paragraf olarak 1 cm içeriden blok halinde, 11 punto ile yazılmalıdır.

Bu durumda tırnak işareti kullanılmamalıdır.

Göndermelerde yazar soyadı, yayın tarihi ve sayfa numarası bilgileri parantez içinde aktarılmalıdır.

Tek ve iki yazarlı yayınlarda her iki yazarın soyadına da parantez içinde yer verilmelidir.

İkiden fazla yazarı olan yayınlarda gönderme yapılırken sadece birinci yazarın soyadı verilir, diğer yazarlar için “ve diğerleri” ifadesi kullanılmalıdır.

Tüzel kişiler tarafından yazılmış yayınlarda tüzel kişi adı çok uzunsa veya kısaltılmış biçimi çok biliniyorsa ilk göndermeden sonra kısaltma yoluna gidilebilir. Kısaltma kullanılmasına karar verilirse ilk göndermede kurum adının açık hali yazılmalı ve yanında köşeli parantez içinde kısaltması verilmelidir.

Bir yazarın aynı tarihte yayınlanmış birden fazla yayınından yararlanılmışsa, yayınları birbirinden ayırmak için sırasıyla “a,b,c,...” ibareleri kullanılmalı ve bu kullanım gerek metin içinde kaynak gösterme sırasında gerekse kaynakça bölümünde yer almalıdır.

Gönderme Örnekleri

Tek yazarlı kitaplar ve makaleler:

Metin içindeki yollamada (kitap):

(McQuail, 1987: 55).

-Aynı yazarın, aynı yıl birden fazla eserine yollama yapılması durumunda:

(McQuail, 1987a: 55; 1987b: 40).

-Alıntı yapılan yazarın başka bir yazardan alıntı yapmış olması durumunda:

(Aktaran: McQuail, 1987a: 55).

Kaynakçada:

McQuail, Denis, (1987). Mass Communication Theory: An Introduction, Beverly Hills, CA: Sage Publication Inc.

Cavit, Binbaşıoğlu, (1988a). Genel Öğretim Yöntemleri, Ankara: Binbaşıoğlu Yayınevi.

Cavit, Binbaşıoğlu, (1988b). “Ödevlerin Öğrenmeye Etkisi”, Eğitim, 65, 362-369.

Metin içindeki yollamada (makale):

(Varis,1984: 32).

Kaynakçada:

Varis, Tapio, (1984). “International Flow of TV Programmes”, Journal of Communication, 34(1), s.143-152.

İki yazarlı kitaplar ve makaleler:

Metin içindeki yollamada (kitap):

(Perelman ve Olbrechts, 1971: 10).

Kaynakçada:

Perelman, C. ve Olbrechts-Tyteca, L., (1971). The New Rhetoric, Notre Dame: University of Notre

Dame Press.

Metin içindeki yollamada (makale):
(McCombs ve Shaw, 1998: 108).

Kaynakçada:

McCombs, M. E. ve Shaw D. L., (1972). "The Agenda-Setting Function of Mass Media", The Public Opinion Quarterly, 36, (2), s.176-187.

İkiden çok yazarlı kitaplar ve makaleler:

Metin içindeki yollamada (kitap):
(Lazarsfeld vd., 1996: 45).

Kaynakçada:

Lazarsfeld, P. F., Berolson, B. ve Gaudet, H., (1944). The People Choice, London: Colombia University Press.

Derleme yayınlar içinde yer alan makaleler:

Metin içindeki yollamada:
(Schramm, 1994: 53).

Kaynakçada:

Schramm, Wilbur, (1992). "Haberleşme Nasıl İşler", Ünsal Oskay (der.), Kitle Haberleşme Teorilerine Giriş, İstanbul: Derya Yayınları, s.95-134.

Kurum yayınları:

Metin içindeki yollamada:
(DPT, 1989: 145).

Kaynakçada:

DPT, (1989). Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1990-1994, Ankara.

Yazarı Olmayan Kitap:

Metin içindeki yollamada:

Kitap Adı Kısaysa:

(Kütüphaneciliğe Giriş, 1987).

Kitap Adı Uzunsa:

(Sanal..., 1995: 70).

Kaynakçada:

Kütüphaneciliğe Giriş, (1987). Ankara: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları.

Görüşme:

Metin içindeki yollamada:

(O. Koloğlu ile kişisel iletişim, 13 Mart 2007).

Kaynakçada:

Orhan Koloğlu ile 13 Mart 2007 tarihinde gerçekleştirilen kişisel iletişim.

Elektronik Kaynak

Metin içindeki yollamada:

(Çubukçu, 2009).

Kaynakçada:

Çubukçu, Mete, (2009). "Bu Kimin Zaferi?", <http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/473346.asp>. Erişim Tarihi:15.06.2010.

Yazarı Olmayan Elektronik Kaynak
Metin içindeki yollamada:
(Dışışleri Bakanlığı, 2010).

Kaynakçada:
Dışışleri Bakanlığı (2010), <http://www.mfa.gov.tr/default.tr.mfa>. Erişim Tarihi:16.06.2010.
Tüm web site
www.iletgazi.edu.tr

Kişisel web sayfaları
Landis, Barbara, (1996). Carlisle Indian Industrial School
History, <http://home.epix.net/~landis/histry.html>, Erişim Tarihi: 20 Ekim 2001.

Gazete ya da Aktüel Dergilerde Yer Alan Yazılar
Metin içindeki yollamada:
(Nadi, 1950).

Kaynakçada:
Nadi, Yunus, (1950). “Kuvvetin Sırrı”, Cumhuriyet, 9 Temmuz.
Gazete ya da Aktüel Dergilerde Yer Alan İsimli Yazılar

Metin içindeki yollamada:
(Cumhuriyet, 7 Mayıs 1924).

Kaynakçada:
Cumhuriyet, 7 Mayıs 1924.

Metin içerisinde aynı gazetelerin farklı kopyalarına atıf yapılmışsa:
Cumhuriyet, 1950-1960, Hürriyet, 1948-1960.

Belgeler
Metin içindeki yollamada:
(Ticaret Bakanlığı, Karar Sayısı, 21/48/26).

Kaynakçada:
Ticaret Bakanlığı, Muamelat Umum Müdürlüğü Kararları, Erişim: T.C. Başbakanlık Arşivi.

CONTACT US

EDITOR

Assoc.Prof.Dr. Deniz Yengin, İstanbul Aydın University, Turkey

E-MAILS

tojdac@gmail.com
info@tojdac.org

ADDRESS

İstanbul Aydın University
Beşyol Mahallesi, İnönü cad. No:38, Küçükçekmece, İstanbul
e-mail: denizyengin@aydin.edu.tr